

UKULI n:o 14 (3/78) MARRASKUU 1978

Julkaisija: Turun Lintutieteellinen Yhdistys r.y.
PL 67, 20101 TURKU 10
PS-tili TU 5138 66-3

Toimitti: Raino Pönni (vastaava)
Vesa Multala (havaintotoimikunta)
Juhana Piha (-"-)
Jouni Saario (-"-)
Olli Tenovuo (-"-)
Piirokset: Anneli Lehtinen (s. 7, 23, 39-41)
Kansi: Morsiosorsa, Aix sponsa, Turku 1977.
valok. Arto Kalliola.

Sisällys:

Alkupalat	1
Raino Pönni: Laitilan lintuasemalta 74-77	2
ATK & REP & co: B-testi	8
Markku J. Saarinen: Ruissalon luonnonsuojelualueen linnuston biotooppijakautumasta kesällä 1972	9
Juhana Piha: Yölaulajien ja -huutajien esiintyminen TLY:n alueella 1900-luvulla	15
Olli Tenovuo: Turun seudun harvinaisuudet 1977	24
Jouni Saario & Vesa Multala: Syysmuuttokatsaus 1977	42
Raino Pönni: Tiaissekaparvista	52
Harry Lehto: Itä-Suomen Rari	56
TLY:n hallitukset	59
Kirjeet	61
" Ei ornitologia ole harrastus, se on sairaus. "	
- sanoi hevoshullu.	

Turun Yliopiston Offsetpaino 1978

ALKUPALAT

"Ainoa varma keino välttyä tekemästä virheitä ja saamasta moitteita on olla tekemättä mitään", kuuluu kuntien ja valtion työntekijöiden elämänohje, näin kerrottiin. Tämä on syytä ainakin Ukulin seuraavan toimittajan muistaa, eli kun rapataan niin myös roiskuu. Yleisistä arvostuksista sitten riippuu, pitääkö työn tuloksia vaivan arvoisina. Moitteita aina tulee, toisinaan ne ovat hyvinkin rakentavaa kritiikkiä, toisinaan repiviä haukkuja. Näitä tietenkin yritetään etukäteen välttää silti Ukulia lakkauttamatta. Tässä numerossa suurinta huolta haukuista kannettiin kirjoituksen "Itä-Suomen Rari" kohdalla, se kun on selvästikin tulenarkaa tavaraa. Niinpä kirjoittaja sai toteuttaakseen valtaisan määrän vaatimuksia julkaisemisen ehtona. Joku muu olisi jo perusteellisesti närkästynyt moisesta tekstinsä riepottelusta, mutta Lehdon pinna onneksi kesti. Kiitti vaan. Olen pahoillani, jos joku moitteen paikka taas jäi huomaamatta tai tuli arvioitua harmittomaksi kuten taannoisessa Kirjosen artikkelissa.

Muut jutut tässä numerossa eivät käsittääkseni ihmeemmin esitellyä kaipaa, ne joko ovat tuttua tavaraa tai sitten kyllä esitellävät itse itsensä. Paitsi ehkä sivun 7 piirros (sarjasta kuva jota ei otettu), jossa Laitilan lintuaseman yläkerran vinttikummitus ex-Eskola ensimmäisen kerran saapuu tapaamaan alakertaan majoittunutta asemanhoitajaa. - Loppusivuilla on niinikään esimerkit repivästä (Kujanpää) ja rakentavasta (Kivelä & Ketolainen) arvostelusta. - Viimemainittu asiavirheistäkin huolimatta.

Ukulin koevuoden päättyessä lienee syytä myös tarkastella tuloksia täältä päin nähtyinä: Päätehtävä v.1978 oli osoittaa, että tämänkaltaisen julkaisun säännöllinen toimittaminen on mahdollista jo TLY:n nykyiselläkin organisaatiolla. Vuosikerran ylärajaksi asetetut 200 sivua on saavutettu, määrällisesti tavoitteeseen siis ainakin on päästy. Myös sisällölle asetettiin vaatimuksia, laadittiin eräänlainen ihannelehden malli, lähinnä toimittajan omien ja edellisen toimittajan V.Peltolan esittämien käsitysten varassa. Tästä sadalla prosentilla kuvatusta tavoitteesta on saavutettu vain 60-70%. Oma-aloitteisia kirjoituksia ei juuri tipu, siinä syy. Havaintotoimikunnan nimissä tapahtunut työskentely sensijaan on täysin täyttänyt odotukset, määrällisesti ne jopa ylittäneetkin ja näin on pystytty täyttämään muualla ilmennyt vajaus. Ukulin toimittamiseen varattu aika on ensisijaisesti pyritty käyttämään tekstisisällön kehittämiseen ja vasta jos tässä olisi päästy tavoitteisiin, olisi esim. rajattomat mahdollisuudet tarjota kameratoimikunta yritetty kytkeä mukaan. Näin tiukaan järjestykseen päädyin, jotta TLY:tä tiuhaan vaivanneilta mammuttitaudin katastrofiromahduksilta tässä yhteydessä varmasti vältytäisiin. Toisaalta TLY:n resurssit ovat rajalliset, eikä Ukuliin ole haluttu sitoa voimia yhtään enempiä kuin on pakko, noita voimia kun tarvitaan paljon kipeämmin vallan muualla. Tästä syystä myös talouspuolella tarjolla olleet mahdollisuudet ovat jääneet täysin käyttämättä: on sittenkin vaarattomampaa vaatia yksittäiseltä jäseneltä 2 mk:n panosta kuin aktiivijäseniltä 200 mk:n.

Tätä kirjoitettaessa on Ukulin kohtalo vuonna 1979 avoin. Jos-sain muodossa se kuitenkin ilmestyy, joten tämän verran uskallan TLY:n ulkopuolisille tilaajille luvata: ensi vuoden ensimmäinen numero tulee viimeistään juhannukseksi (tilaustanne käsitellään kestotilauksena) ja hinta nousee kahden vuoden inflaation verran.

30.09.1978 Raino Pönni

LAITILAN LINTUASEMALTA 74-77

RAINO PÖNNI

Kesäkuun lopussa 1971 perusti TLY lintuaseman Laitilan Pahojoelle Luolamaan suunnalle entiselle Siulan tilalle. Tarkoituksena oli saada saaristo- ja kaupunkiturkulaiset huomaamaan miten mielenkiintoinen linnusto oleilee sisämaan metsissä, soilla ja järvillä. Linnusto, josta kaltaiseni merenrantaeläjät eivät yleensä tiedä mitään. Enpä tiennyt minäkään ennen aseman maisemiin tutustumistani. Nuo aseman maisemathan olivat lyhyesti sanoen korkea. Tämä juttu on pintapuolinen katsaus tuon korpiseudun elämään. Kirjoitus on laadittu aseman toimintaidean hengessä vuosien 1974-77 ajalta eli havaintokirja kakosen perusteella.

Asemarakennuksen omistajan vaihtuessa päättyi toiminta 24.7.77 klo 15 maissa. Noihin aikoihin saapui lähin naapuri Asser Eskola kalasta viereiseltä Vähäjärveltä roikottaen haukeaa, jonka kokoa on turha kertoa, ette uskoisi. En vielääkään tajua, miten niin pieneen järveen mahtuu niin suuri kala. Asser kutsui paikalla olleet TLY:n edustajat läksiäiskahville ja mummon pannu tietysti myös tyhjennettiin.

Aseman toiminta-aikana maisemat muuttuivat jonkin verran, ehkä näkyvintä oli kesämökkien ilmestyminen kaikkiin toivottomiinkin paikkoihin. Muita suuria maiseman tuhoajia olivat soden ojitus ja havaintokirjassakin usein kummitteleva puustoa nakertava H. omelite. Nämä kaikki myös omalla tavallaan vaikeuttivat retkeilyä.

Hätäisille lukijoille saattavat havaintokirjan nisäkähavainnot kertoa maaston luonteen nopeimmin, noita havaintoja kun on vähän lintuhavaintoihin verrattuna. On kuitenkin muistettava, ettei nisäkähavaintoja ole pyydetty kirjaamaan ja lukumäärät olisivat aivan toista luokkaa esim. jälkitakseerauksissa.

Eniten eli 32 yks verran on merkintöjä hirvistä, joita tavattiin tasaisesti kaikkialla missä retkeiltiin, myös aseman pihalla. Valkohäntäpeura pääsee vain 10 yks määrään. Metsäjäniksestä on merkattu jokunen näköhavainto, rusakosta ei yhtään. Oravasta löytyy peräti yksi jälkihavainto, joka sekkin on kirjattu kai pelkästään näitä jälkiä seuranneen nääänmakuisen isomman otuksen ansiosta. Kesäkuussa 1974 päästiin aseman lähimetsissä valokuvaillemaan männyn oksistossa kiipeilyttä näätä, joka ei tuntunut lainkaan hermostuvan viereisen männyn luona häärineitä kameramiehiä. Mäyrästä on kirjattu kaksi havaintoa, 29.6.74 rötkki yksi Liesjärven rantapusikossa ja 7.4.77 löytyivät jäljet aseman tieltä ketunjalkien rinnalta. Ketusta on myös monia näköhavaintoja, esim. 9.3.74 ylitti yksi Vulpes Hölon suota korp-pien ahdistamana ja 4.6.74 seuraili mättäillä istuskellut havainnoija repolaisen jyrtsijähtia suolla puolen tunnin ajan. Pienemmistä nisäkkäistä on vain yksi selkeä mutta sitä rautaisempi määrittäminen: 2.5.76 lähti liito-orava narttu aseman lähellä pöllönpöntöstä, jossa oli 5 tai 6 pientä liitäjän alkua.

Verraten hyvän kuvan lintuaseman maastosta saa myös GT-maan-tiekartasta, jossa näkyvät mm. Vallolammilta lähtevä Vähäjärvestä puhtia ottava "aseman puro" eli Pahojoki, Vallolammien eteläpuolella Hirvilamminsuo sekä Vihemäen pohjoispuolella Nukinrahka.

Seudun edustavimmista lintujärvistä on jo katsauksia julkaisu: Pehtjärvi (Rautanen 1970), Otajärvi (Rautanen & Högmänder 1977), Liesjärvi (Pihajoki 1978) ja Koskeljärvi (Haukioja 1977). Nämä järvet rajaavat karkeasti Laitilan lintuaseman laajan retkeilyalueen. Itse asema jää jonnekin järvien keskelle pienempien suojärvien joukkoon. Alueen julkaistuista lintuhavainnoista on mainittava ainakin Hannu Rautasen vuosilta 1965-71 kokoamat tiedot (Rautanen 1972).

Alueella on retkeilyä käsiteltävänä aikana (9.3.74-24.7.77) ainakin 198 päivänä milloin enemmän milloin vähemmän. Kuukausittain retkipäiviä kertyi seuraavasti:

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
17	27	16	31	23	23	22	10	2	11	3	13

Muutamana kymmenenä päivänä on maastossa liikkunut useampia havainnoitsijaryhmiä. Retkipäiviäkin lienee enemmän, mutta yhä edelleen vuosi aseman lakkauttamisen jälkeen havaintokirjassa loistaa monta sivua tekstillä "jättäkää tähän tilaa havainnoillemme". - On siis jätetty.

Korprien lintuja

Vielä talvella 73/74 lintuja muistettiin Iso-Hölon suoalueen laitaan sijoitetulla haaskalla, jota maakotka sitten kävikin verottamassa puolensadan korpin ohella. Varikset ja harakat olivat näin kaukana korvessa talvisin yllättävän harvinaisia.

Syksyllä 73 Sven Nordqvist huomasi asemanseudun tiiasten huvenneen vähiin ja löysi pönttöjä puhdistessaan oudon paljon pikkulintujen höyheniä. Niinpä varpuspöllölle sopivia pönttöjä toimitettiin maastoon runsaanpuoleisesti ja pikkupöllöstä tulikin sitten yksi asemanseudun vakiolajeja, joka matkimalla saatiin toisinaan näkyviinkin. J. Grönlund tavoitti 17.4.76 varpuspöllöparin pesimiseen sopivalta paikalta ja 9.5. Sveta houkutteli minimamman kurkistamaan vanhasta pohjantikan kolosta kesken hautomispuuhien. Samalla hetkellä katkesi virta kameran moottoriperästä, taisi olla liian sähköinen tilanne.

Rengastuskierroksella 24.-25.5.74 saatiin saaliiksi mm. viisi viirupöllönpoikasta, joista 3 pöntöstä ja 2 luonnononkalosta. Viirupöllöjä myös näkyi ja kuului aseman nurkissa pitkin vuotta, joskin kevätöinä näyttää kaikkien ukulien tavoittaminen vaati-neen sekä tuuria että kärsivällisyyttä. Samalla keikalla rengastettiin helmipöllöjä 2 pöntöllistä, 9 poikasta, sekä kihlatiin 2 huuhkajanpentua. Toisella tupsukorvan pesäpaikalla ei poikasia näkynyt, perheen ruokavaliosta kertovia mielenkiintoisia jätteitä kylläkin: 1 ampuhaukka, 2 hiirihaukkaa (toinen pesäpoikanen) ja ilmeinen ruskosuohaukka. Lehtopöllö kuultiin vain jonkun kerran kyllien suunnilla, ilmeisesti asututkin seudut ovat lähinnä helmipöllöbiotooppia, koskapa Kaivolassa yksi puputtaja pesi talon pihapönttöönkin.

Edeltä kai jo näkyikin, että asemanseutu on vankasti pöntötetty, lähinnä rengastajien toimesta. Ennen TLY:n saapumista seudulle joutuivat kolopesijät turvaamaan tikkoihin elleivät itse pystyneet yksiötään nakertamaan. Tikkoja alueella pesikin peräti viisi lajia, joskaan pohjantikan ja pikkutikan pesäkoloa ei löytynyt. Kuitenkin varsinkin pohjantikasta on niin paljon ja säännöllisesti havaintoja koiraasta, naaraasta ja -77 myös nuoresta linnusta, että pesintää jossain aseman lähellä on pidettävä jokenkin varmana. Palokärjen ja suunnilleen yhtä yleisen harmaapäätikan pesäkoloja löytyi, eniten tosin odotetusti käpytikan pulisevia poikueita. - Tikathan jäivät paikoilleen myös talveksi ollen eräitä talvisen erämaan eläinmaailman väriläiskä.

Erämaan isompien avopesijöiden esittely sopii aloittaa toisella Santun ja Hökön (anteeksi, P.Sandell ja J.Högmander piti sanaa) 14.6.74 tekemällä rengastuskierroksella. Alumiinia sai koipiinsa 7 kanahaukanpoikasta ja 10 hiirihaukanalkua lenkin käsittäessä 5 kanahaukan ja 4 hiirihaukan pesäpaikkaa. Varpushaukan pesintä tuntuu olevan erityisen huonon onnen ja metsätöiden vaivaamaa (vai löytyvätkö vain huono-onniset pesät?), esim. 22.6.74 Nordqvist & Jokinen löysivät pesältä tapettuina emon ja 2 poikasta. Mehiläishaukan pesinnästä ei havaintokirjassa näy mitään merkkejä, kuitenkin lajista löytyy havaintoja pitkin keuhkaa joka vuosi. Samaan tapaan mutta harvemmin on tavattu kiljukotkaa useina vuosina eri puolilla aluetta, useimmin jonkin suon yllä tai järven rannalla (metsässä kun näkyvyys on keuhko), esim. 14.5.76 clanga nahisteli Lamssijärven reunassa kalasääsken kanssa.

Moinikin mahtava petolintumäärä tarvitsee jo melkoisesti saalistakin, jota lintujen osalta edustavat sittenkin etunenässä kanalinnut eikä esim. mainittu hiirihaukka. Yhden pitkän retkipäivän aikana tavoitettiin usein parikymmentä metsoa, kymmenisen pyytä ja teeriä esim. talvella parhaimmillaan 40 yks parvessa.

Talvella saapuivat seudun puroihin pohjoisen koskikarat, joita aseman purosta tavoitettiin parhaana talvena 74/75 täydet 3 yks samoinkuin Pehntjärven laskupurosta. Muina talvina aseman puron maksimi oli 2 kunnes 76/77 ei karaa enää lainkaan näkynyt, mikä P.Tammisen arvelun mukaan johtuu puron perkaamisesta ojaksi. Pehntjärven suunnalta on havaintoja myös joistain yksittäisistä linnuista, joten alueen talvikanta lienee yli kymmenen yksilön.

Hivnen karantapainen on myös toinen lyhytperäinen huristaja, peukaloinen (jota joku nimittää raakarokiksi). Peukaloinen löytyi Pehntjärveltä vuodenvaihteessa 75/76, pesimiseen viittaavia havaintoja on asemalta kolmesta eri ilmansuunnasta riittävän etäältä toisistaan ollakseen eri havaintoja sekä lisäksi yksi Pehntjärven nurkista.

Talvisin tiaisparvet tuovat elämää korpimetsiinkin, jossa yleisin Parus on hömötiainen, suurin yksittäishavainto n. 30 yks. Hippiäinen ja töyhtötiainen pääsivät parhaissa parvissa yli 10 yksilön, talitiainen ja kuusitiainen jäivät viiden tuntumaan. Puukiipijä on vielä harvinaisempi, sinitiaista ei näkynyt lainkaan. Asutulla puolella talitiainen nosti osakkeitaan aina 20 yks parviin saakka ja sinitiaainenkin nähtiin sentään edes joskus. Talvella pesimäaikaan pikkukäpylintuja löydettiin enintään 3 paria, kesällä kymmenien yksilöiden parvetkin olivat melko tavallisia. Vain kerran on onnistuttu määrittämään isokäpylintu.

Kesäaikaan miellyttävä tuttavuus oli kulorastas, joita osui tasaisin harvakseltaan reitille. Toinen äkkiä ajatellen yhtä harvinainen laji, kangaskiuru, osoittautui paikan päällä paljon harvinaisemmaksi.

Soilta

Talvisin suot ovat yleensä toivottoman autioita, enintään joku teeriparvi käy ihmettelemässä kakkärämäntyjä ja korppi puolestaan teeriä. Suon sulaessa syntyy mahtava vilske, jota kestää alkusyksyyn saakka:

Soiden superlaji kurki saapuu varhain ja lähtee myöhään. Arvatenkin Laitilan aseman maisemissa pesi useampia kurkipareja, vaikei pesälöytöjä olekaan. Havaintoja on tehty mm. Iso-Hölön, Tomansuon, Lehdonsaarensuon, Nukinrahkan, Isosuon ja Hirvilamminsuon turpeilla sekä etäämpänä Raumantien suunnassa Niinijärvellä. Nykyisin ojitus lienee pilannut ainakin osan näistä soista, ellei jo kaikkia. Varsinkin loppukesällä kurjet ruokailivat paljon lähiseutujen metsäpelloilla ja niinpä asemallakin joskus herättiin aamuvarkaisella kurkparin keskustellessa melkein ikkunan alla raikuvaan tapaansa. - Elokuussa 1976 saapui yksi harmaahaukka vierailulle Hirvilamminsuolle puhtaalle kurkibiotoopille.

Töyhtöhyypän ja isokuovin ohella soiden yleisimpiä kahlaajia on kapustarinta, joka on pesinyt ainakin Lamssinsuolla, Rauma-järvensuolla, Isosuolla (3 paria), Hirvilamminsuolla (4 paria) ja Nukinrahkalla (ilmeisesti yli 5 paria). Nukinrahkalla Askon Suoranta löysi kaksi munapesääkin 5.6.74. Liirista on tehty pesimiseen viittaavia havaintoja suunnilleen samoilla soilla, lukumäärät vain jäävät alle puolen Pluvialiksesta. Metsäviklon suurilla soilla liroakin harvinaisempi, ehkä punajalkaviklon luokkaa. Punajalka tunkeutuu todellakin parhaille soille kuten Gustafsson (1978) huomauttaa.

Kuikkaa ei alueen pienehköissä suojärvisissä tavattu lainkaan, vasta etäisistä Koskeljärven ja Suomenperänjärven vesistä ovat ensimmäiset havainnot. Sitävastoin kaakkuripari tavattiin keuhalla 74 Hirvilammilla ja myöhemmin löysi AS 2 yks korkealla lennossa Nukinrahkan yli, molemmat siis muuttohavaintoja.

Suojärvien yleisimmät vesilintulajit ovat tavi, sinisorsa, tukkasotka ja telkkä, joita kutakin löytyy yleensä muutama yksilö järveä kohden, mikäli vesiäisiä yleensä ollenkaan löytyy. Satunnaisesti näkyi myös punasotka, lapasorsa ja varsinkin syyspuolella haapanoita ja jouhisorsia. Muuttoaikoina ylilentävät hanhet ja joutsenet ovat melko tavallinen näky.

Lapinharakka on ilmeisesti pesimälaji ja tällä alueella yleisempi kuin mitä esim. kesäkatsauksesta 1977 (Karlin 1978) kuvittelisi. Malliksi pelkästään vuoden 1974 pesimäaikaiset havainnot: Lehdonsaarensuo, Iso-Hölö (Rimpisaari), Isosuo, Korssuonrahka, Nukinrahka, Rauma-järvensuo ja Sulajanpellot. Soiden ojituksetkaan ilmeisesti eivät tuota lapinharakalle hengenhäntää, koskapa laji tuntuu viihtyvän myös hakkuuryteiköissä ja pellonlaiteilla. Talveksi excubitor näköjään häipyi soilta pois eikä juuri viihdy muuallakaan korpiseuduilla, aseman läheltä taitaa olla vain yksi talvihavainto.

Tuulihaukka koittaa onneaan myyräjähdissä mielellään samoissa paikoissa kuin lapinharakka, suosituimpia leikkutusaita olivat Iso-Hölö, Nukinrahka ja Rauma-järvensuo. Erittäin usein silmä tavoitti kalasääsken ruokailulennolla tai järven päällä saalista tähyämässä, mutta pesäpaikasta ei kellään ole ensimmäistäkään aavistusta. Myöskään sinisuohaukasta ei ole tehty pesimiseen viittaavia havaintoja. (Kalasääski pesi Iso-Höllöllä ja sinisuohaukka Hyväsulajajärvellä vielä 60-luvun lopussa, Rautanen 1972.)

Järvistä

Seudun parhaista lintuvesistä on siis tehty omat juttunsa (osaksi Laitilan lintuaseman ansiosta) eikä havaintoja enää tässä toistella. Joitakin vinkkejä tulevia retkiä varten on kai syytä kirjoittaa muistiin, järvet kun ovat hyviä patikka-retkien etapeja ainakin kesähelteissä.

Asemaan nähden kaukaiset Otajärvi ja Koskeljärvi lienevät lähistön ja samantien koko Varsinais-Suomen parhaita lintuvesiä. Seuraavassa sarjassa painivat Pehtjärvi, Liesjärvi, Vaaljärvi ja Suomenperänjärvi. Pikkuinen Houkonjärvi tulee mukaan, jos lasketaan lintuja pinta-alaa kohti, mm. mustakurku-uikku viihtyy Houkonjärvellä. Suomenperänjärvellä näkyi mustakurkun ohella härkälintuja sekä usein ruskosuo-haukka plus paljon nokikanoja. Vaaljärvellä ja Suomenperänjärvellä joidenkin runsaimpien lajien (telkkä, tukkasotka, sinisorsa, tavi) parimäärät nousivat toisinaan yli kymmenen, mutta yhden retken havainnot tuskin ylittivät 20 paria.

Melkein kaikki loput karttalehdillä näkyvät siniset läikät ovat karuja suovesiä tai kalliorantaisia mökkijärviä. Edustavia suovesiä lienevät edelleen Raumajärvi, Hirvilampi ja siihen liittyen pieni Vakkurilampi. Näissä vesissä tuskin viitsii uida, ehkäpä ne juuri siksi ovat säästyneet mökki-manialta, joka todennäköisesti häiritsee retkeilijän silmää Valkkisjärvellä, Lamssinjärvellä, Vähäjärvellä, Pakkajärvellä, Hepojärvellä, Vallolammilla ja jopa täysin suorantaisella Patajärvellä. Näiden vesien tyypillisin laji on rantasipi, sitten seuraavat telkkä, sinisorsa, tavi ja taivaanvuohi. Pikkulinnuista västäräkki, suorantaisten vesien äärellä keltävästäräkki osuu varmimmin kiikariin. Paljon muuta ei sitten kannata odottaa paitsi muuttoaikoina.

Muuta

Pohjansirkusta löytyy pesimiseen viittaavia havaintoja ainakin aseman puron pöheiköstä ja kuivattujen Sulajanjärvien laajasta pensastosta. Hieman etäämpää Katinhännän puronvarsipusikosta tavoitettiin kerran viitasirkkalintukin.

Vaelluslinnuista sai Laitilakin tietysti osansa, esimerkkinä mainittakoon taviokuurna, hiiripöllö ja pyrstötiainen. Pyrstötiainen tosin on nähty myös melkein pesimäaikaan.

Minusta melko erikoista on myös tuo, että turturikyhkystä löytyy kaksikin havaintoa, turkinkyhkystä taas ei yhtään, ei edes Laitilan citystä.

Gustafsson (1978): Lintuatlas TLY:n alueella 1974-77, Ukuli 12. Haukioja (1977): Koskeljärven säännöstelyhanke - esimerkki vesilain soveltamisesta. Suomen luonto 3/77.

Karlin (1978): Kesäkatsaus 1977. Ukuli 13.

Pihajoki (1978): Vedenpinnan laskun vaikutus Liesjärven linnustoon. Ukuli 12.

Rautanen (1970): Laitilan Pehtjärven vesi- ja rantalinnusto vuosina 1967 ja 1970. TLY:n Tiedon antaja n:o 1.

Rautanen & Högmänder (1977): Otajärven oudot hankkeet. Suomen luonto 3/77.

Rautanen (1972): Lintuhavaintoja Laitilan lintuaseman ympäristössä vv. 1965-71. TLY:n Tiedon antaja n:o 3.

B-TESTI

ATK & REP & co

Tämän yksinkertaistetun bongaritestin tarkoituksena on antaa Teille tilaisuus selvittää bongausviettinne voimakkuus. (Bongarihan oli pinnanmetsästäjä, lajeja laskeva harrastaja.) Valitkaa vastausvaihtoehdoista mielestänne lähinnä oikea ja laskekaa pisteet sivulla 14 esitetyn taulukon mukaan. Samalla sivulla on tulosten tulkinta.

- Jurmossa on kesäaikaan havaittu paikallinen suula. Jos lähdet (oletetaan että lähdet) sitä katsomaan, teet matkan
 - omalla tai vuokratulla pikaveneellä
 - yhteysalus Utön kyydissä
 - lentokoneella tai helikopterilla.
- Mikä seuraavista lajeista sietää parhaiten ihmisen häirintää pesällään?
 - talitiainen
 - sinitiainen
 - hömötiainen.
- Rannalla oli lintuja. Toinen niistä oli vaalea. Rannalla oli
 - kaksi lintua, kaksi lajia
 - kaksi lintua, vähintään yksi laji
 - neljä lintua, vähintään kaksi lajia.
- Ohitsesi lentää elokuussa pieni päältä ruskehtava alta vaalea lintu, jolla on pitkähkö alas kaareva nokka ja vaalea siipi-juova. Kyseessä on
 - jänkäsiirriäinen (*Limicola falcinellus*)
 - puukiipijä (*Certhia familiaris*)
 - kaitanokkakiuru (*Chersophilus duponti*).
- Rantaruoho on
 - jurmolainen tieteiskirjailija
 - saloseutujen kalliokasvi
 - bongareita näykyvä petokala.
- Huomaat keltahempon pesivän Ruissalossa. Mitä teet?
 - kerrot muille lajin mutta et tarkkaa paikkaa
 - olet aivan vaiti löydöstäsi
 - kerrot kaikille sekä lajin että paikan.
- Lintutiheydestä käytetään myös nimitystä
 - konstanssi
 - abundanssi
 - dominanssi.
- Uuden vuodenpäivänä yleensä
 - teet patikkaretken lähimaastoon
 - nukut ja torkut
 - kierrät lähiseudun hyviä lintupaikkoja.
- Jossain on havaittu paikallinen valkopääsorsa (*Oxyura leucoceph.*). Ainoaksi matkantekokeinoksi osoittautuu liftaus. Oletetaan että lähdet matkaan, kunhan vain edestakainen reissun pituus on
 - enintään 100 km
 - enintään 500 km
 - enintään 2000 km.
- Olet saanut luvan retkeillä Hankoniemen ampuma-alueella. Siellä on juuri tavattu mustakiuru lähellä maali-aluetta. Menet sinne, vaikka siellä parhaillaan on käynnissä
 - ilmatorjuntakonekiväärien harjoitusammunta
 - kranaatinheittimien (82mm) harjoitusammunnat räjähtämättömin kranaatein.
 - kenttätykistö-patteriston (12 x 120 mm) kovapanosammunnat.

RUISSALON LUONNONSUOJELUALUEEN LINNUSTON

BIOTOOPPIJAKAUTUMASTA KESÄLLÄ 1972

MARKKU J. SAARINEN

Johdanto

Aloittaessani Ruissalossa kesällä 1972 tutkimuksen linnuston biotooppijakautumasta asetin tavoitteeksi selvittää kokonaislintutiheyden ja parimäärät kullakin biotoopilla sekä tarkan kasviston. Näin olisin voinut verrata linnustossa tapahtuvia muutoksia suoraan kasviston muutoksiin, sillä tiedossani oli kävelytien rakentaminen seuraavana vuonna. En kuitenkaan ehtinyt laskea kasvistoa kaikilta tärkeimmiltä tutkimusalueen osilta. Näin ollen tämä tavoite jäi saavuttamatta. Esitän seuraavassa suhteellisen tarkan linnustolaskennan tulokset, mihin antaa aihetta tämältyyppisten tutkimusten puute Suomessa.

Tutkimusalue ja -menetelmät

Lounaissuomalaiseen sisäsaaristoon kuuluu rikkonainen ja monenkirjava metsäluonto, joka muodostuu matalalla olevista lehdoista ja kuivista kangasmetsistä sekä kaikista metsätyypeistä niiden väliltä. Metsätyyppien erot saattavat olla jyrkkiä ja vaihtelevat paljonkin muutaman sadan metrin matkalla. Korkeussuunnassa erot ovat myös yhtä näkyvät.

Tutkimusalue sijaitsi Turun kaupungin alueella Ruissalon saarella kaikkien tunteman Choraueksen lähteen ympäröimällä metsä-alueella. Alue on pääasiassa lehtometsää eri muodoissaan. Kokonaispinta-alaltaan tutkimusalue oli 58 ha. Tästä oli lehtometsien osuus 68.5% sekä tuoreiden kangasmetsien 17.7% ja kuivien kangasmetsien 13.8%. Biotooppityypeistä olen koonnut taulukon 1 ja kuvan 1. Niistä nähdään biotooppien jakautuminen ja sijoittuminen tutkimusalueella.

Linnustoa laskettaessa käytin pääasiassa näytealalaskentaa, joka perustui lähinnä laulavien koiraiden määrään pesintäaikaan. Laskentakertoja kertyi kaikkiaan 13. Ne sijoittuvat aamutunneille touko-heinäkuuhun. Menetelmän huonona puolenä on epätarkkuus suuren lintutiheyden omaavissa metsissä. Vaikka käytin 50 x 50 m työruudukkoa maastossa, oli joukossa joitakin vaikeasti kohdistettavia pareja. Tämänlaatuisessa näytealalaskennassa on paikan tuntemus kaikkein tärkeintä, jotta pystytään kohdistamaan laulava lintu oikeaan ruutuun. Tutkimusalue olisikin opiskeltava melkein pä ensiksi, jokainen kanto ja suurempi kivi olisi tunnettava. Minä en kuitenkaan tyytynyt pelkästään näytealalaskentaan, vaan etsin pesiä jonkin verran. Tämä tuottikin paikoin tulosta, mutta toisaalta saattoi sekoittaa jonkin verran ruutujen parimääriä. Tällaiset sekaannusta tuottavat parit olenkin jättänyt tuloksista kokonaan pois.

Tarkkaan kuvaan biotoopin rakenteesta pääsee ainoastaan laskeamalla kasvilajit ja määrät. Työ on hidasta ja niinpä minulta jäi se osittain kesken. Siksi tyydyn tarkastelemaan vain puusuhteiden mukaisia biotooppeja. Puusuhteet olen laskenut 25 x 25 m näytealoina, joita kertyi kaikkiaan 16. Näistä näytealoista olen laskenut kunkin puulajin oksiston peittävyuden. Näin laskettuna peittävin puulaji on silloin biotoopin pääpuulaji.

Tällä tavalla puuston mukaan määräytyviä biotooppeja sain kaikkiaan 12, jotka pystyy myös helposti yhdellä silmäyksellä erottamaan toisistaan. Näin lasketut biotoopit perustuvat olettamukseen, että määrämittainen puu peittää keskimäärin aina saman pinta-alan. Kun ajatellaan vielä puumäärän jakoa kolmeen ryhmään puun korkeuden mukaan - nimittäin ylispuusto, välipuusto ja aluspuusto - voitaisiin olettaa puiden peittävän kolme kertaa alle jäävän pinta-alan. Ruissalossa tähän tulokseenkin on paikoin mahdollisuus. Näin muodostetut biotooppimuodot olen merkinnyt puusuhteiden mukaan, esimerkiksi kuusi/tammi, jossa kuusi on biotoopin peittävin laji ja tammi toiseksi peittävin.

Taulukko 1. Ruissalon tutkimusalueen biotoopisto 1972.

BIOTOOPPI	Biotoopin määrä ha	prosenttia koko määrästä
LEHTO		
kuusi/tammi	1.0	1.7
leppä/tammi	3.0	5.2
paju	1.0	1.7
tammi/mänty	7.2	12.4
tammi/lehmus	19.8	34.1
tammi/vaahtera	7.0	12.1
jalokuuset	0.8	1.4
TUORE KANGAS		
mänty/tammi	6.0	10.3
koivu/mänty	3.0	5.2
haapa/mänty	1.2	2.1
KUIVA KANGAS		
mänty/koivu	5.5	9.5
mänty/tammi	2.5	4.3
YHTEENSÄ	58.0	100.0

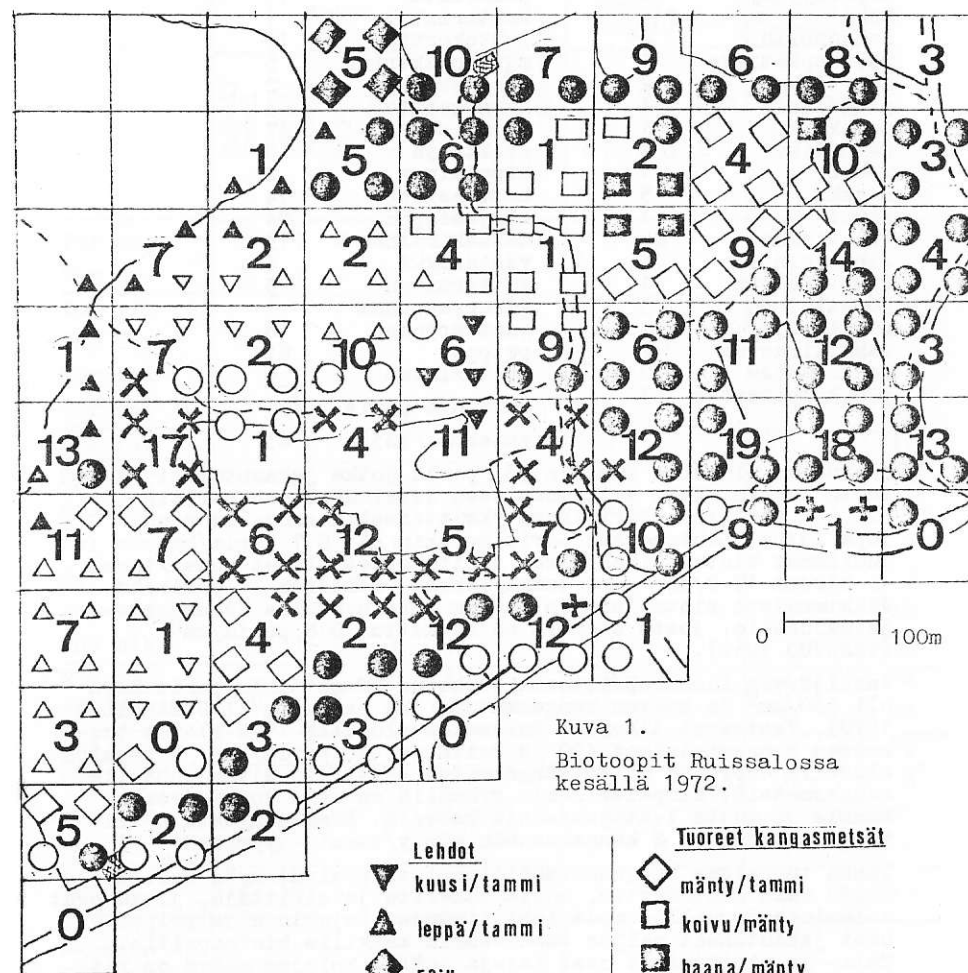
Tulokset

Kuvaan 2 ja taulukkoon 2 olen sijoittanut kunkin ruudun - 100x100m - parimäärät. Kuvia 1 ja 2 vertailemalla nähdään heti lehtojen ylivoimainen parimäärä kangasmetsiin verrattuna. Taulukkoon 2 olen koonnut parimääriä ja tiheyksiä eri biotooppiryhmillä. Taulukossa 3 olen esittänyt kaikki alueella 1972 tavatut pesivät lajit ja parimäärät. Taulukkoon 4 alareunaan olen sijoittanut kunkin biotoopin keskimääräiset parimäärät/ha. Samaisessa taulukossa on myöskin 19 yleisimmän lajin, lajiryhmän tai ekologisen lajiparin esiintyminen eri biotoopeissa sekä prosenttimäärät taulukossa esiintyvien lajien yhteismäärästä verrattuna kaikkiaan kyseisellä biotoopilla tavattuihin pareihin.

Taulukko 2. Parimäärä ja tiheys biotooppiryhmillä Ruissalossa kesällä 1972.

Biotooppiryhmä	Lehto	Tuore kangas	Kuiva kangas	Yhteensä
Pinta-ala ha	39.8	10.2	8.0	58.0
Pinta-alaosuus %	68.5	17.7	13.8	100.0
Parimäärä	346	50	35	431
Paria/ha	8.7	4.9	4.4	kesk. 6.0

Kuva 2. Ruutukohtainen paritiheys Ruissalossa 1972.

Kuva 1. Biotoopit Ruissalossa kesällä 1972.

Lehdot		Tuoreet kangasmetsät	
▽	kuusi/tammi	◇	mänty/tammi
▲	leppä/tammi	□	koivu/mänty
◆	paju	■	haapa/mänty
×	tammi/mänty	Kuivat kangasmetsät	
●	lehmus/tammi	△	mänty/koivu
○	lehmus/vaahtera	▽	mänty/tammi
+	jalokuuset		

Taulukko 3. Ruissalon tutkimusalueella kesällä 1972 tavatut pesivät lajit ja parimäärät.

laji	paria	laji	paria
fasaani	1	mustarastas	15
lehtokurppa	2	kivitasku	1
uuttukyyhky	9	satakieli	1
sepelkyyhky	4	punarinta	11
käki	? 1	kultarinta	1
lehtopöllö	2	lehtokerttu	12
harmaapäätikka	1	mustapääkerttu	5
käpytikka	2	pensaskerttu	2
pikikutikka	1	hernekerttu	3
palokärki	1	pajulintu	47
käenpiika	1	sirittäjä	9
varis	1	hippiäinen	2
naakka	5	harmaasieppo	14
närhi	1	kirjosieppo	24
talitiainen	80	metsäkirvinen	15
sinitiaainen	44	västäräkki	4
kuusitiainen	1	kottarainen	5
hömötiainen	3	vihervarpunen	1
puukiipijä	1	punavarpunen	8
räkättirastas	2	peippo	61
laulurastas	10	keltasirkku	6
punakylkirastas	11		
		yhteensä paria	431
		yhteensä lajia	43

Pesiväksi alueella saatiin 431 paria jotka jakaantuivat 43 lajin kesken. Koko tutkimusalueen keskimääräinen paritiheys oli 6.0 paria/ha. Paritiheys yksittäisellä ruudulla nousi jopa 19/ha. Lehtometsän paritiheyskin oli 8.7 paria/ha. Suurimmat biotooppikohtaiset paritiheydet olivat kuusi/tammi-lehdossa 17.0/ha sekä tammi/lehmus-lehdossa 10 paria/ha. Jälkimmäistä biotooppia on eniten varsinaisella luonnonsuojelualueella, josta aiemmin on laskettu 1018 paria/km² (TENOVUO 1952).

Vaskijärven luonnonpuistossa lasketun MT-metsikön paritiheys oli 330/km² ja kuivan kangasmetsän 164 paria/km² (MUSTAKALLIO 1970). Vastaavat tiheydet Ruissalon alueella 1972 olivat tuoreessa kangasmetsässä 490 ja kuivassa 440 paria/km². Ruissalon alueella tuore ja kuiva kangasmetsä eivät ole aivan puhtaita kangasmetsiä. Kumpaisillakin ryhmällä on myös jonkin verran tammia ja muita lehtopohjaisia kasveja. Nämä näkyvätkin selvästi taulukosta 2 kangasmetsän mänty/tammi -tyyppinä.

Tässä tuoreessa kangasmetsäbiotoopissa pesivät myös sellaiset lajit kuin lehtokerttu, mustapääkerttu ja sirittäjä, jotka ovat melkein tyypillisimpiä lehtolintuja. Pajulintu ja peippo ovat jakautuneet paljon tasaisemmin kaikille biotoopeille. Tali- ja sinitiaiset ovat lajeja joille kolojen määrä on ratkaisevaa, niin ollen tammivaltaiset biotoopit ovatkin suosiossa. Rastaista laulurastas ja punakylkirastas näyttävät suosivan myös mänty- ja kuusipitoisia biotoopeja. Muut rastaat tyytyvät vain lehtobiotoopeihin. Hernekerttu ja pensaskerttu suosivat muita Sylvia-lajeja enemmän karumpia mäntykankaita, jopa lehtoryhmällä vain mäntyä kasvava tammi/mänty-biotooppi oli kelvollinen. Sirittäjä osoittautui Ruissalossa rehevien lehtojen linnuksi, joka tosin ei karttanut vähän kuivempiakaan biotoopeja.

Taulukko 4. Yleisimpien lajien ja lajiryhmien esiintyminen eri biotoopeissa Ruissalossa kesällä 1972.

LAJI	BIOTOOPIT								PARIA YHT				
	Lehto								Tuore kangas	Kuiva kangas			
	kuusi/ tammi	leppä/ tammi	paju	tammi/ mänty	tammi/ lehmus	tammi/ vaahtera	jalokuuset	mänty/ tammi	koivu/ mänty	haapa/ mänty	mänty/ koivu	mänty/ tammi	
Par maj	2	5	2	5	43	6	2	5	1		6	3	80
Par cae	1	2	1	6	23	6		3			1	1	44
Tur pil				1	1								2
Tur eri	1			3	3			2	1				10
Tur ili				2	5			2		1		1	11
Tur mer		1		4	8	1	1						15
Eri rub	1			4	4	1		1					11
Syl atr				1	2	1		1					5
Syl bor	1			3	7			1					12
Syl com				1							1		2
Syl cur				1					1		1		3
Phy trus	3	2	1	4	21	3		6	1	2	3	1	47
Phy sib	2	1		1	4			1					9
Mus str					7	2		2			2	1	14
Fic hyp	1			6	11	2			1	1	2		24
Ant tri				2	8	1				1	1	2	15
Car ery		1	1	1	3			1			1		8
Fri coe	2	4		8	28	7	2	6		2	1	1	61
Emb cit					2				1	1	1	1	6
YHT	14	16	5	53	180	29	6	31	6	8	20	11	379
%-osuus ko. biotoopin koko parimäärästä.	82	89	100	87	87	74	86	91	86	89	83	100	
linnuston tiheys ko. biotoopissa paria/ha.	17	6	5	9	10	5	9	6	2	7	4	4	

Kirjosieppo on myös riippuvainen koloista ja pystyy kilpailemaan melko hyvin näistä melkein kaikilla biotoopeilla. Harmaasieppokin on tavallaan kolopesijä, vaikka kolot ovatkin avonaisia. Tästä syystä harmaasieppo suosii enemmän katkenneita, joita riittää tasaisesti Ruissalossa kaikille biotoopeille, ehkä eniten mäntymetsäalueille. Metsäkirvinen on laji, joka suosii avonaisia metsän osia, mutta tutkimusalueella kuitenkin vain puolet kannasta pesi mäntyä kasvavalla biotoopilla. Laji näyttää kuitenkin viihtyvän lehdossa, joskin vaatimuksena on muutaman puun ylettyminen muita huomattavasti korkeammalle. Keltasirkku osoittautui metsäkirivistä enemmän kangasbiotooppien asukiksi. Punavarpunen on tyyppillinen lehtolintu, jolla tosin on suhteellisen suuri reviiri, joten kanta ei missään biotoopissa muodostunut suureksi.

Kiitokset

apulaisprofessori Martti Soikkelille kirjoittajalle annetusta avusta.

Kirjallisuutta

MUSTAKALLIO P. 1970: Vaskijärven luonnonpuiston linnustosta
Ornis Fennica 47: 136-139

TENOVOO R. 1952: Piirteitä Ruissalon linnustosta.
Turun Ylioppilas 3: 268-274.

B-TESTIN PISTELASKU

Kysymykset 1...8: a) 2 b) 1 c) 3 pistettä.

Kysymykset 9 ja 10: a) 1 b) 2 c) 3 pistettä.

JOS SAIT YHTEENLASKETTUNA

- alle 10 pistettä, niin edustat tiukan tieteellistä ornitologikoulukuntaa. Suosittelemme apuvälineeksi kymmenellä muistilla varustettua taskulaskinta.
- 10...14 pistettä, niin et voi väittää itseäsi bongariksi. Edustat puhdasta osaavaa asialinjaa.
- 15...20 pistettä, niin ornitologia on kieltämättä mukava harrastus, mielestäsi. Olemme samaa mieltä. Jatka vain samaan tyyliin kuten useimmat muutkin.
- 21...29 pistettä, niin olet bongari, siitä ei pääse yli eikä ympäri väititpä itse mitä tahansa.
- yli 29 pistettä, niin olet superbongari, onnittelemme. Huipulle pääsevät vain kyvykkäimmät, joilla on rautaiset hermot, peräänantamatonta sitkeyttä ja ehkä myös jonkin verran tuuria.

YÖLAULAJIEN JA -HUUTAJIEN ESIINTYMINEN TLY:N ALUEELLA 1900-LUVULLA

JUHANA PIHA

TLY:n alueelta on aikaisemmin julkaistu tietoja yölaulajista TLY:n Tiedon antaja 1:ssä (Kujanpää 1970) sekä Lintumiehessä 4/70 (Högmander 1970). Koska katsauksista on jo paljon aikaa ja TLY:n arkisto on laajentunut huomattavasti, on osoittautunut tarpeelliseksi laatia uusi yhteenveto. Suurin osa paikallisyhdistyksistä julkaisee jo omat yölaulajakatsauksensa säännöllisin väliajoin. Tähän olisi TLY:nkin syytä pyrkiä. Tämän katsauksen alku käsittelee havaintomäärien kehitystä ja lajien maantieteellistä jakautumista Turun seudulla. Jokaisen lajin kohdalla on mainittu varhaisimmat sekä myöhäisimmät havainnot ko. lajista, sekä ääntelykauden sijoittuminen. Katsauksen lopussa on taulukkomuodossa esitetty yölaulajien ja -huutajien lukumäärät eri puolilla Suomea vuonna 1975. Tämä vuosi siitä syystä, että TLY:n lehtiarkistossa on juuri kyseiseltä vuodelta tietoja suuresta osasta Etelä- ja Keski-Suomea. Tällainen vertaileva tiivistelmä osoittaa mukavasti yöääntelijöiden esiintymisen Suomessa. Lajit, jotka katsauksessa käsitellään, ovat luhta-, viita- ja rastaskerttunen, pensas- sekä viitasirkkalintu, luhtahuitti ja ruisräykkä. Kaikki katsauksen tiedot perustuvat TLY:n arkistosta saatuihin tietoihin.

Esiintyminen TLY:n alueella

Esiintymisen yleispiirteinä voi sanoa, että yksilömäärät ovat vuosi vuodelta nousseet. Tämä johtuu epäilemättä ainakin osaksi siitä, että harrastajamäärät ovat huomattavasti kasvaneet ja myös yötretkeily on yleistynyt. Järjestelmällistä laulajien takseerausta ei valitettavasti ole saatu aikaan Turun seudulla. Retkeily on täällä keskittynyt aivan Turun lähiympäristöön. Valitettavaa on myös se, että kun yksi laulaja on löydetty, muut ornitologit käyvät kuuntelemassa sitä, sen sijaan että käyttäisivät energiansa uusien yksilöiden etsimiseen. Kaikilta lintumiehiltä ei ole saatu havaintoja, mikä on valitettavaa. Esimerkillistä toimintaa osoittivat tamperelaiset H.Kosonen, E.Purra, H.Parviainen ja H.Virtanen, jotka 14.5.-10.7.1975 tekivät 40 koko yön kuunteluretkeä ja näin saivat erinomaisesti kartoitettua TaLY:n yölaulajat. Seuraavassa lajeittainen katsaus.

LUHTAKERTTUNEN, Acrocephalus palustris

Suomen ensimmäinen havainto on vuodelta 1944 (Hilden & Linkola - 62). Ensimmäinen löytö Turun seudulta on vuodelta 1961, tällöin Paraisen Kärloxissa lauleli koiras. Seuraava havaittiin TLY:n arkiston mukaan 1963, mutta Eriksonin kirjoituksen (1969c) mukaan on Varsinais-Suomesta vuosilta 1961-67 kymmenen löytöä. Vuosilta 64, 65 ja 66 on arkistossa kultakin vuodelta yksi löytö. Vuonna 1969 tapahtui äkillinen kannan vahvistuminen, yhteensä havaittiin nyt yhdeksän, joista yksi rengastettiin. Vuonna 1970 lukema pysyi suunnilleen samana, kahdeksan lintua. Vuosina 1971 ja 1972 lukumäärät olivat samankaltaisia, vuonna 1973 jo 11, ja siitä lähtien määrät ovat vaihdelleet 15:n molemmiin puoliin,

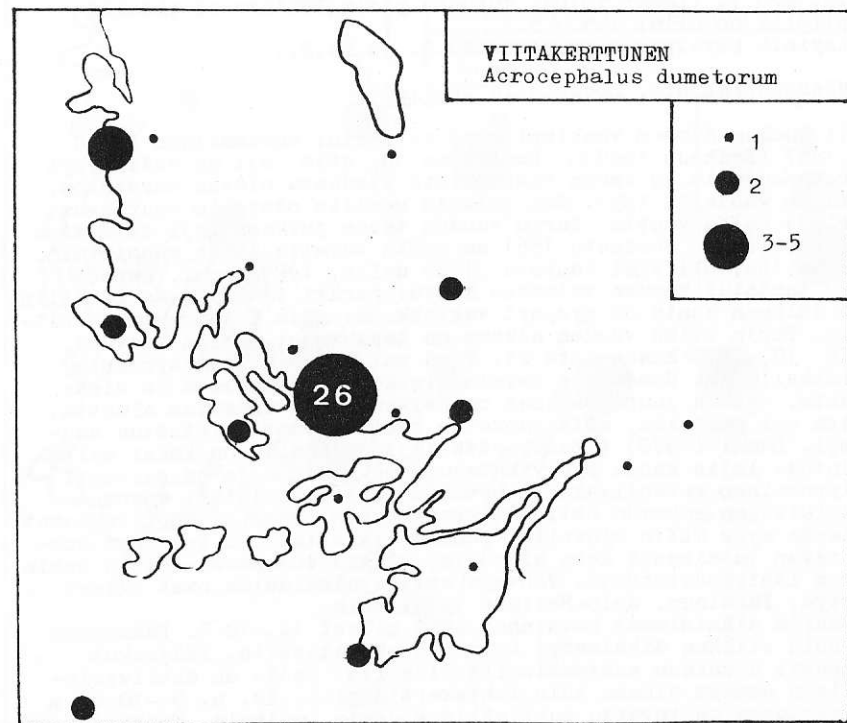
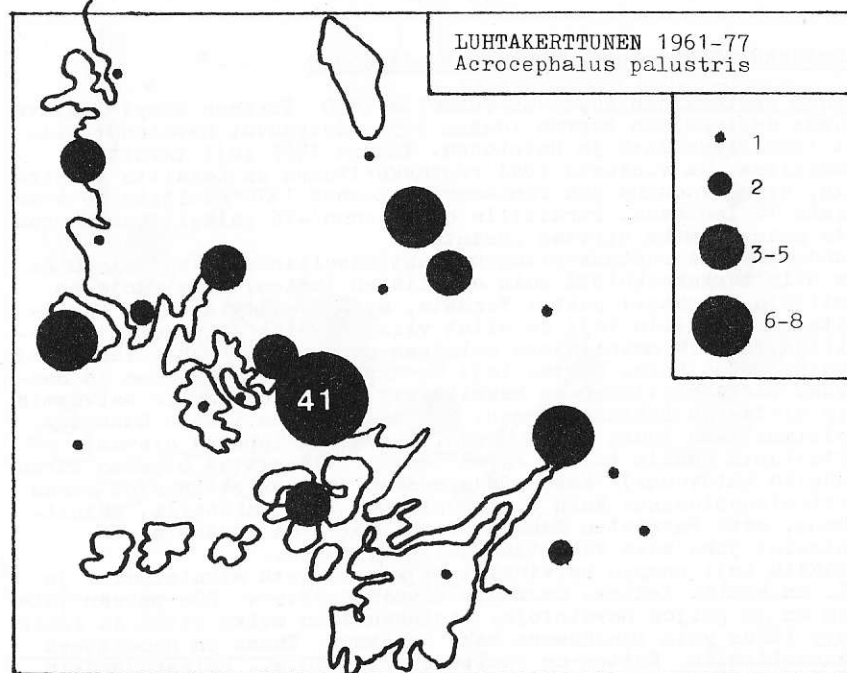
lukuunottamatta vuotta 1977, jolloin tavattiin peräti 26 yksilöä. Kaikista havainnoista n.40% on Turusta (Ruissalo, Shell, Pansio, Rauvola, Artukainen, Hirvensalo jne). Vankkoja esiintymiskeskus-
sia ovat olleet myös Salo ympäristöineen, Pöytyä, Uusikaupunki, Kustavi, Parainen ja Raisio. Muista kunnista on vain 1-2 havain-
toa kyseiseltä 17 vuoden jaksolta. Kartastakin huomaa retkeilyn keskittymisen rannikkoalueille. Erittäin tyhjää on Laitila-Kar-
jala-sektorilla. Se onkin ehkä TLY:n alueen vähiten havainnoitua seutua. Esiintymiskuntia on tullut kuitenkin vuosi vuodelta enemmän, mikä on suoraa seurausta harrastajakannan lisääntymisestä. Suurin kerralla havaittu luhtakerttusmäärä on neljä. Tämä massaesiintyminen oli vuonna 1976 Raisiojoella. Vuonna 1977 samassa paikassa havaittiin kolme laulajaa aivan vierekkäin. Aikaisin luhtakerttunen Turun seudulla oli 16.5. Kemiön Pitkäjärvellä laulanut koiras. Seuraava havainto on 25.5. Toukokuun lopulta on suhteellisen vähän havainnoja. Päämuutto ajoittuu selvästi kesäkuun viidennen päivän tienoille. Laulukausi huipentuu 11.-16.6., jonka jälkeen laulu alkaa vaimentua jatkuen kuitenkin vielä kesäkuun loppuun. Heinäkuussa on tavattu vain muutamana kerran laulavia yksilöitä. Vuosi 1972 oli ilmeisesti myöhäinen. Ensimmäinen havainto tehtiin 9.6., ja kokonaismäärästä, joka oli kymmenen, vielä neljä lauloi heinäkuussa. Syyshavainnoja on vaivaiset kaksi: 5.8.1969 rengastettiin Mietoissa yksi ja 4.10.1977 Shellillä yksi.

VIITAKERTTUNEN, *Acrocephalus dumetorum*

Ensimmäinen viitakerttunen tavattiin Suomessa 1930-luvulla. Turun ensimmäinen oli v.1961, jolloin laji myös pesi Shellillä. Seuraavaan kerran saatiin laji kuulla Hiittisissä v.1964 ja samana vuonna myös Ruissalon sillalla. Vuonna 1967 lauloi yksi lintu Korppoon Utössä, 1968 tavattiin jo kolme kertaa. 1969 oli merkilinen väli vuosi, v.1970 vielä vain kolme yksilöä, mutta sen jälkeen alkoi nousuvaihe: 1971: 6, 1975: 7, 1977:22. Määrät ovat naurettavan pieniä verrattuna esim. Tampereen lukuihin, mutta yleistymistä lienee kuitenkin tapahtunut. Viitakerttusen kohdalla näkee vielä paremmin kuin luhtakerttusen kohdalla retkeilyn karkean keskittymisen tietyille alueille, nimittäin yli puolet havainnoista on välittömästi Turun lähiympäristöstä. Kaikkialla muualla lintuja on kuultu vain 1-2, paitsi Ukissa jopa neljä yksilöä kautta aikojen. Viita- ja luhtakerttusen runsaussuhde Turun seudulla on melko tarkalleen 1:2 luhtakerttusen hyväksi. Samoin on asian laita Helsingin seudulla. Muualla Suomessa suhde on viitakerttusen hyväksi: Päijät-Häme 5:1, Tampere 6:1, Pohjois-Karjala 20:1, Etelä-Karjala 2:1. (Tiedot ovat vuodelta 1975.)

Keväällä laji on jonkin verran myöhäisempi muuttaja Turun seudulla kuin luhtakerttunen. Pääjoukot saapuvat vasta kesäkuun 10. päivän jälkeen. Tampereen seudun tietojen mukaan viitakerttunen olisi jonkin verran aikaisempi kuin luhtakerttunen. Samoin Päijät-Hämeessä luhtakerttusen muutto olisi noin viikkoa viitakerttusta myöhäisempi. Tämä ilmeisesti selittyy sillä, että viitakerttunen on selvästi itäinen laji ja näin ollen linnut saavuttaisivat Tampereen ja Päijät-Hämeen jonkin päivää aikaisemmin kuin Turun. Luhtakerttunen on taas eteläinen laji ja näin ollen sekin, että luhtakerttunen saapuu ensin Turun alueelle, on ymmärrettävissä.

Laulukausi on havaintojen mukaan suhteellisen lyhyt, eniten on kuultu 14.-17.6. Laulu jatkuu vielä kuitenkin heikohkona heinäkuun puolelle. Ensimmäinen keväällä on ollut 26.5., siitä seuraava 28.5., jonkin verran kesäkuun ensimmäisellä viikolla ja eniten 10. päivän jälkeen. Pesinnät v.1961 ja 1974. Vuonna 1974 17.6. pesä valmis, 21.6. 4 munaa, 4.7. 3 poikasta ja yksi muna. Syyshavainnoja lajista ei ole tiedossa.

RASTASKERTTUNEN, Acrocephalus arundinaceus

Suomen ensimmäinen löytö on vuodelta 1930. Turkuun eksyi laulava koiras ensimmäisen kerran vuonna 1953. Seuraavat havainnot olivat 1960 Piikkiössä ja Raisiossa. Vuonna 1962 laji tavattiin Askaisissa, ja vuodesta 1964 rastaskerttunen on havaittu vuosittain, viime vuosina yhä runsaammin. Vuonna 1976 kuultiin jo kokonaista 12 laulavaa. Paraisilla oli vuonna -76 paikalla sekä uros että naaras, mikä viittaa pesintään.

Ilahduttavasti rastaskerttusen maantieteellinen jakautuminen ei ole niin turkukeskeistä kuin edellisten lajien, havaintoja on nimittäin runsaasti paitsi Turusta, myös Rymättylästä ja Paraisilta. Paraisilla laji on ollut viime vuosina jokavuotinen vierailija. Edellä mainituissa kolmessa paikassa on tehty lähes 60% havainnoista. Kolme kertaa laji on tavattu Taivassalossa ja Sauvossa. Rastaskerttunen on keskittynyt rannikkoalueille selvemmin kuin viita- ja luhtakerttunen. Rastaskerttunen lienee Suomessa yleisimmillään juuri Turun seudulla, vaikka lopussa olevasta vertailusta saakin toisen kuvan (vuosi 1975 sattui olemaan Turun seudulla katovuosi). Kokonaisuudessaan rastaskerttunen on samaa harvinaisuusluokkaa kuin viitakerttunen TLY:n alueella. Mainittakoon, että Paraisten Makeanvedenaltaalla on vuodesta -76 laulellut joka kesä vähintään neljä koirasta.

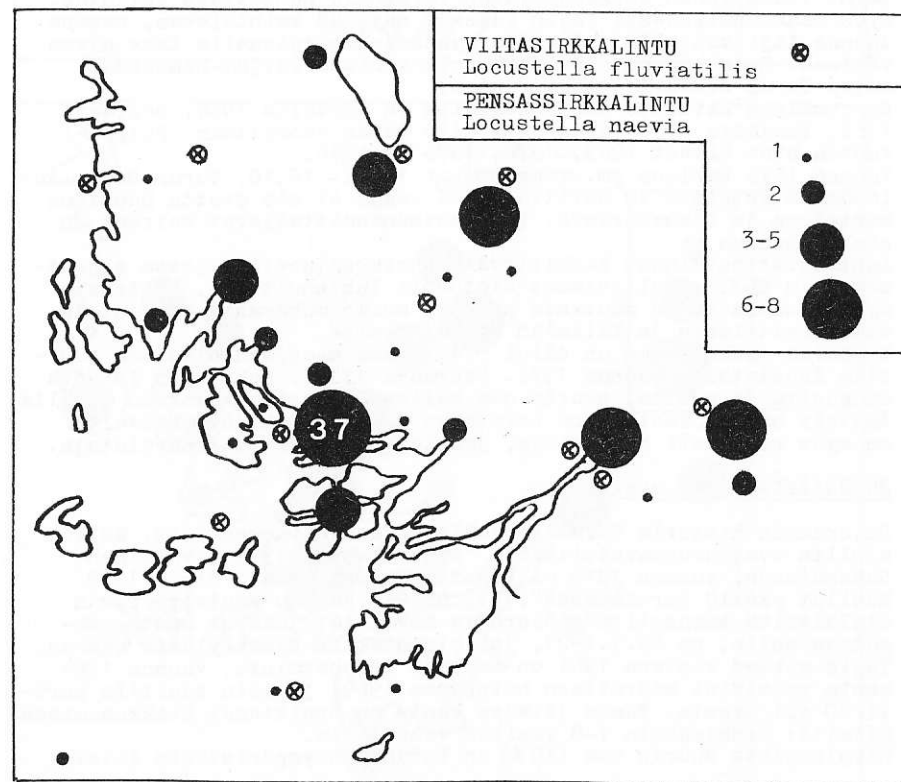
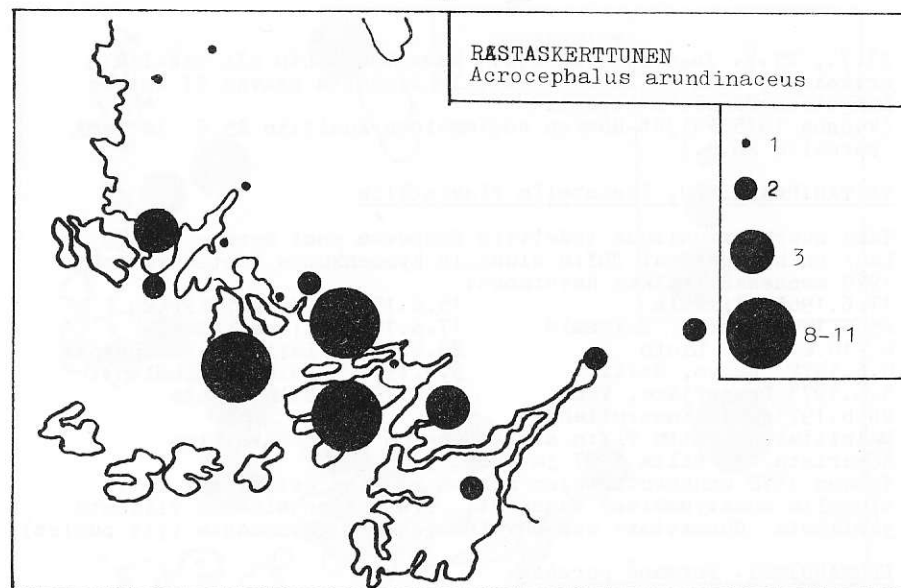
Keväällä laji saapuu harvinaisista kerttusista aikaisemmin, jo 1.5. on kuultu laulua. Seuraava havainto 15.5.. 20. päivän jälkeen on jo paljon havaintoja. Laulukausi on melko pitkä ja laulu pysyy lähes yhtä innokkaana koko kesäkuun. Tässä on huomattava ero edellisiin. Eniten on kuultu 29.5. - 20.6.. Heinäkuussakin on laulavia tavattu. Lahden Vesijärvellä laulukausi on ollut 24.5.-20.7. (Lammi 1976). Turussa pisin laulukausi yhdellä yksilöllä on ollut 1.5.-5.7.

Syksyisiä havaintoja on pari: 13.8. ja 24.8..

PENSASSIRKKALINTU, Locustella naevia

Laji kuuluu Suomen vanhimpiin yölaulajiin; ensimmäinen löytö v. 1887 (Erikson 1969b). Luultavaa on, että laji on esiintynyt Turun seudulla jo ennen ensimmäistä tiedossa olevaa havaintoa, joka on vuodelta 1953. Sen jälkeen saatiin odotella seuraavaa sirinää neljä vuotta. Parin vuoden tauon jälkeen laji tavattiin Taivassalossa. Vuodesta 1961 se onkin tavattu lähes vuosittain. Vuonna 1967 oli yksi laulava, 1968 neljä, 1969 kuusi, kunnes 1970 tapahtui kannan voimakas kasvu: peräti 14 laulavaa kuultiin. Sen jälkeen kanta on pysynyt vakiohkonä: noin 8 koirasta vuosittain. Parin viime vuoden aikana on tapahtunut määrän kasvua: 1976 18, 1977 kokonaista 23. Tämä voi johtua lisääntyneestä yötretkeilystä. Saaduista havainnoista huomattava osa on sisämaasta, vaikka juuri sisämaa on heikosti havainnoitua aluetta. Tästä voi päätellä, että kanta on huomattavasti oletettua suurempi. Lammi (1976) toteaa, että lajin kohdalla on kaksi selvää sääntöä: lajin kanta pysyy kutakuinkin vakiona ja on selvästi riippuvainen retkeilyaktiiviteetista ja toiseksi laji vaihtaa sukulaisiaan enemmän esiintymispaikkojaan. Nämä säännöt tuntuvat pätevän myös TLY:n alueella. Pensassirkkalintu on levinnyt huomattavan tasaisesti koko alueelle, vaikka 40% havainnoista onkin Turun lähiympäristöstä. Vahvoja esiintymisalueita ovat olleet Pöytyä, Parainen, Salo-Halikko ja Kiikala.

Keväällä aikaisimmat havainnot ovat olleet 14.-18.5. Päämuutto on noin viikkoa aikaisempi kuin luhtakerttusella. Pääjoukot saapuvat kesäkuun ensimmäisellä viikolla. Laulu on aktiivisimmillaan samaan aikaan kuin luhtakerttusella, ts. n. 9.-18.6.. Heinäkuussa on tavattu suhteellisen usein laulavia. Myöhäisimmät

21.7., 27.7. ja 9.8.. Tuo 27.7. havaittu lintu oli sikäläkin erikoinen, että se lauloi keskellä kirkasta päivää 27 asteen lämpötilassa aidanseipäällä!
(Vuonna 1975 Päijät-Hämeen ensimmäinen kuultiin 23.5. ja Tampereellä 26.5.)

VIITASIRKKALINTU, *Locustella fluviatilis*

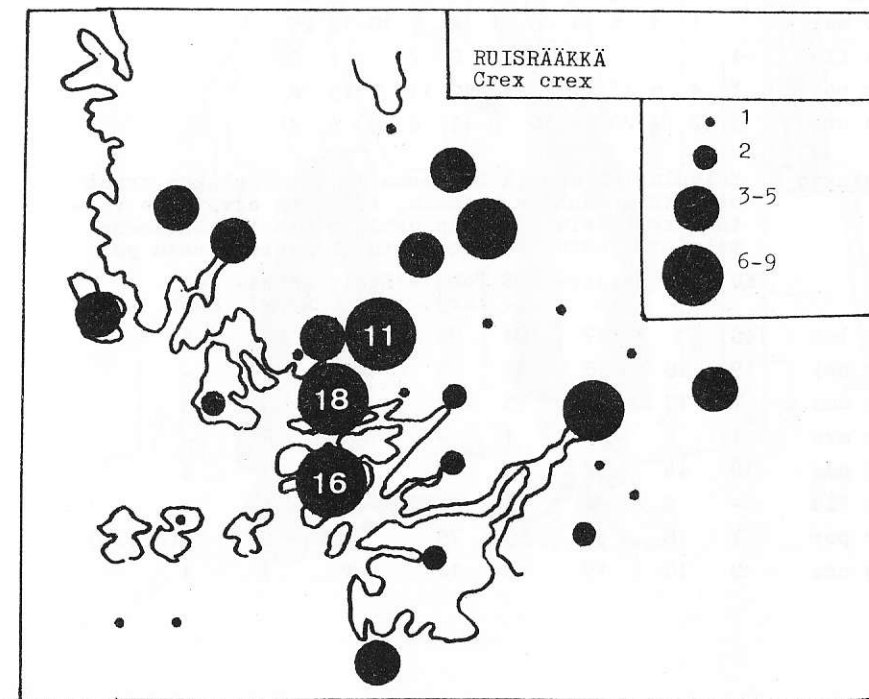
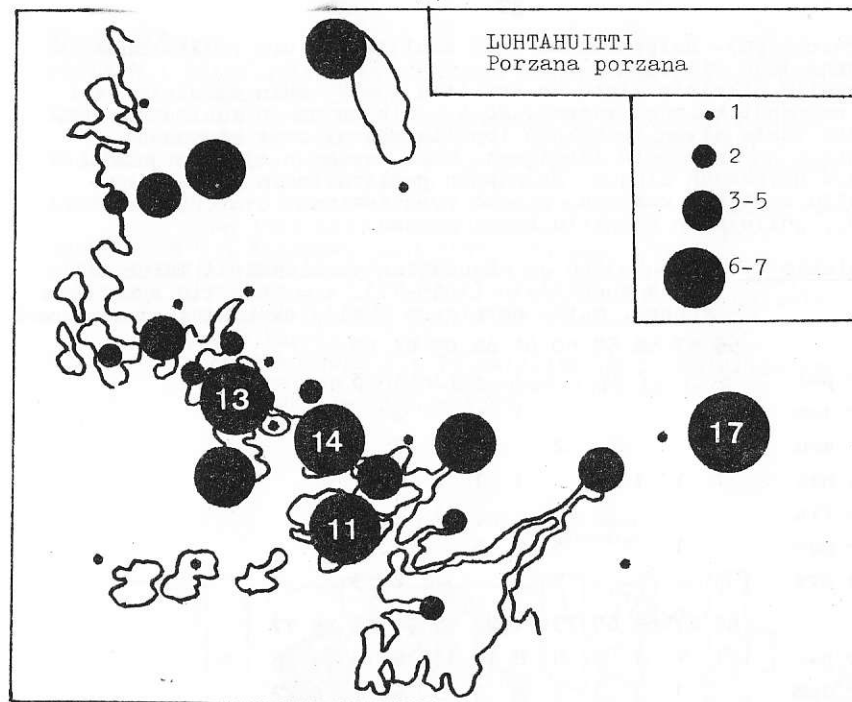
Tämä suurharvinaisuus todettiin Suomessa ensi kerran v.1869. Laji on harhautunut TLY:n alueelle kymmenkunta kertaa vuoteen 1978 mennessä. Kaikki havainnot:
17.6.1963 Kiikala 15.6.1974 Pöytyä, kirkko
25.5.1966 Turku, Ruissalo 17.6.1974 Yläne, kirkko
6.-16.6.1972 Lieto 20.6.1976 Laitila, Katinhätä
8.6.1972 Nauvo, Seili 5.6.1977 Salo, Haminalahti
5.6.1973 Dragsfjärd, Vänö 16.6.1977 Salo, Santa
26.6.1973 Uki, Kasarmilahti
Mainittakoon, että TLY:n arkistossa on kaksi havaintoa Kökarista, vuosilta 1967 ja 1969.
Vuoden 1978 ennakkotietojen mukaan laji on esiintynyt TLY:n alueella ennätysmäisen runsaasti. Tietoja on ainakin viidestä yksilöstä. Huomattava osa havainnoista on sisämaasta (yli puolet).

LUHTAHUIITTI, *Porzana porzana*

Kuten tunnettua tämän lajin runsaus vaihtelee suuresti vuosittain. Vedenpinnan korkeudella on varsinkin huomattava vaikutus. Myös maakunnallisesti lajin runsaus näyttää vaihtelevan, samana vuonna laji voi olla toisaalla runsas, kun toisaalla taas aivan vähissä. Esim. vuonna 1976 laji oli vähissä Päijät-Hämeessä, mutta Turun seudulla melko runsas.
Ensimmäinen havainto Turun seudulta on vuodelta 1950, seuraava 1953. Vuodesta 1960 lajia on kuultu lähes vuosittain. Huippuvuosia ovat olleet 1969, 1970, 1973 ja 1976.
Vuonna 1975 Karlson ym. rengastivat 12.8. - 16.10. Turun Rauvolanlahdella yhteensä 40 huittia. Tätä lukua ei ole otettu huomioon kartoissa ja lukumäärissä. (Ainoastaan huittailevat koiraat on otettu mukaan.)
Luhtahuittihavainnot keskittyvät rannikkoalueelle, jossa sijaitsevatkin TLY:n otollisimmat biotoopit luhtahuittille. Kuitenkin myös sisämaasta on muutamin paikoin melko mukavasti havaintoja, kuten Laitilasta ja Kiikalan Omenajärveltä.
Keväällä ensimmäinen on ollut 9.4.. Tämä maagisen aikainen kuultiin Kuusistossa vuonna 1974. Seuraava 17.4.. Huhtikuun lopusta on kuultu jo useita, suurin osa kuitenkin vasta toukokuun lopulla. Ääntely on innokasta aina heinäkuun alkuun asti. Syyskaudelta on myös runsaasti havaintoja, joista suurin osa näköhavaintoja.

RUISRÄÄKKÄ, *Crex crex*

Ruisrääkän historia Turun seudulla alkaa jo vuonna 1919. Näiltä ajoilta ovat seuraavat tiedot: "ennen vuotta 1919 tavallinen Ruissalossa, vuonna 1919 ei tavattu Ruissalossa", "15.5.1919 kuollut yksilö Kärsämäessä", "15.6.1919 kuultu ääntelyä Turun eteläisiltä takamailta". Seuraava havainto, joka on saatu pengottua esiin, on 29.7.1927, jolloin saatiin Rymättylästä naaras. Tästä alkaen vuoteen 1964 on muutama hajahavainto, vuonna 1964 kanta voimistui saavuttaen huippunsa 1969, jolloin kuultiin peräti 20 eri urosta. Tämän jälkeen kanta on osoittanut heikkenemisen oireita: keskimäärin 7-8 yksilöä vuosittain.
Havainnoista suurin osa (40%) on Turun lähiympäristöstä (Lieto,

Parainen ym). Huippuvuonna 1969 kuultiin 11 eri paikkakunnalla, vuonna 1976 viidellä.

Keväällä aikaisin lintu on havaittu 15.5.. Näin aikaisin laji on saapunut kolmena vuonna. 20.5. jälkeen on jo kuultu useita, mutta vasta aivan toukokuun lopulla määrät ovat kasvaneet. Ääntely on innokasta tasaisesti koko kesäkuun ajan ja jatkuu vielä heinäkuun alkuun. Heinäkuun puoliväliinkin jälkeen on kuultu muutamia kertoja. Ainoat syyshavainnot ovat 29.8. sekä 7.9., jolloin on havaittu kaksi kertaa.

Taulukko 1. Yölaulajien ja -huutajien yksilömäärät Turun seudulla vuosittain (1956-77). + = havaittu kyseisenä vuonna, mutta havainnon yksityiskohdat tuntemattomat.

	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65
Acr pal						1	+	1	1	3
Acr dum						1			2	
Acr aru				2		1		2	1	
Loc nae	1	1	1	1		1	1	2	2	
Loc flu								1		
Por por		1			3	2	3		2	4
Cre cre					1	1			2	3

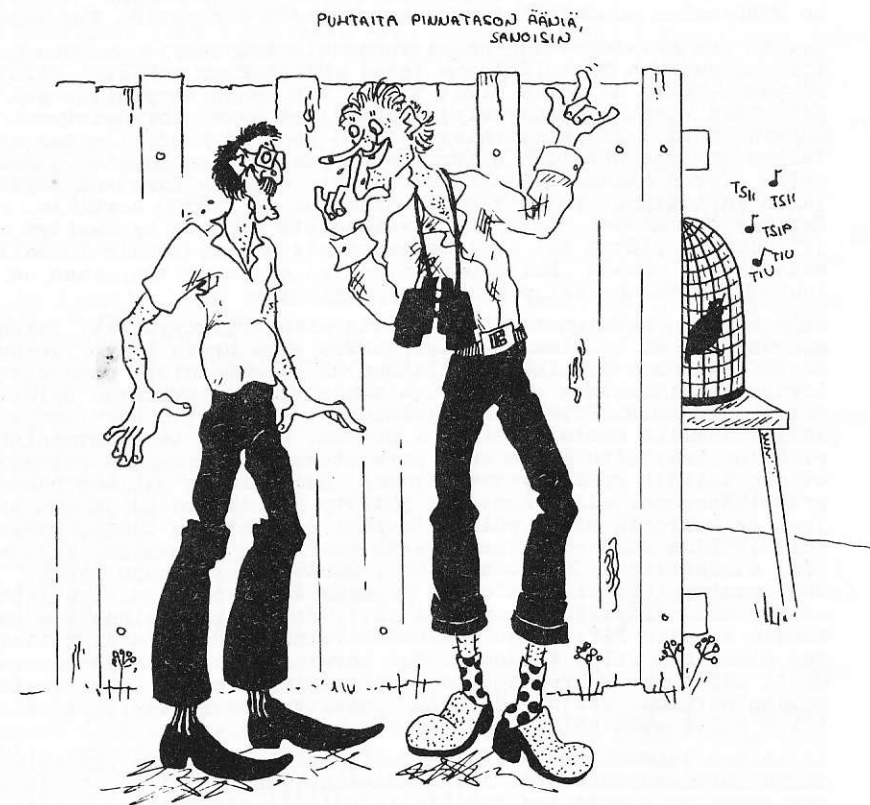
	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77
Acr pal	1	+	1	9	8	8	10	11	18	19	15	26
Acr dum		1	3	1	3	6	6	3	6	7	6	22
Acr aru	2	1	4	2	5	4	2	2	5	1	11	12
Loc nae		1	4	6	14	8	7	4	7	10	18	25
Loc flu	1						2	2	2		1	2
Por por	1	4	5	13	13	17	12	12	11	7	13	8
Cre cre	3	12	4	20	11	10	6	11	4	9	6	4

Taulukko 2. Yölaulajien määriä Suomessa 1975. (Taulukon arvot ovat vain suuntaa antavia, sillä ne eivät ole vertailukelpoisia, johtuen erilaisista laskentamenetelmistä, havaintojenpalautusaktiivisuudesta ym.)

	TKU	HKI	Päijät- Häme	TRE	Pohj.- Karj.	Etel. Karj.	Keski- Suomi	Pohj. Savo
Lus lus	148	?	177	104	96	?	?	5
Acr pal	19	28	8	12	5	13	-	-
Acr dum	7	17	43	75	104	26	-	5
Acr aru	1	5	3	1	-	-?	-	-
Loc nae	10	46	37	54	27	-?	1	4
Loc flu	-	6	4	1	1	-?	1	-
Por por	7	18	57	60	78	-?	6	10(arvio)
Cre cre	9	16	19	9	11	-?	1	1

Kirjallisuus:

- EROLA R.: Yölaulajien esiintyminen Pohjois-Karjalassa 1975 Siipirikko 3/75.
 KAUPPINEN J., TUOMAINEN J.: Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus 1950-1976. Savon luonto 2/77.
 KUJANPÄÄ S.: Yölaulajien esiintymisestä Varsinais-Suomessa. TLY:n Tiedon antaja 1/70.
 LIIMATAINEN A.: Yölaulajahavainnoinnista Keski-Suomessa vuoteen 1976 asti. Keski-Suomen linnut 2/77.
 LUKKARINEN T.: Kesähavainnot 1975. Tringa 1/76.
 PARVIAINEN H.: Yölaulajat 1975. TaLY:n jäsentiedote 2/75.
 SORJONEN J. & TASHIN J.: Luhta- ja viitakerttusen esiintyminen ja pesintä Etelä-Karjalassa 1962-1975. Ornis Karelica 1/76.
 REINIKAINEN K. & KOLONEN H.: Yölaulajien ja yöhuutelijoiden esiintyminen Päijät-Hämeessä 1975 ja 1976. Päijät-Hämeen Linnut 1/77.

TURUN SEUDUN HARVINAISUUDET

OLLI TENOVUO

1977

Vuosi 1977 tuntuu olleen harvinaisuuksien kannalta varsin antelias. Huippuharvinaisuuksia ei näkynyt mitenkään häkellyttävästi, mutta ainakin näin kirjoittajan kannalta katsoen on kaiken näköistä pientä mukavaa löytynyt runsaasti. Mitään pätevää vertailua ei kuitenkaan edellisiin vuosiin pysty tekemään kun palautusaktiiviteettia ei luotettavasti pysty mittaamaan. Yhden aktiivisen havainnoitsijan panos pääsee nykyisissä tilastoissa vaikuttamaan melko huomattavasti. Mihinkään 100%:seen palautukseen ei tietenkään kannata kuvitella päästävänkään, mutta kun yhdistyksen jäsenistöstä täydelliset havaintonsa palauttaa vain korkeintaan viidesosa niin parantamisen varaa kyllä on. Yleisesti ottaen tuntuu palautusinto kuitenkin viime vuosista kasvaneen, liekö syynä se että havaintotoimikunnan ponnistelujen tuloksena on kerättyjä tietoja alettu vihdoinkin julkaistakin.

Entiseen tapaan on lintuasemien - Jurmon ja Vänön - havainnot jätetty tämän katsauksen ulkopuolelle, mutta tällä kertaa on Kustavin havainnot Isokari mukaan lukien otettu mukaan. Muutoin on keräysalue noudatellut valtakunnallisen keräysalue 2:n rajoja.

Suurin osa havainnoista saapui vuodenaikaiskyselyjen mukana ja toisena suurena tietolähteenä toimi yhdistyksen arkisto. Olisi suotavaa, että ne jotka eivät viitsi tai katso tarpeelliseksi palauttaa vuodenaikaiskyselyjä poimisivat havaintovihoistaan harvinaisuudet ja palauttaisivat joko yhdellä paperilla tai mieluiten arkistokortteille siirrettyinä. Tällaiseen luulisi jokaisella olevan aikaa - mainittakoon, että ahkerin korttien täyttäjän on kartuttanut yhdistyksemme arkistoa jo n. 3500 kortilla. Rariteettikomitean alaisista havainnoista on vain hyväksytyt julkaistu, hylätyt tai käsittelemättömät on lajeittain luoteltu katsauksen lopussa. Muita havaintoja ei ole karsittu, vaan on luotettu havainnoitsijoiden itsekritiikkiin.

Kunakin lajin havainnot on ilmoitettu aikajärjestyksessä. Päivämäärän jälkeen on ilmaistu yksilömäärä sekä hyvin lyhyt luonnehdinta havainnosta, mikäli sellainen on palautetuista papereista löytynyt. Ainoastaan suurharvinaisuuksista on havaintoa selostettu tarkemmin. Päivämäärän jälkeen on ilmoitettu havaintopaikka systeemillä kunta + tarkempi paikka. Muutamissa havainnoissa ei oltu ilmoitettu muuta kuin havaintokunta, tarkempaa paikkaa ei ole tällöin ryhdytty arvailemaan. Ruissalo on jälleen päässyt erikoisasemaan, sillä kunta on jätetty mainitsematta ja sen sijaan on kerrottu missä päin Ruissaloa havainto on tehty. Havainnoitsijoiden suhteet on noudatettu edellisen katsauksen käytäntöä: suurharvinaisuuksista kaikki, muuten korkeintaan kolme. Jos havainnoitsijoita on ollut enemmän kuin kolme on sovellettu menetelmää: (löytäjät/ilmoittajat ym.). Joissain havainnoissa on kunnia annettu TLY:lle ja eräissä havainnoissa ei havainnoitsijan nimeä ole ollut tiedossa. Osa havainnoitsijoista joutuu varmasti kärsimään vääryyttä, koska ilmoittajat eivät aina ilmoita muiden havainnoitsijoiden nimiä - ensi vuonna voitte välttää tältä sillä että palautatte itsekin havainnot.

Lajinimen jälkeen on suluissa ilmoitettu havaittujen yksilöiden määrä/havaintojen määrä. Atlas-kaavakkeilta saadut harvinaisuus-havainnot on kunkin lajin kohdalla viimeisenä. Tällöin on ilmoitettu ruudun numero ja suluissa kunta, jossa ruutu sijaitsee, sekä pesimisvarmuus ja havainnoitsija.

Katsauksessa käsiteltävään lajistoon kuuluvat jäsentiedotteen 10/76 listan mukaiset R- ja Pr-lajit. Lajiluettelo on näin aiemmista vuosista karttunut muutamalla yleisemmällä lajilla (kaakuri, pyrstötiainen ym.). Lajivalintaa voidaan tietenkin arvostella mutta noudatettakoon nyt kerran kehitettyjä systeemiä. Muutamien lajien kohdalla on jouduttu turvautumaan erikoismenetelyyn. Turkinkyöhykn osalta on vakituisten oleskelupaikkojen havaintoja jouduttu tiivistämään (esim. max.määrä/ajanjakso). Pyrstötiaisia- ja pähkinähakkiahavaintojen mahtavasta joutu- en vaellushavaintoja koskeva osuus tiivistetty taulukoksi. Pähkinähakkelista on kelpuutettu mukaan vain 15.4. jälkeen tehdyt havainnot, sillä syksyn -76 vaelluksen jäljiltä on alkuvuoden havaintoja vallan turkasesti - pähkinähakkelistahan on ilmestynyt erillinen katsaus Ukulin numerossa 12. Edelliset harvinaisuuslauseket TLY:n alueelta voit löytää Ukulin numerosta 13 ja Lintumiehen numeroista 3 ja 4/77. Kustavin havainnoista on viimeinen katsaus Lintumiehessä 1/78.

Havainnoitsijat:

E.Alanen (EA) M.Duncker (MD) M.Eloranta (ME) E.Gustafsson (EG) J.Hakala (JH) M.Halttunen (MH) K.Hedenström (KH) A.Heikkilä (AH) V.Heino (VH) E.Hellman (EH) J.Helstola (JHe) J.Hiitola (JHi) M.Hovila (MH) R.Hyvönen (RH) S.Häkkinen (SH) E.Joutsamo (EJ) R.Kaartinen (RK) A.Kalliola (AK) O.Kanerva (OK) A.Karhilahti (AKa) E.Karhilahti (EK) H.Karhu (HK) J.Karhumäki (JK) A.Karlin (AKar) O-P.Karlin (OPK) V-M.Karlin (VMK) L.Karlson (LK) R.Karlson (RKA) T.Karvonen (TK) A.Keskinen (AKe) E.Ketola (EK) J.Ketola (JKe) J.Kirjonen (JKi) J.Kiviranta (JKiv) O.Kivivuori (OKi) K.Koponen (KK) H.Kormano (HKO) P.Korvenoja (PK) S.Kotiranta (SK) P.Kurki (PKu) J.Kääriä (JKä) J.Kärlund (JKä) H.Laakso (HL) M.Laaksonen (ML) H.Lahtonen (HLA) I.Laiho (IL) Jarmo Laine (JL) Jouko Laine (JoL) Reijo Laine (RL) U.Laine (UL) M.Lauren (MLa) E.Lehikoinen (EL) Harry Lehto (HLe) Henry Lehto (HeL) K.Lehtonen (KL) R.Lehtonen (RLe) T.Lehtonen (TL) J.Leinonen (JLe) R.Lemmetyinen (RLeM) T.Lindroos (TLi) A.Linna (AL) I.Lumio (ILu) R.Lumio (RLu) J.Lunden (JLu) J.Lähteenoja (JLä) P.Mustakallio (PM) V.Maurinen (VM) E.Männistö (EM) Tarmo Nurmi (TN) Timo Nurmi (TiN) A.Peijonen (AP) V.Peltola (VP) R.Penttinen (RP) J.Piha (JP) S.Piiparinen (SP) V.Piirola (VPI) R.Pohjola (RPo) H.Päivärinta (HP) R.Pönni (RPö) J.Ranta (JR) H.Rautanen (HR) I.Rauvola (IR) P.Rissanen (PR) A.Rivasto (AR) M.Rousi (MR) K.Saari (KS) L.Saari (LS) M.Saarinen (MS) Jouni Saario (JS) Jukka Saario (JuS) O.Salmi (OS) H.Salo (HS) K.Salonen (KSa) R.Saranto (RS) S.Sarvamaa (SS) P.Siitonen (PS) N.Simberg (NS) M.Soiikkeli (MSo) A.Suoranta (AS) J.Sundell (JSu) J.Tenovuo (JT) O.Tenovuo (OT) R.Tenovuo (RT) I.Teuri (IT) H.Toivonen (HT) J.Toukola (JTo) P.Tuomola (PT) O.Tuuli (OTu) A.Uotila (AU) J.Vainio (JV) M.Valta (MV) P.Valtonen (PV) J.Varrela (JVv) H.Velmala (HV) A.Vienonen (AV) A.Virtanen (AVi) H.Virtanen (HVi) J.Virtanen (JVi) K.Virtanen (KV) J.Vuokko (JVu) J.Vuorinen (JVuo) V.Vänskä (VV) R.Wallén (RW) J.Wessman (JW) K.Westerholm (KW) T.Yli-Mattila (TYM) T.Yli-Sippola (TYS).

Havainnoitsijoita kertyi yht. 127. Alleiviivatut ovat aktiivisesti palauttaneet havaintojaan (enemmän kuin pari), muut nimet ovat siis pääasiassa kertyneet "kanssahavainnoitsijoina" tai jonkun toisen ilmoittamana. Listaa selaillessa huomaa monen Turun seudulla aktiivisesti retkeilevän nimen puuttuvan kokonaan... Havaintojen palauttaminen ei toki vielä ole kokonaan myöhäistä, arkistonhoitaja on erittäin kiitollinen kaikista saamistaan havainnoista.

Muita lyhenteitä: p = paikallinen, m = muuttava, k = koiras, n = naaras, Rui = Ruissalo, Kuntalyhenteet ks. Ukuli 12 s.52.

Gavia stellata, kaakkuri (48/16)

Lajia luulisi kyllä muuttavan Turun seudulla ainakin ulkosaaristossa huomattavasti ilmoitettua enemmän, ilmeisesti näin "tavallisesta" lajista ei kaikkia havaintoja ole viitsitty ilmoittaa.

22.4.-9.6. yht 15m Kor,Utö (HLe ym)	27.5. 1m Dr, Kuggskär (AV ym)
1.5. 2 m Pai, Paimionlahti (RPö)	29.5. 1p Py, Santakari (RS)
1.5. 4 NNW Ku, Laupunen (AS)	29.5. 5m Ku, Kuuskari (JT)
3.5. 4 m Kor, Bokulla (AKe,HLe)	13.6. 2p La, Nukinrahka (JKä)
7.5. 1 N Naa, Luonnonmaa (JS,JuS)	14.6. 2p La, Hirvilaminsu (JKä)
8.5. 1 N Ku, Lypertö (AKar ym)	15.6. 2p La, Isosuo (JKä)
22.5. 1 p Lok, Tirkkala (RS)	4.9. 2m Pyhämaa (EK)
22.5. 4 m Ku, Kuuskari (JT)	1.10. 1S Py, Petsamo (RS)

Podiceps ruficollis, pikku-uikku (7/7)

1.-23.1. 1 yks Turun satama (TLY)	20.10. 1 Turun satama (AR)
9.-30.1. 1 Naa, Särkansalmi (RS ym)	25.12. 1 Naa, Ukko-Pekka (JuS)
16.-18.4.1 Rui, Veneveistäjä (JHe ym)	ATLAS 677:21 (Lai) 01 (AS ym)
22.4. 1p Kor, Utö (HLe ym)	

Phalacrocorax carbo, merimetso (403/33)

Havainnot päämuuttoajalta III-IV vaihteesta puuttuvat kokonaan - ilmeisesti ulkosaaristossa ei silloin retkeillä.

8.1. yht 28 p Hou, Kihti (NS,OT)	1.9. 1 yks Ku, Vähä-Hauteri (RT)
23.4.-26.5. yht 22 m Kor, Utö (HLe ym)	3.9. 1 ad Pyhämaa (EK)
2.5. 8 m Mie, Mietoistenlahti (HKo)	10.9. 1 S Ku, Kuuskari (JT,OT)
5.5. 6 m Mie, Mietoistenlahti (HKo)	18.9. n.20N Py, Petsamo (RS)
8.5. 7N Ku, Kuuskari (JT,OT)	20.-21.9. yht 114 Houtskär (LS)
8.5. 1m + 1 p Ku, Lypertö (JT,OT)	24.9. 7 S Py, Petsamo (HKo)
8.5. 1 yks Ku, Hamskeri (AKar ym)	25.9. 2 SW Dr, Lövä (TLY)
10.5. 2 yks laskeutui Ry, Aasla (LS)	30.9. 1 yks Kor, Aspö (JHe)
14.5. 1p Hou, Ekskär (OS)	1.10. yht 10 m Kor, Utö (JHe)
16.5. 1p Ku, Sodanklubb (RT)	2.10. yht 4 m Kor, Utö (JHe)
17.5. 7 Nau, Berghamm (J. Nummelin)	8.10. 2 m Ku, Isokari (JH, NS)
20.5. 7 SE Dr, Storboskär (NS,OT, JVa)	9.10. 1 SW Ku, Isokari (JH, NS, OT)
21.5. 2 N Ku, Fiskeskär (RT)	15.10. 1 SW Mie, lahti (LK, RK, RS)
22.5. yht 77 yks Py, Rihtniemi (RS)	4.12. 17 yks Kor, Utö (JHe, TN)
27.-28.5. 29 yks Py, Santakari (RS)	4.12. 1 Utö-Jurmo (JHe, TN)
10.6. 1 p Ku, Harun (RT)	16.12. 3 Kor, Tränskär (Lausamo)
29.-31.7. yht 26 p Uu, Vekara (AS)	ATLAS 664:20 (Korppoo) 01 (VV)

Ardea cinerea, harmaahaikara (59/37)

Laji tuntuu yleistyvän vuosi vuodelta, mutta lienee pesivänä edelleenkin hyvin harvinainen.

18.4. 1 NE Turku, Nummi (OKi)	31.7. 1 ENE Naa, Luonnonm. (JuS)
sama Yo-kylän yllä (JS)	2.8. 1 Hal, Jokiniemi (JSu, KV)
30.4. 1 Mie, Mietoistenlahti (RK)	6.8. 1 As, Livonsaari (RLu)
toukok. 2 Lok, Pitkäluoto (R. Blomqvist)	10.8.-11.9. enimmillään 11 yks
1.5. 1 SW Pai, Paimionlahti (KK, RLU)	Salo, Halikonlahti (TLY)
1.5. 1-2 Mie, Mietoistenlahti (RK)	13.8. 2 lask. Tur, Slalom. (JHe)
4.5. 1-2 Tur, Rauvolanlahti (RK, VV)	14.8.1 W Rym, Nuikko (JW)
4.5. 1 NW Tur, Puistomäki (SH, VP, RW)	14.8. 1 m Hou, Berghamm (LS)
5.5. 1 Mietoistenlahti (OKi, HKo, JKä)	21.8. 2 S Raisonlahti (EK)
6.5. 1N Mietoistenl. (AKar ilm.)	21.8. mahd. samat Pansiossa (HKo)
7.5. 1 Kisko, Kavasto (IT)	22.8. 1 E Tur, Rauvolanlahti (JHe)
7.5. 2 NW Pai, Paimionlahti (JKä)	23.8. 1 juv Rai, Kukonpää (HP)
7.5. 1N Naa, Luonnonmaa (JS, JuS)	28.8. 1 juv Rui, Veneveist. (HK)
11.5. 1 m Kor, Utö (HLe)	2.-4.9. 4-5 Rai, Kukonpää (IR ym)
21.5. 1 N Ku, Salmitunlahti (AS)	3.9. 1E Tur, Shell (JH, HK)
6.6. 1 yks Rymättylä, Aasla (LS)	3.9. 2m Naa, Luonnonmaa (JuS)

7.9. 2 m Turku, Pansio (HKo)	1.10. 1 Py, Lamminjärvi (RS)
12.9. 1 ad Rai, Haunisenallas (BK)	ATLAS 668:29 (Perniö) 04 (AV)
14.9. 1 Tai, Ketarsalmi (HK ym)	ATLAS 669:28 (Salo-Perniö) 02 (AV)
18.9. 1 Py, Lamminjärvi (HP)	ATLAS 677:19 (Pyhämaa) 02 (UL)
25.9. 1 N Dr, Lövä (TLY)	

Egretta garzetta, silkkihaikara (1/1)

Uusi laji Suomelle. Tarkempi selostus aikanaan Lintumiehessä.
11.5. 1 yks NE harmaahaikaran seurassa Korppoo, Utö (HLe).

Botaurus stellaris, kaulushaikara (20/14)

Laji tuntuu viime vuosina huomattavasti yleistyneen, tavataan nykyään melkein kaikilla suurimmilla merenlahdilla.

20.4. 1 p Ask, Louhisaari (VV)	3.6. 1 koiras As, Louhisaari (RLU)
24.4. 1 Korppoo, Utö (HLe ym)	12.6. 1 puh. Kis, Koirajärvi (IT)
24.4.-1.6. 1-2 Tai, Kolkanaukku (TLY)	1.7. löytyi tuhattu pesä, Perniön Makarlanjärvi (JK ym)
1.-15.5. 1 puhaltelija Mie, lah (RK)	19.8. 1 p Ry, Paavainen (JR)
5.-15.5. 1 koiras Pai, lahti (JHe)	15. ja 28.5. 1 Hal, Jokiniemi (KV)
15. ja 28.5. 1 Hal, Jokiniemi (KV)	ATLAS 672:22 (Lemu) 07 (MS)
19.5.-3.6. 1 Sär, Laukanlahti (AV)	ATLAS 677:21 (Lait) 03 (AS ym)
V-VI 2 paria Parainen, Makeanvedenallas (EG ym).	
Yhteensä siis alueella 13 reviiä, mikä on todella paljon.	

Ciconia ciconia, kattohaikara (3/3)

29.4. 1 Nauvo, Berghamm (JP, HS)	13.6. 1 p Sau, Tapilanlahti (OK)
3.6. 1 W Turku, Lauste (Ksa)	

Ciconia nigra, mustahaikara (2/1)

29.4. 2 yks NW Turku, Rauvolanlahti (AR)

Anas strepera, harmaasorsa (4/3)

Lajista tehdään vuosittain jo monta havaintoa, ensimmäinen harmaasorsahan havaittiin Turun seudulla vasta 1966 Taivassalossa.

8.5. 1 koiras Tur, Rauvolanl. (JKä)	14.-15.6. 1 koiras Rymättylän
8.-10.5. 1 pari Raisonlahti (RS ym)	Taattistenjärvi (JP ym)

Polysticta stelleri, alliahaikka (32/7)

Alliahaikka on edelleenkin Saaristomeren eteläreunaa lukuunottamatta suuri harvinaisuus.

5.5. yht 9 koirasta 13 naaras-puk. Korppoo, Utö (AKe, JKi, HLe)	11.6. 1 koiras Kor, Utö (HLe)
8. ja 12.5. 3 ♀-puk. Utö (HLe)	13.8. 1 naaras-puk. sinisorsa-parvessa Turun satama (JHe)
18.5. 3 m koirasta Kor, Utö (HLe)	29.10. ja 6.11. 1 koiras
23.5. 1 naaras-puk. Kor, Utö (HLe ym)	Ruissalo, Kolkka (RK ym)

Somateria spectabilis, kyhmyhaikka (2/2)

Esiintyminen lienee pysynyt vakiona, yleensä korkeintaan pari havaintoa vuodessa - selvästi alliahaikkaa harvinaisempi.

7.5. 1 koiras E Kor, Utö (HLe)	28.-29.5. 1p koiras Pyhämaa, Santakari (RS)
--------------------------------	---

Tadorna tadorna, ristisorsa (58/8)

Lajia pesinee Turun saaristossa jo useita pareja.	
22.4. 2 SE Tur, Rauvolanlahti (VP)	V-VI 2-4 p Ku, Isokari (UL ym)
23.4.-24.5. yht. n.40 Kor, Utö (HLe ym)	9.7. 1 pari +5 pull Pyhämaa, Harmaaletot (AVi)
15.5. 1-2 p Mietoistenlahti (HKo)	2.-4.9. 1 juv p Rai, Kukonpää (RS)
28.-29.5. 1 koiras Py, Santakar (RS)	ATLAS 664:18 (Korppoo) 04 (VV)
29.5.-5.6. 1 pari Salo, Halikonlahti (JHi, AV, KV)	

Anser albifrons, tundrahanhi (10/3)

Nykyisin jokavuotinen läpimuuttaja.

28.4. 7 NE Pai, Paimionlahti (RPö) 6.5. 2 NE Korppoo, Utö (JKi)
12.10. 1 yks metsähanhiparvessa Raisio (HP)

Anser brachyrhynchus, lyhytnokkahanhi (2/1)

16.-17.10. 2 paik. Mietoinen, Mietoistenlahti (LK,RS)

Branta bernicla, sepelhanhi (597/7)

Lajin muuttoreittijakautuma olisi mielenkiintoista selvittää. Ilmeisesti Pohjanlahden osuus on mitätön, mutta Turun seudun lahtien kautta sisämaahan muuttanee muutama prosentti.

20.5. 2 E Korppoo, Utö (HLe) 31.5. 30 E Halikonlahti (IL)
21.5. 9 NE Kemio, Sjöfax (AV ym) 5.6. n.130 N Kor, Utö (JHe)
23.5. n.45 NE Kor, Utö (JHe,HLe) 5.6. n.300 NE Halikonl.(JHi,AV)
27.5. 81 m Dr, Kuggskär (AV ym)

Branta leucopsis, valkoposkianhi (260/2)

Yllättäen ei ainuttakaan keväthavaintoa.

6.10. n.150 S Turku, Rusko (HLA,JVuo) 8.10. n.110 SW Ku, Pitkäkari (MSo)

Branta canadensis, kanadanhanhi (42/4)

Havaintojen vähäisestä määrästä päätellen ei laji ole vielä saanut kovin vahvaa jalansijaa alueen linnustossa.

22.1. 31 p Sär, Strömma (JH,HK) 18.9. 1 SW merihanhiparvessa
27.-29.5. 1 Lai, Otajärvi (AS ym) Lemu (RS)
20.8. 1 ad 8 juv Dr, Salskär (JLä) ATLAS 672:22 (Lemu) 02 (MS)

Cygnus columbianus, pikkujoutsen (10/7)

Muutamia havaintoja tuntuu tulevan säännöllisesti keväin syksyin.

30.4.-11.5. 1 ad Mietoistenl (RK ym) 28.4. 2 Pai, Paimionlahti (RPö)
12.5. 2 ad Mietoistenlahti (RK ym) 8.-9.10. 1 ad Taivassalo, Ranta-
20.5. 1 E Kor, Utö (HLe) lanlahti (JKä,HeL,IR)
14.9. 2 ad p Rym, Aasla (LS) 16.10. 1 S Mietoistenlahti (RS)
22.10. 1 juv Vehmassalmi (JHe)

Aquila chrysaetos, maakotka (15/12)

Talviruokinnan ansiosta havaintojen määrässä lienee tapahtunut nousua viime vuosina.

alkutalvella 1 yks Kiskossa ja 1 yks Perniössä (AV ilmoitti)

2.1. 2 juv Ku, Leisund (RT) 2.10. 1 SE Li, Vanhalinna (AS)
13.1. 1 Kar, Heikinsuo (OPK ilm.) 3.10. 1 juv S Raisionlahti (HP)
4.2. 1 juv Ry, Aasla (LS) 8.10. 3 m Py, Petsamo (HKO)
6.3. 1 juv SE Ku, Kuuskari (JT,RT) 9.10. 1 juv S Pansionpui (HKO)
20.4. 1 N Kar, Kyrö (RL) 3.12. 1 juv Ku, Leisund (RT)

Milvus migrans, haarahaukka (3/3)

Jokavuotinen harvalukuinen vierailija Turun seudulla.

26.4. 1 ad NW Tur, Rauvolanl. (AR) 3.6. 1 yks ahdisteli merikot-
28.4. 1 ad NE Paimionlahti (VP ym) kaa, Houtskär, Kittuis (OKi)

Haliaetus albicilla, merikotka (69/53)

Sisämaasta vain yksi havainto !

2.1. 1 juv Ku, Leisund (RT) 27.3. 2 paria soitimella
8.1. 1 Hou, Harlot (NS,OT) Ku, Anavainen (JT,RT)
23.1. 2 Ku, Leisund (RT) 27.3. 1 juv Ku, Kuuskari (RT)
4.2. 3 p Hou, Kittuis (HK) 4.4. 1 m Tur, Rauvolanl (JHe, JL)
22.3. 1 m Tur, Rauvolanlahti (JKä) 7.4. 2 Ku, Anavainen (RT)

7.4. 1 ad Dr, Rosala (OT) 24.9. 1 NE Ku, Kuuskari (JT)
9.4. 1 NW Kar, Karhunoja (OPK, VMK, RL) 24.9. 1 Ku, Sandskär (JT)
17.4. 2 juv Ku, Anavainen (RT) 25.9. 2 Ku, Kuuskari (JT)
22.4. 1 ad Nauvo, Berghamn (JHe ym) 2.10. 1 ad S Mietoistenlahti (IR)
23.4. 2 m Sau, Tapilanlahti (RPö) 2.10. 1 Ku, Kuuskari (JT, JVa)
23.4. 1 Ku, Kyläjärvi (RT) 8.10. 1 juv SW Ku, Isokari (JHym)
26.4. 1 juv NE Tur, Ruissalo (AKE) 8.10. 1 S Py, Petsamo (HKO)
26.4. 1 m Tur, Rauvolanl. (OK, VV) 8.10. 2 S Py, Kuiviraumo (HKO)
7.5. 1 SW, Ku, Kuuskari (JT, OT) 9.10. 1 SW Tur, Koivuluo (HKO)
20.5. 1 DR, Söderö (NS, OT, JVa) 9.10. 1 juv WSW Tur, Palokal (AS)
3.6. 1 Houtskär, Kittuis (OKi) 12.10. 2 SE Raisio (HP)
16.7. 1 Dr, Holma (JLä) 15.10. 1 Ku, Kuuskari (JT)
2.8. 1 ad Ku, Anavainen (OT) 15.10. 1 ad Mie, lahti (LK, RK)
15.8. 1 juv Ku, Isoranta (RT) 3.11. 1 ad S Nau, Nötö (AKar ym)
19.8. 1 Ku, Anavainen (OT) 7.11. 1 ad Nau, Kopparholm (RS)
28.8. 1 Dr, Surägg-grund (JLä) 3.12. 1 Ku, Leisund (RT)
3.9. 1 juv Pyhämaa (EK) 4.12. 1 Kor, Utö (JHe, JKiv, TN)
10.9. 1 Dr, Kuggskär (JLä) 16.12. 1 ad Kor, Svartholm (HK)
11.9. 1 ad Ku, Anavainen (OT, RT) 16.12. 1 Nau, Stora Sädik (HK)
18.9. 1 ad Ku, Huruseijo (JP, OT) 16.12. 2 Kor, Rumar (HK)
21.9. yht 3 Dr, Hiittinen (AL, OT) 18.12. 2 Kustavi (JLu)
24.9. 1 Nauvo, Nötö (LS) 22.12. 1 Ku, Kaasavuori (RT)

Circus pygargus, niittysuohaukka (1/1)

22.5. 1 koiras paik. Taivassalo, Isolahti (RS)

Circus macrourus/pygargus, aro/niittysuohaukka (3/3)

Havaintoja "sirosuohaukoista" tulee jo useampia vuosittain, lajiparihan oli suurharvinaisuus aina 70-luvulle saakka.

22.5. 1 ♀-puk. Kaa, Kuusisto (EL) 21.8. 1 ♀-puk. Mie, lahti (LK, RK)
VI-VII 1 naaras-puk. kolmisen viikkoa paikallisena, Mie, lahti (LK ym)

Falco peregrinus, muuttohaukka (3/3)

Lajia häidin tuskin tavataan enää edes vuosittain Turun seudulla.

21.4. 1 yks Uus, Arvassalo (UL) 16.11. 1 ad W Tur, Nummenmäki (HK)
25.4. 1 E Kustavi, Viik (RT)

Lagopus lagopus, riekko (17/5)

Alueen pohjoisosan soilla vakituinen laji.

10.6. 2 Pöy, Kontolanrahka (AKar) 27.6. 2 Kar, Heikinsuo (AKar)
13.6. 1 Lai, Hirvilanminsuo (JKä) 8.10. 11 Pö, Kontolanrahka (MR)
16.6. 1 Py, Koirankari (HVi) ATLAS 675:22 (Lait) 03 (TYS)
ATLAS 676:22 (Lait) 03 (TYS)

Porzana porzana, luhtahuitti (14/9)

Esiintymisrunsaus vuosittain verraten vakio.

28.5. 2 Tai, Kolkanaukko (JKä) 2. ja 8. ja 10.7. 1 koiras
7.-8.6. 3 Kii, Omenajärvi (SP, KV) Turku, Kulho (PKu)
17.6. 3 Mer, Taattistenjärvi (HKO) 7.7. 1 koiras Rauvolanl (AR ym)
18.6. 1 koiras UU, Sorvako (UL) 12.8. 1 rengastettiin Turku,
22.6. 1 p Parainen, Petteby (HKO) Rauvolanlahti (RK, RS)
ATLAS 677:20 (Lait) 03 (VM)

Crex crex, ruisräikkä (7/6)

Säännöllinen mutta harvalukuinen.

28.5. 1 koiras Par, Lemlax (EG) 13.6. 1 p Tar, Horinen (HKO)
10.6. 1 koiras Kar, Mäenpää (VMK) 19.6. 1 koiras Hal, Vaskio (AV)
11.6. 2 koirasta Karinainen (EK) 3.9. 1 rengastettiin, Turku,
Rauvolanlahti (RK).

Gallnula chloropus, liejukana (14/13)

Laji tuntuu runsastuvan vuosi vuodelta.

26.4.-14.6. ainakin 2 koirasta	23.5. äänt. Kor,Utö (HLe)
Turku, Rauvolanlahti (TLY)	12.6. 1 koir Raisionl.(HKO,HP)
29.4. 1 p Salo, Halikonlahti (AV)	17.6. 1 Tur, Hirvensalo (JHe, JLu)
1.5. 1 Kii, Omenajärvi (JK, AV, KV)	4.-24.7. ja 5.8. 1 yks Turku,
10.5. 1 Kor, Utö (HLe, JKi)	Rauvolanlahti (JHe, RK)
12.-20.5. 1 Tur, Pihlajan. (JHe, HKO)	30.7. 1 Salo, Halikonl. (KK, ym)
22.5. 1 Lai, Otajärvi (BK)	1.9. 1 juv Ry, Aasla (LS)
22.5. 1 tapettu Uu, Sorvakkko (UL)	8.9. 1 p Salo, Halikonl. (JSu)
23.5. äänt. Kor, Utö (HLe)	

Charadrius morinellus, keräkurmitsa (4/1)

Suurharvinaisuus Turun seudulla Jurmoa lukuunottamatta.

25.5. 4 yks pelloilla Rymättylä, Aasla (HL)

Capella media, heinäkurppa (1/1)

Nykyään vuosittainen pitkän katokauden jälkeen.

6.10. 1 paik. Turku, Rauvolanlahti (RK)

Limosa limosa, mustapyrstökuiri (5/4)

Tuntuu jonkin verran harvinaistuneen 70-luvun alusta.

24.4. 1 Kaa, Kuusistonl. (JH, HK, EL)	3.6. 1 m + 1 p Mietoistenl. (RK)
6.5. 1 p Mietoistenlahti (HV)	4.6. 1 Kor, Utö (HLe)

Calidris canutus, isosirri (1/1)

Lajin pitäisi ainakin ulkosaaristossa olla säännöllinen kevät- ja syysmuuttaja, mitä tämän vuoden havainnot eivät oikein osoita.

22.8. 1 yks Kustavi, Työmies (OT, RT)

Calidris maritima, merisirri (2/2)

Jurmoa ja Kustavin ulkosaaristoa lukuunottamatta huippuharvinaisuus.

16.5. 1 Ku, Iso-Hauteri (RT)	23.5. 1 Ku, Iso-Hauteri (RT)
------------------------------	------------------------------

Calidris ferruginea, kuovisirri (25/13)

Selvästi isosirriä yleisempi Turun seudun lahdilla.

23.7. 2 Ku, Iso-Hauteri (RT)	21.8. 2 ad juv Mietoistenl. (LK, RK)
17.7. 1 ad Ry, Aasla (LS)	27.8. 1 p Salo, Halikonl. (KV ym)
28.7. 4 Salo, Halikonlahti (KV ym)	28.8. 3 Salo, Halikonl. (KV ym)
30.7. 2 Salo, Halikonlahti (RLu, KK)	28.-29.8. 1 Rauvolanl. (JHe, JVuo)
11.-12.8. 1 Turun satama (JHe)	1.9. 1 S Ku, Kuuskari (JT)
15.8. 3 Salo, Halikonlahti (KV ym)	6.9. 2 Ruiss, Veneveistämö (JHe)
21.8. 1 Salo, Halikonl. (KK, RLu)	

Calidris alba, pulmussirri (3/1)

Laji on seudulla yleisempi kuin vuoden -77 havainnot osoittavat

30.7. 3 ad Uusikaupunki, Vekara (AS)

Limicola falcinellus, jänkäsirriäinen (53/11)

Laji tuntuu olleen v.-77 normaalia runsaampi.

28.-31.5. maks. 11 Halikonlahti (TLY)	5.6. 13 Salo, Halikonl. (JHi, AV)
29.5. 3 Raisionlahti (HKO)	9.7. 1 Tur, Rauvolanl. (JHe)
30.5.-30.6. maks 10 Rauvolanl. (IR)	30.7. 1 Uus, Vekara (AS)
1.6. 6 Kii, Omenajärvi (AV ym)	4.8. 1 p Salo, Halikonl. (KV)
2.6. 3 p Sär, Laukanlahti (JK, AV)	22.-23.8. 1 p Rauvolanlahti (JHe)
3.6. 3 m Mietoistenlahti (RK)	

Recurvirostra avosetta, avosetti (1/1)

Toinen havainto Turun seudulta Jurmon ulkopuolelta.

11.15.5. 1 paik. Turku, Rauvolanlahti (TLY)

Phalarobus lobatus, vesipääsky (93/14)

Keväällä v.-77 tuntuu olleen tavallista selvästi runsaampi.

25.5. 1 yks Korppoo, Utö (JHe)	29.5.-2.6. maks 11 Rauvolanl. (JTo)
26.5.-5.6. maks 36 Halikonlahti (TLY)	30.5. 1 Ruiss, Veneveist. (JHe)
28.5. 10 Lai, Otajärvi (HR)	1.6. 2 Kii, Omenajärvi (AV ym)
28.5. 2 Raisionlahti (JHe, JLu, TN)	4.6. 1 N Ku, Kuuskari (JT)
29.5. 2 m Ku, Kuuskari (JT)	15.6. 4 Halikonlahti (KV ym)
29.5. 19 Lai, Otajärvi (HR, AS)	15.-22.8. 1-2 p Halikonl. (KVym)
29.5. 1 p Raisionlahti (HKO)	22.8. 1 Ku, Södanklubb (OT, RT)
	4.9. 1 p Ruiss, Veneveist (JHe)

Stercorarius pomarinus, leveäpyrstökihi (1/1)

Huippuharvinaisuus Turun seudulla myös ulkosaaristossa.

22.5. 1 yks Raisio, Kerttula (HP)

Larus hyperboreus, isolokki (1/1)

Nykyään ei enää edes jokatalvinen vieras.

n. 6.12. alkaen 1 juv Turku, Satama (J. Lausamo ym.)

Larus mintus, pikkulokki (82/15)

Vakituinen läpimuuttaja seudun merenlahdilla, muutamia yhdyskuntia.

Laitilan Otajärvellä 14 pesivää paria, yksilöitä enimmillään 35

11.6.. Kiskon Kavastolta ja Kirkkojärveltä runsaasti havaintoja.

Muut havainnot:

1.5. 1 ad Mietoistenlahti (RK)	15.5. 14 Kii, Omenajärvi (AV ym)
1.5. 1 p Korppoo, Utö (HLe)	9.5. 4 p Korppoo, Utö (T. Hurme)
10.5. 1 juv Kor, Utö (HLe)	16.5. 4 Kii, Aneriojärvi (AV)
13.5. 2 Raisionlahti (JHe)	19.5. 1 Salo, Halikonlahti (KV)
14.-15.5. 2-4 Halikonl. (AV, KV)	1.-8.6. 2-9 Kii, Omenajär. (AVym)
15.5. 1 Tur, Rauvolanlahti (KK, RLu)	14.6. 3 Hal, Lehtiniemi (AV)
15.5. 1 ad Raisionlahti (HKO)	23.7. 1 Raisionlahti (JHe, JKv)
ATLAS 669:31 (Suomusj) 02 (IL)	ATLAS 677:18 (Pyhämaa) 01 (RS)

Chlidonias niger, mustatiira (7/7)

Säännöllinen alkukesän vierailija alueen merenlahdilla.

13.5. 1 Raisionlahti (JHe, AK, AR)	24.5. 1 Korppoo, Utö (HLe)
14.5. 1 Salo, Halikonlahti (AV)	11.6. 1 Lai, Otajärvi (SK, AS)
15.5. 1 m Mietoistenlahti (RK)	25.6. 1 Lokalaiti (KV)
17.5. 1 Salo, Halikonlahti (AV)	

Sterna albifrons, pikkutiira (7/3)

Jokavuotinen harvalukuinen nähtävyys.

25.5. 4 m Korppoo, Utö (JHe, HLe)	26.6. 2 Mietoistenlahti, (RK)
27.5. 1 Uu, Arvassalo (UL)	näkyivät myöhemminkin.

Uria aalge, etelänkiisla (3/1)

Ei jokavuotinen laji. 9.5. 3 E Korppoo, Utö (HLe)

Streptopelia turtur, turturikyhyky (2/2)

Lintuasemia lukuunottamatta varsin harvinaisen, v.-77 erityisen harvalukuinen.

7.5. 1 Mynämäki, kk (JKä)	25.5. 1 Korppoo, Utö (HLe)
---------------------------	----------------------------

Streptopelia decaocto, turkinkyyhky (174/51) -todellinen määrä ehkä n.80.

Laji tuntuu yleistyvän vuosi vuodelta.

3.1. 1 Rai, Ihala (HP)	19.6. 3 Tur, Halinen (AS)
3.1.-11.5. maks 13 Yliopistonm(TLY)	2.-17.7. 2-4 Rai, Tahvio(JVuo)
8.-15.1. 1 Raision tehtaas (RS)	7.-13.7. 1-2 Turku, Lemminkäisenkatu (AS)
8.1. 1 Tur, Kupittaa (VP,RW)	9.7. 1 Tur, Härkämäki (HKO)
9.1. 1 Rai, Ristimäentalo (RS)	16.7. 1 Naa, Karvetti (RS)
9.1. 18 Tur, Halinen (KK,RLu)	20.7. 6 Rai, Piuhanjoki (EK)
8.1. 2 Mynämäki, Häävuori (EA)	30.7. 3 Naa, Karvetti (RS)
17.1. 1 Turku, Puistokatu (HLe)	21.7. 6 Naa, satama (JVuo)
29.1. 1 Raisio, keskusta (JS)	15.8. 1 Naa, satama (JVuo)
30.1. 9 Turku, Halinen (RK)	VIII-IX 4 Naa, posti (JuS)
tammikuu maks 8 Salo, Örn (KL,KV)	4.9. 3 Tur, Kiinamyllynk. (JP)
1.2. 1 Tur, Kiinamyllynmäki (JP)	4.9. 1 Salo, keskusta (HKO)
2.2. 1 Tur, Halinen (RK,RS)	5.9.-15.12. enimm. 12 yks Tur Yliopistonmäki (TLY)
6.2. 4 Tur, Halinen (JHe)	16.9. 1 Tur, Kirkkotie (AS)
7. ja 25.2. 1 Salo, rautatieas.(IL)	IX-XII maks 20 Salo, Örn(AVym)
26.2. 2 Salo, keskusta(SP,AV,KV)	12.11. 5 Raision tehtaas (HP)
15.3. 3 Tur, Annankatu (JHe)	5.12. 3 Raision tehtaas(JHe)
22.3. 1 Naa, Lietsala (RS)	11.12. 10 Salo, rautatiea(JSu)
22.3. 1 Tur, Mannerheimipuisto(JHe)	10.12. 1 Naa, satama (VV)
13.-15.5. 1-3 Korppoo, Utö (HLe)	14.12. 1 Salo, keskusta(EKe)
17.5. 1 Naa, Neste Oy (RS)	17.12. 2 Tur, raunistula (RK)
1.6. 1 Naa, keskusta (RS)	25.12. 3 Salo, keskusta (KV)
3.6. 3 Korppoo, kk (OKi)	26.12. 3 Salo, rautatiea(JSu)
6.-7.6. 1 Korppoo, Utö (HLe)	26.12. 6 Naa, satama (RS)
11.6. 1 Tur, Tuomiokirkkopuist(OKi)	
14.6. 1 Naa, keskusta (JP)	

Surnia ulula, hiiripöllö (16/15)

Useimpina syksyinä lajia nähdään ainakin jokunen yksilö.

1.1. 1 Koski, Lammi (OPK)	26.2. 1 Pöytyä, Ellinen (MR)
2.1.-23.2. 1 Korppoo, Aspö (TLY)	12.3. 1 NE Kaa, Muikkuvuori(AS)
3.-4.1. 1 Mynäm, Lankkeisto (VH)	IX 1 Pertt, Vähä-Hiisi(AKarilm)
6.1.-20.2. 1 Karin, Kyrö (OPK ym)	22.-23.10. 2 Veh, Ristikylä(TN)
8.1. 1 Mynämäki, kk (HP)	30.10. 1 Ry, Riainen (JW)
15.1.-16.2. 1 Kar, Tilkainen (OPK)	27.11. 1 Taivassalo, kk (JTRT)
30.1. 1 Par, Önscholma (HK,AL,ym)	
14.2. 1 Laitila, Kovero (MLa)	

Glauclidium passerinum, varpuspöllö (22/18)

Useimpina vuosina hyvin harvalukuinen.

2.1. 1 Rui, Kansanpuisto (HK,EL)	IV-V 1 pesivä pari Lappi (EL)
8.1. 1 Mietoinen, kalatehd.(LK,RS)	30.5. 1 ad3juv Kar, Kyrö(OPKVMK)
8.1. 1 Mynämäki (JKä,SS)	1.11. 1 Säskylä, Huovinr.(JVuo)
27.2. 1 Naa, Luonnonmaa (TK)	3.11. 1 Rui, Birkka (HK,EL)
27.2. 1 Kar, Karvionkulma(AKarJLe)	5.11. 1 Tur, Palokallio (AS)
6.3. 1 koiras Lai, Katinhätä(MR)	6.11. alkaen 1 Perniö, Koski(AB)
19.4. 1 Tai, Kolkanaukko (JKä)	19.11. 1 Rui, Kuntoranta (HK)
30.4.-1.5. 1 soiva koiras Miet, Mietoistenlahti (RK)	19.11. 1 Kus, Anavainen (RT)

Alcedo atthis, kuningaskalastaja (4/4)

Ollut melko vähissä kovien pakkasten tuhattua kannan talvella 75/76.

17.9. 1 Uu, Salmen kartano (UL)	X alkaen 1 Ry, Kirkkolah(Kuston.)
23.10. 1 Veh, Vehmassalmi(JHe, TN)	6.11. 1 Kisko, Toija (JH)

Coracias garrulus, sininäri (1/1)

Ilmeisesti tehostuneen havainnoinnin takia nähdään nykyään lähes vuosittain.

19.6. 1 yks puhelinlangalla, Pernö, kk. (IL, RLe, JLa), oli ilm. paikalla pitempäänkin.

Upupa epops, harjalintu (9/9)

V.-77 tuntuu olleen normaalia yleisempi.

27.4.-1.5. 1 Kor, Utö (JHe, HLe, IR)	22.5. 1 SSW Naa, Luonnonmaa (JuS)
IV-V 1 p Tur, Ratapihankatu(RPo)	2.-6.10. 1 Rai, Frälsintie (?)
6.5. 1 Kor, Utö (JKi, AKe(HLe))	7.-14.10. 1 Marttila (TYM)
10.5. 1 Kor, Utö (HLe)	19.10. 1 Rai, lukion piha (EK)
15.5. 1 puputtava koiras Mietoistenlahti (RK)	

Dendrocopos leucotos, valkoselkätikka (2/2)

Hyvin harvinainen talvivieras seudulla.

13.10.-20.11. 1 naaras Ry, Aasla(LS) 3.12. 1 ♀ Ry, Paav.rauma(AUym)

Picoides tridactylus, pohjantikka (29/22)

Harvalukuinen pesijä mutta säännöllinen talvilaji.

27.2.1 koiras Ry, Aasla (LS)	23.9.-22.11. 5 eri yksilöä, Rymättylä, Aasla (LS)
6.3. 1 koiras Lai, Katinhätä(MHo)	25.9. 2 Dr, Lövä (TLY)
4.4. 1 naaras Ruissalo (AKar ym)	8.10. 1 ♀ Py, Petsamo (HKO)
5.4. 1 koiras Kar, Rahkio (VMK, RL)	12.10. 1 m Raisio (HP)
8.4. 1 koiras Ask, Livonsaari (AS)	12.10. 1 Tur, Raustvuori (RK)
8.4. 1 Kar, Karvionkulma (OPK)	15.10. 2 m Tur, Palokallio (AS)
26.4. 1 Ruiss, Marjaniemi (AKE)	16.10. 1 Suo, Rotonmäki (AV)
9.5. 1 koiras Rui, Luonnons.al(JHe)	5.11. 2 Pyhärinta, Nihtiö (HVi)
10.5. 1 ♀ Uu, Ketunkallio (UL)	4.12. 1 ♀ Suo, Varesjärvi (AV)
20.9. 1 koiras, Rui, Kuuva (JTo)	18.12. 1 koiras, Varesjärvi (AV)
21.9. 1 m Raisio (HP)	29.12. 1 Ku, Pitkäkari (OT, RT)
ATLAS 670:23 (Turku) 01 (MS)	
ATLAS 675:24 (Yläne) 20 (PM)	

Eremophila alpestris, tunturikiuru (15/7)

Muuttoaikoina hyvin harvalukuinen ja talvisinkin epäsäännöllinen vierailija.

8.-30.1. 3 Tur, Vuoksenniska, vielä 26.2. 1 yks (TLY)	22.1. 5 Turku, Shell (HKO)
9.1. 3 Tur, Artukainen (RS)	11.3. 1 Turku, Artukainen (HK)
16.1. 1 Salo, Kurjenpähna (KV)	8.10. 1 m Ku, Isokari (JH)
	20.-21.11. 1 Halikonl. (RK, KV)

Oriolus oriolus, kukankeittäjä (4/4)

Kesällä -77 poikkeuksellisen vähän havaintoja.

7.6. 1 koiras Rui, Ajatti(HeL, IR)	17.6. 1 la.koir. Nou, Paijula(PT)
8.6. 1 yks Korppoo, Utö (HLe)	18.-19.6. 1 laulava koiras, Dragsfjärd, Morgonlandet(IL)
12.6. 1 yks Dr, Toranskär (JLa)	

Nucifraga caryocatactes, päkinähakki (237/89)

Syksyllä laimea vaellus, jossa ei suurempia parvia tavattu lainkaan mutta yksittäisiä yksilöitä melko paljon eri puolilla. Keväältä vain yksi havainto. Seuraavassa on syys- ja lokakuun havainnot taulukoitu neljään aikajaksoon, joissa vain yhteissummat on laskettu. Muut havainnot on esitetty erikseen. Osa syys- ja lokakuun yksilöistä saattaa tietenkin olla paikallista kantaa eikä vaeltavia.

16.4. 1 Ku, Finholmi (RS)	18.6. 1 Hou, Lillö (KH, EJ)
29.5. 1 Kor, Väsby (OKi)	17.7. 1 Kor, Strömme (OKi)
1.6. 1 Kor, Åvensor (OKi)	20.8. 4 W Ku, Kuuskari (OT)

20. ja 31.8. 1 Ku, Anavainen (RT) 23.8. 4 m Rai, Kerttula (HP)
 21.8. 4 Ry, Aasla (KS) 28.8. 1 Ry, Aasla (LS)

1. -15.9. yht. 19 yks
 16.-30.9. yht. 56 yks kahta havaintoa lukuunottamatta kaikki
 1. -15.10. yht. 87 yks 1.9.-31.10. väliset havainnot rannikko-
 15.-31.10. yht. 45 yks kunnista.

5.11. 3p Rai, Hintsa (EK) 17.12. 1 p Salo, Horn (KV)
 5.11. 1m Tur, Palokallio (AS) 27.12. 1 p Tur, Pläkkikaup. (EK)
 10.-20.11. 1-4 Tur, Tavara-as (JHe, RK) XII 2 Perniö, kk -
 17.11. saakka 1-2 Ry, Aasla (LS) jäivät talveksi (AP)
 20.11. 1p Tur, Pläkkikaupunki (EK) ATLAS 668:20 (Korppoo) 13 (RPö)
 ATLAS 668:30 (Kisko) 02 (AH) ATLAS 668:20 (Kisko) 02 (AH)

Parus caeruleus x cyanus, sini- ja valkopäätiaisen risteymä (1/1)

24.3. viimeinen havainto 1 yks Turku, Katariinanlaakso (RK).
 Lienee Friskalanlahdella syntyneestä pesyeestä.

Parus cinctus, lapintiaainen (1/1)

Nähdään nykyään jo useimpina vuosina ilm. tehostuneen havainnoinnin
 ansiosta. 23.10. 1 yks Paimio, Paimionlahti (JKä)

Aegithalos caudatus, pyrstötiainen (2019 yks)

Kohtalaisen voimakas vaellus syksyllä -77, muuten esiintyminen nor-
 maalia. Lokakuun alun jälkeiset havainnot summattu yhteen kahden
 viikon jaksoissa, muut havainnot täydellisinä.

2.1. 1 Tur, Luolavuori (KK, RLU)	12.2. 15 yks Iaitila (TYS)
3.1.-15.3. yht. 9 havaintoa, maks.	5.2. 8 Par, Önsholma (ME)
2.2. 10 yks Ry, Aasla (LS)	22.2. 4 Tur, Koivula (VV)
4.1. 6 Rai, Kuloinen (HP)	27.2. 2 Ry, Salmela (EH)
5.1. 4 Tur, Paaskunnanpuisto (AS)	1.3. 7 Kaa, Kuusisto (AKar ym)
8.1. 3 Rym, Brunnila (EH)	17.-20.3. 2 Ry, Aasla (LS)
15.1. 13 Kar, Hannunmäki (OPKVMK)	19.3. saakka maks 12 Terhotie, Turku (JVuo)
16.1. 20 Tur, Terhotie (JP)	23.3. äänt. Ry, Aasla (LS)
20.1. 2 Kaa, Empo (VP)	1.4. 4 Ry, Airismaa (LS)
22.1. n.10 Tur, Terhotie (JHe)	2.4. 6 Ry, Aasla (LS)
23.1. 3 Tur, Kärsämäki (EM)	3.4. 1 Lai, Otajärvi (JKä, HR, AS)
23.1. 5 Tur, Petrelius (OT)	5.6. 2 Hal, Joensuu (KV)
24.1. 6 Kar, Kyrö (RL)	9.6. 1 Rui, Luonnonsuoj. alue (IR)
10.2. 3 Rym, Seppälä (EH)	15.9. 15 Perniö, Pettälä (HT)
	27.9. 20 Perniö, Pettälä (HT)

1. -15.10. yht. 332 yks	
16.-31.10. 701	ATLAS 672:22 (Lemu) 02 (MS)
1. -15.11. 322	ATLAS 674:20 (Vehmaa) 02 (UL)
16.-30.11. 246	
1. -15.12. 112	
16.-31.12. 127	

Sitta europaea, pähkinänakkeli (9/9)

Syksyn -76 vaelluksen jäljiltä runsaasti alkuvuoden havaintoja,
 seuraavassa vain 15.4. jälkeiset havainnot. Normaali vuosina hyvin
 harvinainen.

20.4. 1 koiras Rui, Santala (ML, EL)	1.5. 1 E Korppoo, Utö (HLe)
23.4. saakka 1 Lie, Yliskulma (?)	6.5. 1 Rui, Kansanpuisto (RK)
23.4. saakka 1 Rai, Kaurikumpu (?)	14.8. 1 Ry, Aasla (OTu)
28.4. 1 Rui, Luonnonsuojelua (ML, EL)	30.11. 1 Ry, Aasla (KS)
1.5. 1 Ry, Aasla (OTu)	

Cinclus cinclus, koskikara (34/16)

Turun lähiympäristössä melko harvalukuinen, mutta Salon seudulla
 jo huomattavasti runsaampi.

1.1.-III loppu maks 6 Muurla, Muurlanjoki (TLY)	9.4. 1 Ku, Kevo (JoL, RLEM)
3.1.-6.3. 2-3 Kii, Varesjoki (AV ym)	29.10. 2 Kisko, Kärkelä (IT)
6.1.-9.3. 1 Naa, Ukko-Pekka (TLY)	1.11. 1 Kor, Utö (KW)
29.1.-5.2. 1 Aura, Kuuskoski (OPKym)	5.11. 6 Kisko, Kärkelä (IT)
I-III 1-3 yks Perniö, Koski (AP)	19.11. 1 Yläne, Myllykoski (MV)
12.2. 1 Raisio, Hintsa (EK)	25.11. 1 Yläne, -" (MV)
6.3. 4 Eurajoki (KK, RLU)	30.12. 1 Lai, Pehtjärvi (HP, AS)
13.3. 1 Kii, Kultalähde (JK)	
3.4. 1 Lai, Pehtjärvi (JKä, HR, AS)	

Turdus torquatus, sepelrastas (10/6)

Pääasiassa ulkosaariston harvalukuinen kevätmuuttaja, syksyllä
 todellinen huippuharvinaisuus.

24.4. 1 koiras Kor, Utö (HLe ym)	27.4. 2 Kar, Kyrö (OPK, VMK, JKe)
25.4. 2 koirasta 1 naaras Kor, Utö (HLe)	3.-4.5. 1 pari Ruissalo, Marjaniemi (JHe, JVuo)
26.4. 1 naaras Kor, Utö (HLe)	4.5. 1 naaras Nauvo, Seili (TLI)

Saxicola torquata, mustapäätasku (1/1)

Nähty alueella aiemmin vain ulkosaaristossa.

4.5. 1 koiras koko päivän paikallisena Turku, Rauvolanlahti (PV ym)

Phoenicurus ochruros, mustaleppälintu (15/5)

Viime vuosina yhä useampia havaintoja muualta kuin ulkosaaristosta.
 V.-77 kolmekin pesimiseen viittaavaa havaintoa.

27.3.-3.4. 1 ad koir. Par, Hoggais (MD)	11.5.-19.7. 1 koiras Turku, Itäinen Pitkätatu (TLY)
26.4.-18.5. yht 2 koirasta ja aina-kin 7 naarasta Kor, Utö (HLe ym)	VI 1 pari Tur, Vartiovuori (MS)
	VI 1 pesivä pari, joka sai len- topoikaset, Lemu, Oukkulan- lahti (MS)

Locustella naevia, pensassirkkalintu (23/21)

Laji lienee varsin tasaisesti jakaantunut koko alueelle, havainnois-
 sa jatkuvasti lievää kasvua.

18.5. 1 laul. Rui, Marjaniemi (RK)	13.6. 1 laul. Tar, Killala (HKO)
20.5. 1 laul. Korppoo, Utö (HLe)	13.6. 2 laul. Par, Ali-Kirj (RK)
27.5.-12.6. 1 laul. Tur, Jalost. (HKO)	13.6. 1 laul. Kar, Suutarla (HKO)
1.-27.6. 1-2 laul. Tur, Artukain (TLY)	16.-17.6. 1 laul. Sa, Haminal (AV)
1.-10.6. 1 laul. Tur, Koivula (VV)	18.6. 1 laul. Mie, lahti (EK)
1.-15.6. 1 laul. Kar, Mäenpää (VMKym)	18.-19.6. 1 laul. Sa, Moisio (AV)
8.6. 1 laul. Halikko, Vaskio (HKO)	18.-19.6. 1 laul. Sa, Pappila (AV)
8.6. 1 laul. Halikko, Märy (HKO)	18.-19.6. 1 laul. Salo, Jaakko (AV)
8.6. 1 laul. Paimio, Alhaisi (HKO)	18.-19.6. 1 laul. Halik, Saha (AV)
11.6. 1 laul. Karinainen (EK)	VI 1 laul. Maaria, Ävik (AKE)
ATLAS 668:30 (Kisko) 03 (AH)	

Locustella fluviatilis, viitasirkkalintu (2/2)

Tasaisen harvinainen, yleensä kuitenkin vuosittain havaittava.

5.6. 1 laul. Salo, Haminalahti (PK) 16.6. 1 laul. Salo, Santa (AV)

Acrocephalus arundinaceus, rastaskerttunen (12/7)

Laji on huomattavasti yleistynyt viime vuosina, 60-luvulla rastaskerttunen oli alueella vielä suurharvinaisuus.

22.-29.5. 1 laul. Tur, Koivul. (Hko) 13.6. 1 laul. Par, Mustfönnö (RK)
 29.5.-22.6. yht 6 laul. koirasta, 18.6. 1 laul. Mietoistenlahti (EK)
 Par, Makeanvedenallas (TLY) 24.6. 1 Rymättylä, Aasla, eri
 2.-18.6. 1 laul. Hal, Vartsala yksilö kuin 3.6. alk. (LS)
 (IL, AV, KV)
 3.6.-2.7. 1 laul. Ry, Aasla (LS)

Acrocephalus palustris, luhtakerttunen (26/23)

Turun seudulla jonkin verran viitakerttusta yleisempi. Vuodelta -77 varsin runsaasti havaintoja.

1.-10.6. 1 laul. Kar, Mäenpää (VMK ym) 16.6. 1 laul. Salo, Fulkila (AV)
 2.-3.6. 1 laul. Hal, Joensuu (IL, KV) 16.6. 1 laul. Salo, Haminal. (AV)
 3.-27.6. maks 3 Tur, Artukainen (TLY) 17.-18.6. 1 Tur, Rauvolanl. (JHe)
 6.-10.6. 1 laul. Tur, Jalostaja (JP) 18.6. 1 laul. Uu, Pietolanl. (UL)
 9.-17.6. 1 laul. Tur, Yo-kylä (JKiv) 18.-19.6. 1 lau. Sa, Veitakk. (AV)
 10.6.-2.7. maks 2 la. Tur, Shell (JHe) 20.-21.6. 1 la. My, Karjalank. (JKä)
 12.6. 1 la. Korppoo, Utö (HLe ym) 25.-26.6. 1 la. Lok, Pelluodon-
 13.6. 1 la. Par, Mustfönnö (RK) aukko (KV)
 13.6. 1 la. Tar, Horinen (Hko) 30.6. 1 la. Rai, Kuloinen (EK)
 13.-18.6. 1 la Tur, Rauvolanl. (JHe) VI 1 la. Tur, Koroinen (AKeHLe)
 14.6. 1 la. Lie, Liedonperä (Hko) 30.7. 1 juv verkosta, Turku,
 16.6. 1 la. Rui, Marjaniemi (RK) Rauvolanlahti (RK)
 4.10. 1 juv verkosta, Turku,
 Shell, tiettävästi Suomen
 myöhäisin havainto (HK)

Acrocephalus dumetorum, viitakerttunen (22/21)

Vuonna -77 poikkeuksellisen runsaslukuinen.

22.5. 1 la. Raisio, Raisio (AKa) 14.6. 1 la. Ry, Aasla (LS)
 27.5. 1 la. Rui, Rantatie (AKe, HLe) 15.-16.6. 1 la Tur, Pahanieniemi (JHe)
 2.-14.6. 1 la. Rai, Nösteentie (JHe) 16.6. 1 la. Rui, Ajatti (KKRLu)
 5.6. 1 la. Kaa, Brinkhall (PK) 16.6. 1 la. Ruissalo, 8 (KK, RLu)
 5.-14.6. 1 la Tur, Koivuluoto (Hko) 16.-28.6. maks 2 Rui, Kuuva (JHe)
 9.6. 1 la. Korppoo, Utö (HLe) 18.-19.6. 1 la. Sa, Anjala (AV)
 9.-18.6. 1 la. Tur, Särkilähti (JHe) 18.-19.6. 1 la. Sa, Iso-Kreula (AV)
 10.-11.6. 1 la. Kiikala, kk (AV) 18.-19.6. 1 la. Sa, Pappila (AV)
 12.6. 1 la. Par, Sunnarbergsoll. (EG) 22.6. 1 la Raisio, Ihala (EK)
 13.-26.6. 1 la Rui, Veneveist (JHe) ATLAS 672:22 (Lemu) 02 (MS)
 13.-28.6. 1 la. Tur, Ispoinen (AKe)

Sylvia nisoria, kirjokerttu (11/7)

Hyvin harvinainen alueen eteläistä saaristoa ja Isokaria lukuunottamatta.

6.6. 1-2 Korppoo, Utö (HLe ym) 9.6. 1-2 Korppoo, Utö (HLe ym)
 29.7. 1 ad 2 juv Uu, Vekara (AS) 18.8. 1 juv verkosta, Turku,
 ATLAS 664:22 (Dragsfjärd) 08 (ILu) Rauvolanlahti (RK, RS)
 VIII 2 reng. Turku, Shell (EL)

Phylloscopus trochiloides, idänuunilintu (8/7)

Melko harvalukuinen kevätmuuttaja alueella, eniten havaintoja Saaristomeren eteläosasta ja Salon seudulta.

18.-30.5. 1 la. Hal, Joensuu (AV) 18.-19.6. 1 la. Dr, Morgonl. (JLä)
 22.5. 1 la. Korppoo, Utö (HLe) 23.6. 1 la. Perniö, as. (JK, KV)
 5.6. 1 la. Korppoo, Utö (HLe, PR) ATLAS 669:31 (Suomusj) 03 (MH)
 6.-20.6. 1 Kii, Varesjoki, ja 7.6. paikalla toinenkin (JK, AV)

Phylloscopus inornatus, kirjosiipiunilintu (1/1)

Lintuasemien ulkopuolelta tiettävästi vain yksi havainto.

7.10. 1 yks etelärannan tyrnikön verkosta Kustavi, Isokari (JH, OT)

Ficedula parva, pikkusieppo (16/7)

Säännöllinen harvalukuinen pääasiassa muuttoaikoina nähtävä laji. Muutamia pesimähavaintoja.

15.5.-9.6. yht 9 yks Kor, Utö (HLe ym) ATLAS 677:20 (Lai) 03 (AS, VM)
 6.-13.6. 1 yks Kii, Varesjoki (AV) ATLAS 668:30 (Kis) 03 (KV)
 VI 1 yks Kisko, Orijärvi (JK) ATLAS 674:21 (Veh) 08 (JKä)
 kesällä 1 pesivä pari Nauvo, Lill-Nagu (MS)

Anthus spinoletta, luotokirvinen (3/3)

Lajia nähdään muualla kuin saaristossa hyvin harvoin. Seuraavassa muut kuin saaristohavainnot.

21.4. 1 N Mie, Silakkari (OKi) 1.10. 1 m Lie, Vanhalinna (AS)
 22.4. 1 Pii, Piikkiönlahti (OKi)

Coccothraustes coccothraustes, nokkavarpuinen (15/9)

Pääasiassa vain talvihavaintoja. Suuri osa havainnoista ulko-saaristosta.

8.1. 1 yks Mie, kalatehdas (LK, RS) 22.4. 1 Korppoo, Utö (HLe ym)
 10.1.-16.5. 1 Turku, Pajamäki (TLY) 2.10. 2 NE Lie, Vanhalinna (AS)
 17.1. 2 Mie, Kalatehdas (TLi) 6.11. 4 SE Rui, Kuuva (Hko)
 22.1. 1 Pohja, Antskog (JH, HK) 26.12. 1 Ry, Kurkkainen (AU ym)
 19.3. 2 Kisko, Kurkelanjärvi (RS)

Carduelis flavirostris, vuorihemppo (82/13)

Muuttoaikoina erittäin harvinainen. Melkein kaikki havainnot talvikaudelta Turun lähiympäristön ruderaattialueilta.

1.1. 6 Turun satama (ME, KK, RLu) 13.4. 2-3 Turun satama (AKe, HLe)
 20.1. 6 Turku, Topinoja (MV) 24.4. 1 naaras Kor, Utö (HLe ym)
 24.1. 1 Turku, Topinoja (IR) 8.5. 1 koiras Kor, Utö (HLe)
 5.-6.2. 9 Tur, Vuoksenniska (VPRW) 30.10. 8 Ry, Aasla (LS)
 20.2. 5 Turku, Shell (NS, OT) 17.12. n.15 Raisio (EK)
 21.2. 14 Turku, Yo-kylä (JS) 31.12. 23 Tur, Läsilaituri (AR)
 9.4. 1 Turku, Vuoksenniska (JHe)

Carduelis hornemanni, tundraurpiainen (2/2)

Vuonna -77 vähäisempi kuin miesmuistiin, myös urpiainen erittäin vähissä.

5.12. 1 Ku, Anavainen (RT) 11.12. 1 Tur, Jaaninpuisto (AS)

Serinus serinus, keltahemppo (2/2)

Aiemmin suurharvinaisuus, nykyään jo yleensä useampia havaintoja vuodessa.

23.4. 1 Korppoo, Utö (HLe ym) ATLAS 670:28 (Halikko) 05 (PKym),
 paikalla pitkään.

Pinicola enucleator, taviokuurna (163/32)

Syksyllä -76 kohtalainen vaellus, jonka jäljiltä melko paljon alkuvuoden havaintoja. Normaalisyksyinä varsin vähälukuinen.

1.1. 6 Turku, Mullinmäki (Hko) 8.1. 10+ääntä Rui, Kuuva (HK)
 1.1. 20 Turku, Terhotie (JVuo) 8.1. äänt. Tur, Luolavuori (JVuo)
 1.1. n.10 Tur, Hautausmaa (?) 8.1. 5 yks Turku, Erikvalla (EM)
 1.1. 3 yks Tur, Jyrkkälä (EH, AU) 9.1. 2 yks Rymättylä, Aasla (LS)

2.1. 8 Turku, Friskala (VP,RW)	12.-25.1. 3kin Tu,Urheilup.(KK ym)
2.1. 3 Tur,Varkkavuorenkatu (?)	I alkup. n.15 Loimaa, keskusta (?)
3.1. 1 Rymättylä, Aasla (LS)	17.1. 3 Turku, Ruissalo (TYS)
3.1. 3 Raisio, Paikkari (HP)	18.1. n.15 Tur,Katariinanl. (MV)
3.1. 1 Parainen (?)	19.1. 1 Ku, Nautionmaa (RT)
6.1. 2 Rymättylä, Aasla (LS)	23.1. n.10 Alast.,Tammiainen (?)
7.1. 5 Tur, Normaalikoulu (EM)	30.1. äänt. Ry, Aasla (LS)
7.1. 1 koiras Tur,Mestarink(OS)	1.2. äänt. Tur, Kirkkosilta (JP)
7.1. 3 Raisio, Kuloinen (EK)	6.2. 19 Rymättylä, Aasla (LS)
7.-8.1. 1 Ry, Aasla (LS)	15.2. 1 Perniö, Ervelä (AP)
8.1. 1 pari Tur, Urheilup.(JHe)	23.2. 1♀ Karinainen,Kyrö (RL)
8.1. 2 yks Tur, Topinoja (ME)	21.12. 2 Ku, Isoranta (OT,RT)

Loxia pytyopsittacus, isokäpylintu (58/14)

Laji lienee ainakin ulkosaaristossa pikkukäpylintua yleisempi. Runsaussuhteet alueella muuten varsin epäselvät.

16.1.-13.3.yht3 paria Satava(ME)	23.10. 4 Suomensjärvi, Iaperla (AV)
2.3. 1 koiras Kaa,Vaarniemi(VV)	20.11. 20 Salo, Ilmusmäki (JSuKV)
18.3. 1 koiras Ku,Anavainen(RT)	4.12. 3 p Suomensjärvi,Varesj. (AV)
27.3.-10.5.yht3 reviiiriä	ATLAS 668:28 (Perniö) 05 (AV)
Ry, Aasla (LS)	ATLAS 674:25 (Pöytyä) 01 (MS)
III-V 1 pari + 4 juv Ruissa.(EL)	ATLAS 670:23 (Turku) 08 (MS)
21.-22.7. 2 Ku, Kuuskari(JT,RT)	ATLAS 672:22 (Lemu) 02 (MS)
25.7. 1 Ku, Kuuskari (JT)	ATLAS 670:30 (Kiikala) 04 (KV)
28.7. 1 juv. Uu, Vekara (AS)	ATLAS 669:29 (Muurla) 04 (PS)
31.7. 1 pari Mer,Kukolainen(RS)	ATLAS 677:18 (Pyhämaa) 13 (JV)
19.9. 2 Ry, Aasla (LS)	
16.10. 4 Suomensj, Kuuskari	
Kukinhuoneenharju(AV)	

Loxia leucoptera, kirjosiipikäpylintu (32/9)

Syksyllä -77 lievä vaellus, normaalisyksyinä vain pari havaintoa.

8.1. 1 koiras Pö,Karhunoja(OPK)	8.10. ain.1 Ku, Isokari (JH,NS,OT)
14.8. 15 E Ku, Kuuskari (JT)	23.10. 2 Kii, Varesjoki (AV)
15.8. 2k 2n Ku, Anavainen (RT)	30.10. 1 Rui, Kuuva (JKä)
14.8. 2k NE Mietoistenlahti(RK)	6.11. 2 Säkyä,Huovinrinne (JVuo)
20.8. 4 Yläne, Vaskijärvi (RH)	

Emberiza rustica, pohjansirkku (14/4)

Säännöllinen muuttaja ulkosaaristossa. Pesii myös pääas. alueen pohjoisosissa. Vuonna -77 poikkeuksellisen vähän havaintoja.

30.4. 1 koiras Korppoo,Utö(HLe)	10.-14.9. 1-3 yks päivittäin(ELym)
9.5. 4 yks Ku, Isokari (AKarym)	(Taisit Olli väsähtää tässä koh-
ATLAS 675:23 (Karjala) 05 (RK)	din: paikka on unohtunut -RP.)

Emberiza rustica/pusilla, pohjan/pikkusirkku (1/1)

15.5. 1 N Mietoistenlahti (RK)

Passer montanus, pikkuvarpunen (6/5)

Lienee alueella yleisempi kuin havainnot osoittavat. Eniten nähty eteläisessä saaristossa.

29.1. 2 Turku, Topinoja (JKä,TYS)	3.8. 1 Ku, Laupunen (AS)
30.1. 1 Turku, Topinoja (JKä)	4.12. 1 Ku, Laupunen (AS)
28.5. 1 Ask, Auttinen (RLu)	

Vuodelta -77 on Rariteettikomitea hylännyt seuraavat (suluissa havaintojen lukumäärä):

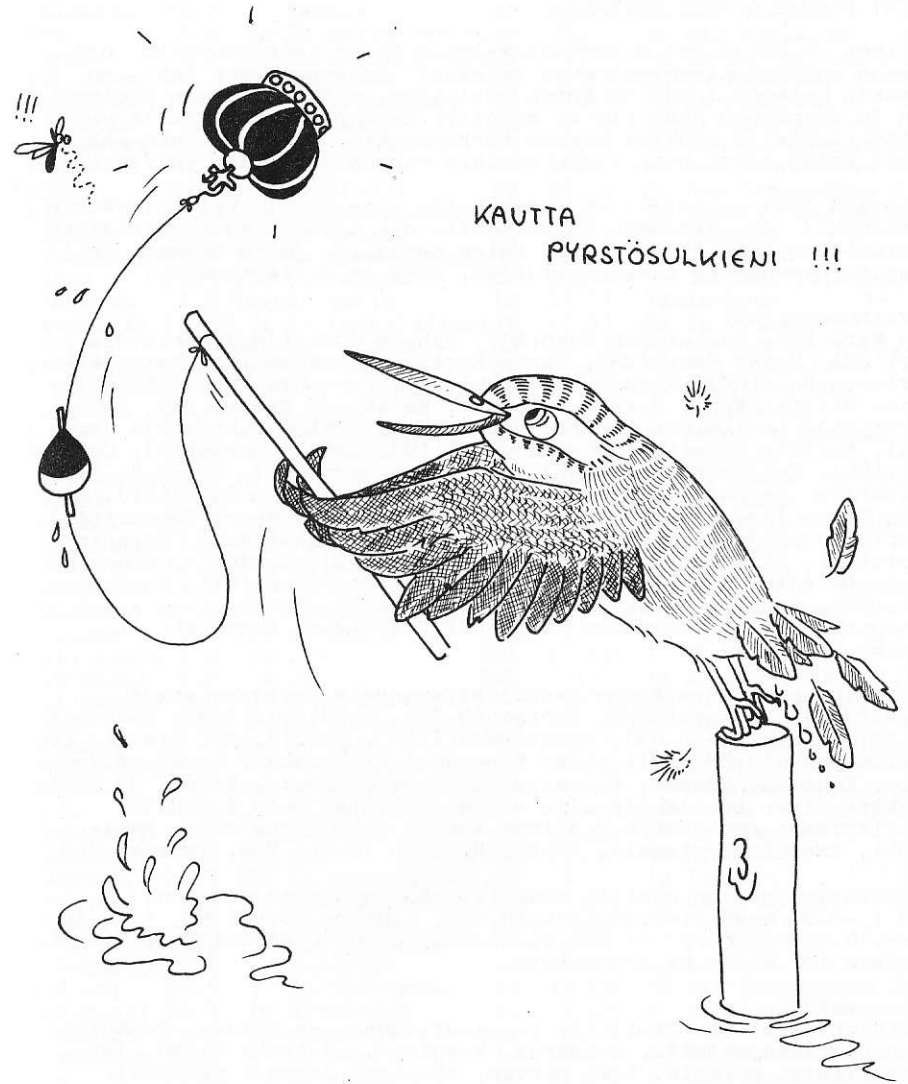
Phalacrocorax aristotelis, karimetso (1)
Aythya nyroca, ruskosotka (1)
Rissa tridactyla, pikkukajava (1).

Seuraavia ei ole lähetetty Rariteettikomitean käsiteltäväksi:

Anser brachyrhynchus, lyhytnokkahanhi (1)
Aquila clanga, kiljukotka (1)
Falco rusticolus, tunturihaukka (1)
Falco vespertinus, punajalkahaukka (2)
Tringa stagnatilis, lampiviklo (1)
Rissa tridactyla, pikkukajava (1)
Corvus corone corone, nokivaris (1)
Emberiza calandra, harmaasirkku (1).

Rariteettikomitea on tullut jäädäkseen, joten kehottaisin havainnoitsijoita ilmoittamaan havaintonsa myös RK:lle, sillä muuten ne jäävät vain arkistoon pölyttymään. On selvästi osoit-tautunut, että jonkinlainen havaintojen kontrolli tarvitaan ja mikä olisi RK:ta parempi systeemi? Korostettakoon vielä, että havainnon hylkääminen ei tarkoita sitä, että havainto olisi väärä.

SYYSMUUTTOKATSAUS 1977

JOUNI SAARIO & VESA MULTALA

Jälleen on kädessäsi syysmuuttokatsaus TLY:n toimialueelta, nyt hieman ajankohtaisempaan kuin viimeksi. Tilanpuutteen takia on tämäkin katsaus laadittu kuten edellinen, eli ainoastaan ensimmäinen ja viimeinen havainto on mainittu sekä päämuuton ohella yritetty käsitellä muuttoa hieman tarkemminkin. Viiden päivän-sääntö olisi kyllä ollut paikallaan ainakin muuton alkamisen yhteydessä.

Syksyllä 1977 palautettiin kaavakkeita yhteensä 15 kpl (+Isokarin havainnot). Ari Vienosen kaavakkeella oli lisäksi 19:n salolaisen lintumiehen havaintoja pääas. Salon seudulta, joten hommaan osallistui yhteensä 49 havainnoitsijaa, mikä on kiitettävää...

Havainnoitsijat:

Elo Kari(KE), Gustafsson Esko(EG), Hakala Jouko(JHa), Helstola Jari(JH), Hilke Hannu(HH), Karhu Heikki(HK), Kaartinen Reijo(RKaa), Karlsson Rolf(RK), Karhumäki Juhani(JK), Karvonen Tapio(TK), Keskinen Riitta(RKes), Ketola Eero(EK), Korvenoja Pertti(PK), Laiho Ilkka(IL), Lehikoinen Esa(EL), Lehto Henry(HeL), Lähteenoja Jari(JL), Multala Vesa(VM), Oksala Lauri(LO3), Oksala Tarja(TO), Osmonen Olli(OO), Peijonen Antero(AP), Perkonen Tuomo(TP), Peura V. (VP), Piiparinen Seppo(SP), Piirola Vesa(VP), Päiväranta Harri(HP), Rauvola Ilkka(IR), Ripatti Päivi(PR), Saari Keijo, Saari Lennart(LS), Saario Jouni(JoS), Saario Jukka(JuS), Salo Jukka(JSal), Saranto Risto(RS), Siitonen Pekka(PS), Simberg N.(NS), Sundella Juhani(JSu), Suoranta Aske(AS), Sällylä Seppo(SS), Teiro Heikki(HT), Tenovuo Olli(OT), Tenovuo Rauono(RT), Teuri Iiro(IT), Tötterström Anssi(AT), Vienonen Ari(AV), Virtanen Juhani(JV), Virtanen Kimmo(KV), Vänskä Veijo(VV).

Retkeilykunnat suosituimmuusjärjestyksessä(% havainnoista):

Turku(24%), Kustavi(17%), Korppoo(8,3%), Rymättylä(10%), Naantali(5,3%), Mietoinen(5,0%), Dragsfjärd(4,6%), Salo(3,4%), Lieto(3,0%), Uusikaupunki(2,3%). Yli yhden %:n pääsivät lisäksi: Sauvo, Taivassalo, Kaarina, Vehmaa, Suomusjärvi, Nauvo, Paimio, Raisio ja Rusko. Keskittyminen rannikolle siis vielä selvempää kuin keväällä. Suosituimmat retkikohteet olivat vanhat tutut Mynälahti, Halikonlahti, Rauvola, Ruissalo, Shell, Raision lahti, Utö, Isokari jne.

Ulkosaaristossa on oleiltu edellisvuotista hieman enemmän:

Utö 1.-8.8. sekä 1.-2.10.(HeL,IR,JH), Isokari 10.-14.9., 1.-2.10., 7.-9.10. sekä 26.-27.11.(HK,TL,OO,OT,RKe,LO,TO,PRJSal ym), 21.-25.9 Dr Vänö (OT,RT) + hajahavintoja.

Lyhenteet:

Kuntalyhenteet ks. Ukuli 12; p=paikallinen, m=muuttava, ä=äänihavainto, r=rengastettu, n=naaras, k=koiras, ad=vanha lintu, juv=nuori lintu, a=(esim. 5a=5 parvea, a5=parvi jossa 5 yksilöä).

Kaikki kaavakkeilla olleet havainnot on otettu mukaan jotta ei tulisi mitään nokanpöytämuutoksia. Muuton alkamis- ja päättymisajoissa on varsin suuria heittoa verrattaessa Pohjolan Linnut Värikuvinteokseen, samoin joissain tapauksissa myös päämuuttoaajoissa. Tämä korjaantuu entistä suuremmalla kriittisyydellä alkamis- ja päättymisilmoituksissa sekä retkeilyllä vaihtelevissa biotoopeissa. Kunhan Jurmon havainnot saadaan selviksi, niin on vert. aineistoa.

Ensimmäinen ja viimeinen havainto:

Gavia sp.	15.7	1m	Tu Veneveist.	JoS	13.11	1m	Nau Nötö	EG
Silkkiuikk	28.7	7p	Uu Vekara	AS	7.11	1p	Ku Anavainen	OT,RT
Härkälintu	29.7	1p	Vekara	AS	29.11	1p	Naa	JoSym
Mustakurkk	29.7	1p	Vekara	AS	24.09	1p	Nau Kälde	LS
Sinisorsa	28.7	4	Vekara	AS	20.11	7m	Par Kirjala	EG
Tavi	2.8	5m	Ku Anavainen	OT,RT	5.11	4p	Naa Luolajanj.	VV
Haapana	3.8	3p	Ku Työmies	OT,RT	17.11	1p	Sa Halikonlahti	AV
Jouhisorsa	25.7	1n	Ry Aasla	LS	9.11	8m	Tu Palokallio	AS
Lapasorsa	14.8	11	Rauvolanlahti	JH	17.11	1n	Halikonlahti	AV
Lapasotka	13.9	3p	Isokari	HK	6.11	2npuk	La Otajärvi	AS
Tukkasotka	27.7	13m	Lok Lehmämaa	AS	27.11	1p	Naa Luonnonmaa	JoS
Punasotka	31.8	4p	Ry Aasla	LS	13.11	1k	Naa Luonnonmaa	JuS
Telkkä	28.8	300p	Mynälahti	RK	27.11	2	Naa Luonnonmaa	JoS
Alli	23.8	9m	Ku Anavainen	OT,RT	26.11	1p	Isokari RKE,LO	ym
Pilkkas.	28.7	5m	Uu Vekara	AS	26.11	3	Isokari	"="
Mustalintu	21.7	150m	Ku Anavainen	OT,RT	12.11	1n	Ry Aasla	LS
Haahka	28.7	17m	Uu Vekara	AS	26.11	1	Isokari TO,PR,LO	ym
Tukkakosk.	8.7	2n-p	Ry Aasla	LS	27.11	1kn	Isokari	"="
Isokoskelo	13.8	1m	Tu Länsilaituri	JH	17.11	25m	Tu Palokallio	AS
Uivelo	18.9	1np	Py Petsamo	RS	23.10	1p	Ku Anavainen	OT,RT
Merihanhi	16.7	3+ä	Mynälahti	RK	25.09	1p	Tai Hilloinen	RS
Metsähanhi	10.9	15p	Sau Tapilanl.	IR	17.10	1p	Mynäjoen suu	RS
Anser sp.	21.8	190m	Vehmaa	JH	22.10	2	Mynälahti	JH
Kyhmyj.	11.9	4p	Ku Lauppanen	OT,AS	27.11	2p	Isokari PR,JSal	ym
Joutsen	23.9	1m	Ry Aasla	LS	27.11	11m	Kiikala	EK
Hiirihaukka	28.8	1/1	Rauvola/Seili	JHLS	20.11	1m	Ku Anavainen	OT,RT
Piekana	22.9	1m	Dr Vänö	OT	15.10	1p	Kor Lohm	RS
Varpush.	13.8	1m	Tu Slalommäki	JH	12.11	1/1	Tu/Py Petsamo	AS/RS
Kanahaukka	17.9	2m	Tu Palokallio	AS	9.10	1m	Dr Vänoxa	AV
Mehiläish.	16.7	1m	Ku Anavainen	OT,RT	21.09	1m	Raisio	HP
Ruskosuoh.	14.8	9p	La Otajärvi	AS	11.09	1m	Dr Botesö	IL,SSym
Sinisuo.	10.8	1p	Mietoinen	OT,RT	30.10	1m	Ku Anavainen	OT,RT
Kalasääski	25.7	1p	Ry Aasla	LS	1.10	1m	Py Petsamo	HP,RS
Nuolihaukka	7.8	1m	Utö	HeL	21.09	1	Halikonlahti	PS
Ampuhaukka	8.8	1m	Utö	HeL	20.11	1m	Ku Anavainen	OT,RT
Tuulihaukka	3.8	9	4 havaintoa		5.11	1np	Tu Palokallio	AS
Kurki	3.8	2m	Ku Anavainen	OT,RT	12.10	23m	Kaa Kuusisto	EG
Nokikana	22.9	99p	Ry Aasla	LS	19.11	1m	Ku Anavainen	OT,RT
Meriharakka	1.7	1p	Tu veneveistäjä	JH	11.09	1	Dr Kuugskär	AV ym
Töyhtöh.	29.5	2m	Ku Anavainen	OT,RT	27.10	1	Halikonlahti	KE,KV
Tylli	9.7	1/1	Tu/Halikonl.	JH/KV	1.10	4p1m	Utö	JH,HeL
Pikkutylli	11.7	3	Halikonlahti	KV ym	30.09	1ad	Uu Vekara	AS
Tundrakurm.	3.8	1p	Utö	IR,HeL	25.09	4m	Mynälahti	RK
Kapustar.	21.7	60m	Ku Anavainen	OT,RT	8.10	1p	Isokari	OT
Karikukko	10.7	3p	Nau Ominainen	LS	1.09	5p	Ku Työmies	OT,RT
Taivaanv.	2.7	1	Tu Shell	JH	6.11	1p	Ruissalo	JH
Jänkäkurppa	18.9	1/1	Pai.l./Mynäl.	EG/RK	3.11	1p	Ra Kukonpää	RS
Lehtokurppa	12.8	1p	Ruissalo	JuS	26.11	1p	Isokari RKE,LO	ym
Isokuovi	30.5	3	Tu Vuoksenn.	JH	18.09	1m	Naa Luonnonmaa	JoS
Pikkukuovi	16.7	1m	Mynälahti	RK	4.09	ä	Paimionlahti	HK
Punakuiri	27.8	3p	Mynälahti	HeL	2.10	1m	Utö	HeL
Metsäviklo	16.6	ä	Ry Aasla	LS	26.08	1p	Ku Anavainen	OT,RT
Liro	27.6	1p	Ry Aasla	LS	16.09	3	Halikonlahti	HH,KV
Rantasipi	7.7	3m	Ku Anavainen	OT,RT	1.10	2	Isokari	TL,OO
Punajalkav.	26.6	8p	Rauvola	JH	1.09	3p	Ku Työmies	OT,RT
Mustaviklo	15.6	3	Halikonl.	PS,KV	12.09	1m	Isokari	HK
Valkoviklo	16.6	1	Halikonl.	PS	21.09	1m	Dr Vänö	OT
Pikkusirri	9.8	1	Halikonl.	PS	8.10	1	Halikonl.	JK,JSu
Lapinsirri	7.7	1p	Ry Aasla	LS	11.09	1	Halikonl.	JK ym
Suosirri	6.7	3	Halikonl.	KV	8.10	2	Halikonl.	SP ym
Suokukko	18.6	1p	Rauvola	JH	8.11	1p	Ruissalo	JoS

Merikihu	25.7	1vm	Ku	Anavainen	OT,RT	10.09	1tm	Dr Kuggskär	AV ym
Merilokki	11.9	2p	Ku	Laupunen	AS	12.11	1	Halikonl.	JSu,KV
Selkälokki	6.8	6m	Utö		HeL	16.10	1	Naa Luonnonmaa	JoS
Harmaal.	4.8	2m	Utö		HeL	19.11	30	Halikonl.	JSu,KV
Kalalokki	28.7	10m	Uu	Vekara	AS	26.11	1	Isokari RKe,JSalym	
Naurulokki	9.7	200	La	Otajärvi	AS	25.09	2	Li Vanhalinna	AS
Räyskä	1.7	3	Rauvola		JH	3.09	1p	Tu länsilaituri	IR
Kalatiira	25.7	5p	Ry	Aasla	LS	12.09	1m	Isokari	HK
Lapintiira	17.7	2p	Ry	Aasla	LS	5.08	2m	Utö	IR
Ruokki	2.8	6m	Utö-Jurmo		HeL	8.10	1p	Dr Lerharu JL,PKym	
Riskilä	28.7	1m	Uu	Vekara	AS	9.10	2/3	DR/Isokari AVym/OT	
Uuttuk.	27.8	3m	Li	Vanhalinna	AS	27.11	1m	Raisio	HP
Sepelk.	13.8	5m	Tu	Slalom	JH	13.11	1	Pern Saarenjärvi	AP
Käki	17.7	1m	Ry	Aasla	LS	18.09	1	Mynälahti	RK
Sarvipöllö	1.10	1	Isokari		TL,OO	8.10	2p	Isokari	OT
Suopöllö	1.10	3	Isokari		TL,OO	9.10	3	Isokari	OT
Kehräätäjä						27.08	1p	Ry Aasla	LS
Tervapääs.	1.7	2m	Ku	Anavainen	OT,RT	18.09	28m	3 havaintoa	
Käenpiika	18.7	1p	Ku	Anavainen	OT,RT	18.09	1	Rusko	JH
Kangask.	12.09	5p	Ry	Aasla	LS	7.11	1p	Borstö	RS
Kiuru	3.8	1p	Ku	Iso-Hauter	OT,RT	27.11	1	Lemu	RK
Haarapääs.	4.8	1m	Utö		IR,HeL	16.10	3p	Naa Luonnonmaa	JoS
Räystäsp.	4.8	10m	Utö		IR,HeL	1.10	1m	Li Vanhalinna	AS
Törmäpääs	25.7	12m	3	havaintoa		8.10	1m	Mynälahti	IR
Varis	24.9	1m	Tu	Palokallio	AS	27.11	65Op	Tu-Mietoinen	RK
Mustavaris	25.9	28p	3	havaintoa		27.11	3m	Isokari RKe,LO ym	
Naakka	23.9	ä	Ry	Aasla	LS	27.11	400	Tu-Mietoinen	RK
Peukaloin	25.9	1	Su	Omenajärvi	AV	7.11	1p	Borstö	RS
Kulorastas	17.9	1	Su	Sikojärvi	AV	15.10	2/1	Aasla/Mynäl.	LS/RK
Räkättir.	10.8	1m	Tu	Palokallio	AS	30.11	2p	Tu Ispoinen	JuS
Laulur.	20.8	1m	Vehmaa		JH	30.10	1p	Ry Aasla	LS
Punakylki	13.8	1+9	Tu	Slalom	JH	20.11	1	Ruissalo Kolkka	JH
Mustar.	21.8	4	Vehmaa		JH	28.11	1/1	Turku	RS/JH
Kivitasku	27.7	1p	Ku	Anavainen	OT,RT	11.10	1p	Här	HeL
Pensast.	7.7	1p	Ku	Anavainen	OT+RT	1.10	?	Utö	JH
Leppälintu	7.8	1r	Tu	Shell	JH	16.10	1n	Mi Pyhär.	RS
Satakieli	28.7	1r	Tu	Shell	JH	13.08	1juv	Rauvola	RK
Sinirinta	28.8	1	Halikonl.		KV	15.10	1p	Tu Shell	HK
Punarinta	10.9	10m	Isokari		HK	3.11	1p	Nau Mjöö	JoS
Rytikeritt.	7.8	2	Tu	Shell	JH	7.10	3r	Rauvola	RK
Ruokokert.	7.8	?	Tu	Shell	EL,JH	18.09	1	Mynälahti	RK
Kultarinta	26.7	1r	Tu	Shell	EL,JH				
Mustapääh.	17.7	1k	Ry	Aasla	LS	26.10	1k	Ruissalo	EL
Lehtok.	26.7	1	Tu	Shell	JH	8.10	2p	Isokari	OT
Pensask.	4.8	1p	Utö		HeL	1.10	1p	Utö	HeL
Hernek.	3.8	2p	Iso-Hauteri		OT,RT	1.10	1p	Utö	HeL
Pajulintu	28.7	5	Tu	Shell	JH	8.10	4p	Isokari	OT
Tiltaltti	8.8	1p	Utö		HeL	16.10	2p	Ry Aasla	LS
Harmaas.	28.7	1r	Tu	Shell	JH	16.10	1p	Ku Anavainen	OT,RT
Kirjos.	7.8	1n	Utö		HeL	22.09	1p	Dr Vänö	OT
Hippiäinen	10.9	30	Isokari		HK	9.10	80	Isokari	OT
Rautiainen	27.8	2m	Li	Vanhalinna	AS	15.10	1m	Tu Palokallio	AS
Niittyk.	23.7	2m	Tu	Palokallio	AS	20.11	1m	Mynälahti	RK
Metsäk.	23.7	4m	Tu	Palokallio	AS	9.10	1p	Ry Aasla	LS
Lapink.	25.8	1p	Pi	Tuorla	AS	8.10	1	Tu Här	HeL
Luotok.	23.8	1m	Ku	Anavainen	OT,RT	1-2.10	1	Isokari	TL,OO
Västäräkki	22.7	22m	Tu	Vuoksenn.	JH	28.10	1p	Su Lahnajärvi	LS
Keltavästär.	19.7	3p	Tu	Pihlajan.	OT,RT	4.10	1m	Tu Shell	HK
Tilhi	7.10	4p	Tu	Yo-kylä	JoS				
Lapinhar.	18.9	1/1/1	Lok/Tai/Pyh		RS	14.11	1p	Ry Aasla	LS
Pikkulep.	2.8	2p	Utö		HeL	11.09	2	Isokari	HK
Kottarain	5.7	50m	Tu	Nummenmäki	AS	21.11	2p	Ry Aasla	LS
Viherpeip	17.9	4m	Su	kk.	AV	13.11	42p	Ry Aasla	LS

Vihervarpu	7.8	1n	Tu	Shell	JH	30.11	1p	Tu Luolavuori	JuS
Tikli	29.8	20p	Tu	Yo-kylä	JoS	7.11	1p	Tu Yo-kylä	JoS
Hemppo	27.8	60p	Li	Vanhalinna	AS	17.11	4m	Ha Joensuu	AV
Urpainen	18.9	ä	Mynälahti		RK	30.11	12	Tu Annankatu	JH
Punavarpu	22.7	1m	Tu	Vuoksenn.	JH	25.08	1v	Tu Shell	EL
Peippo	13.8	6	Tu	Slalom	JH	19.11	1m	Tu Palokallio	AS
Järrip.	3.9	1m	Li	Vanhalinna	AS	19.11	4m	Tu Palokallio	AS
Peltosirk.	10.8	1m	Rauvola		JH	18.09	1m	Naa Luonnonmaa	JoS
Pajusirkku	20.8	1n	Vehmaa		JH	26.11	ä	Ruissalo	JH
Lapinsirkku	31.8	1	Tu	Shell	JH	26.09	ä	Mynälahti	RK
Keltasirk	11.9	4m	Ku	Laupunen	AS	19.11	8m	Tu Palokallio	AS
Pulmunen	7.10	1m	Isokari		OT	17.11	5	Halikonl.	AV

PÄÄMUUTTO JA LEPÄILIJÄT:

Kuikka/ Päätymutto 18.9.-2.10., suurimmat määrät: 18.9. 11m Py
Gavia sp. Petsamo(RS), 25.9. 16m Dr Lövä(HK,JoS), 2.10. 36m Utö ja
19+1+2 Lohm(JH,HeL). Yhtään kaakkuria ei tunnustettu.
Silkkiiukka Pääjoukot elokuun lopulla-syyskuussa: 18.8. 50p Ry Aasla(LS), 22.8. 85p Ry Aasla(LS) ja 37p Ku Rouskeri(OTRT)
Mustakurkku 22.8. 5p Rouskeri(OT,RT), 30.8 1ad2juv Aasla(LS).
Tavi 10.8.-17.9. yhteensä 240 yks, suurimmat määrät: 10.8. 33
Rauvola(JH), 28.8. 28p länsilaituri(IR), 4.9. 50p Kuu-
sistonlahti(EG), 17.9. 44S Tu Palokallio(AS).
Heinätavi Ainoa havainto: 20.8. 2 Tai Kolkanaukko(JH).
Sinisorsa Pääjoukot marraskuussa: Halikonlahdella 5.11. 2000 ja
17.11. 1300(EK), 6.11. 150p 11m Otajärvi(AS).
Haapana IX-X:n alussa yht. 191 yks, suurimmat määrät: 4.9. 34p
Ra Kukonpää(IR), 6.9. 17p Aasla(LS), 12.10 70p Kaa(EG).
Jouhisorsa Mynälahti: 17.10 30p(RS), 18.10 20p(IR), 22.10 5p(HeL).
Tukkasotka Suurimmat lepäilijämäärät: 24.9. 400p Nau Iso-Pikku Nau-
von salmi(LS), 1.-2.10 n500p Dr Lövä(JL), Kukonpää&Vihe-
riäisten aukko: 16.10 520(IR), 29.20 500(RS), 6.11 314(JH)
22.10. 70p Ku Kunnar.(IR), 22.10. 67p Ku LeL(HeL), 23.10
22 Ku Anavainen(JH), 29.10. 27 Kukonpää(RS).
Telkkä Suurimmat lepäilijämäärät: Mynälahti: 28.8 3000, 18.9.
4000 ja 25.9 2000(RK), 8.10. 360+610 tod.näk. Dr Röör-
Kasnäs-Örö(AV ym), 16.10 680p Kukonpää(IR).
Alli Pääjoukot lokakuun alussa, suurimmat määrät: 1.-2.10.
50m Isokari(TL,OO), 2.10. 350m6Op Utö(HeL,JH), 2.10. 122
m Utö-Tu(JH), 8.10. 101 Mynälahti(HeL).
Pilkkaasiipi 11.9 18m Isokari(HKym), 14.9 22 m Isokari(HK ym).
Mustalintu 21.7. 150m Ku Anavainen(OT,RT), 16.10. 12p Naa Luonnon-
maa(JuS), 25.10. 30p Luonnonmaa(JuS), 30.10 29 Ruiss(JH)
Haahka 17.9. 340p Ry Aasla-Käldö(LS), 30.9. 840 Tu-Utö(JH),
2.10. 210m Utö(JH), 8.10. 28p Naa Imatran Voima(VV).
Isokoskelo 120 yks. muutti lokakuussa, talvehtijoita jäi joitakin.
Tukkakosk. Päätymutto 13.9-2.10: 13.9 12 Isokari(HK), 1.10 50 Isokari
Uivelo Ensimmäinen havainto oli 18.9., loput havainnoista loka-
kuussa jolloin havaittiin yht. 101 ungeloa.
Metsähänhi Huippu lokakuun alussa: 2.10. 50m Ku Anavainen(OT,RT),
3.10. 42m Sau Metsola(IR), 5.10. 80m Tu Luolavuori(JuS),
8.10. 21+23m Paimionlahti(JoS), 12.10. 54m Raisio(HP).
Päämuuttosuunta SW-W.
Anser sp. 21.8. n190(7a) Vehmaa(JH), Pääosa metsähänhimuuton hui-
pun aikoihin: 3.10. 50+20W Paimionl.(JOS), 4.10. 50W Sa
Paukkula(KV), 5.10. 100W(2a) Salo(JSu,AT).
Kyhmyj. Suurimmat määrät: 8.10. 38p Tai Kolkana.(IR), 14-16.10.
50p Lok Pelluoto(KV), 22p. yht. 114p Tai(IR,HeL), 23.10
86/50/10 Ku/Tai/Veh(JH), 30.10. 21p Ku Laupunen(JoS).

Joutsen Runsaasti havaintoja, joista suurin osa ajalta 15.10.-13.11. Kaavakkeilla havaintoja 310 yks:stä.

Hiirih., Muutto ollut havainnoista päätellen hyvin laimeata; hii-rihaukan päämuutto syyskuun lopussa, piekanan lokakuun alkupuoliskolla. Mehiläishaukasta vain muutama havainto.

Varpush. Runsaasti havaintoja koko syksyltä, parhaat päivät: 10.9. n2ONE Dr Kuggskär(AV ym), 2 Isokari(HK,EL,JV,JHa). 11.9. n1ONE Dr Kuggskär(AV,JL,IL,SS), 11S-W Laupunen(AS) 18.9. 14m Sau Metsola(IR). 21.9. 20m Dragsfjärd(OT,RT). 2.10. 36m Utö(HeL). 9.10. 12 Isokari(OT,JHa,NS). 12.10. 5m Kaa Kuusistonlahti(EG).

Kanahaukka Joitakin vaeltajia pääas. lokakuussa, muuttosuunnat vaih-

Ruskosuo- Pääjoukot 25.8.-4.9.; 1n+4juv+1juv Paimionlahti(AS);

haukka 4.9. 1NE/1k/1p Kuusistonl.(EG), Raisionl(JH), Rlahti(IR)

Sinisuo- Selvä huippu 18.9.-25.9., jolloin havaittiin yht. ain.

haukka 51 yksilöä; päämuuttosuunnat S-SW. 21.9. 17m Dr Hiittinen(OT,RT).

Kalasaäski 24.8. 4m Ku Anavainen(OT,RT). 25.8. 13m Ku Anavainen(OT,RT), 1p Paimionl.(AS).

Nuolihaukka Pääjoukot elokuun lopulla; 21.8. 1SW3p As Livonsaari(AS)

Ampuhaukka Pääosa havainnoista syyskuun lopussa-lokakuun alussa; marraskuun lopun havainnot ehkä talvehtimista yrittäviä.

Tuuli- Nuorten pääjoukot elokuussa, vanhojen syyskuun alkupuolella. Parhaat päivähavainnot: 3.8. yht. 3m6p (4 havaintoa). 7.-8.8. 11p Utö(HeL). 25.8. 6p Pi Tuorla(AS). 28.8. 4p Tu Rauvola(JoS,JH).

Kurki Parhaat päivähavainnot: 10.9. 320 Balon yli, 12.9. 100 Perniössä. 24.9. 13p Kontolanraha(AS). 3.10. 250 Salon yli ja 116m Sau Metsola(IR). 9.10. a110m + a23p Rusko(JH). 6.8.-12.10. muutti Salonseudulla yht. 1200 yks.

Nokikana 25.9. n500p Mynäl.(RK), 16.10. 500p Kukonpää(JH,IR).

Meriharakka 6.7. 12p Ry Aasla(LS), 21.7. a15m Tu Shell(JH), 29.7. 10m Uu Vekara(AS), 3.8. 11mSW Utö(HeL).

Töyhtö- Päämuutto heinä-elokuun vaihteessa, suurimmat määrät: 22.7. 21m/p Ry Aasla(LS), 24.7. 19p Tu W-laituri(IR), 5.8. 4p Ry Aasla(LS), 13.8. 17+12 Tu W-laituri(JH).

hyyppä 29.7. 13p9m Uu Vekara(AS), 27.8. 18 Halikonl.(JSu), 28.8.9p/2p Tu W-laituri/Rauvola(IR).

Tylli 21.7. 60m Ku Anavainen(OT,RT), 31.7. 7m Rauvola(JH).

Kapustar. 29.-31.7. yht. 15m Uu Vekara(AS).

Karikukko Pääjoukot elokuussa, suurimmat määrät: 5.8. 10m Utö(IR), 9.8. 11 Rauvola(IR), 14.8. 15m Ry Aasla(LS), 12.8. 25 Rauvola(RK), 19.8. 50 Halikonlahti(PS), 21.8. 65 Mynälahti(RK), 20.8. a23 Tai Kolkanaukko(JH), 3.9. 20p Rauvola(RK).

Taivaan- 6.10. 9 Rauvola(RK), 7.10. 9p Rauvola(RK,RS), 8.10. kurppa 1 Tu W-laituri(JH), 9.10. 2/1 Isok.(OT)/Halikonl.(JK).

Isokuovi 18.6. 16 Rauvola(JH), 18.6. 6a SW Mynälahti(RK), 1.7. a33m Rauvola(JH), 2.7. 10m Jurmo(IR).

Pikkukuovi 27.-30.7. yht. 25p14m Vekara(AS), 2.8. 13m Utö(IR).

Liro 9.7. a38 Ruissalo(JH) ja 24p/m Otajärvi(AS), 27.7. 48p Ry Aasla(LS), 10.8. 200 Halikonlahti(KV,SP).

Rantasipi 29.7. 19m Jurmo(IR), 4.8. 4+4+1 Ku Laupunen(AS), 14.8. 6/6/12 Rauvola/W-laituri/Vuoksenniska(JH), 18.8. 2/5/6 Rauvola/W-laituri/Vuoksenniska(JH), 28.8. 15p Halikonl(KV).

Punajalkav. 1.8. 2m Ku Laupunen(AS), 5.8. 7m ja 6.8. 8m Utö(IR).

Mustaviklo Päämuutto ilmeisesti heinäkuussa vaikka hajahavaintoja pitkin kesää ja alkusyksyä. Suurin havainto: 5yks. 28.7. 4p3m Uu Vekara(AS), 31.7. 18m Au Kärrynpaltta(JuS) 20.8. 10 Tai Rantalanlahti(JH) ja 8 Halikonl(AV,JL ym).

Valkoviklo 21.8. 25 Mynälahti(RK), 22.8. 7 Rauvola(JH), 28.8. 80 Halikonl.(KV,PS), ja 1p/1p Rauvola/W-laituri(JH).

Pikkusirri Pääjoukot havaintojen runsaudesta päätellen heinäkuussa; vielä 9.8. 18p Halikonlahti(PS).

Lapinsirri Pääjoukot selvästi heinäkuun lopulla: 21.7. 116m Seili(JoS), 23.7. 120p Ku Iso-Hauteri(OT,RT) 28.7. 244p Uu Vekara(AS), 29.7. 167p 28m Vekara(AS), 30.7. 11p 4m Vekara(AS), 31.7. 13p 18m Vekara(AS).

Suosirri Huiput VI:n lopulla/VII:n alussa sekä VIII-IX:n alussa, suurimmat havaitut määrät: 26.6. n100k Halikonl.(AV), 28.6. 14p Ry Aasla(LS), 1.7. 10p Paimio(OT,RT), 28.8. 200 1-v. Halikonlahti(KV,PS), 29.8. 60p Rauvola(JoS), 30.8. 120p Rauvola(IR), 4.9. 296m Tu W-laituri(IR), 7.9. 311 Tu veneveistäjä(JH), 8.9. 181m Tu W-laituri(IR).

Suokukko Erikoiskiitoksen ansaitsee JH:n hieno havaintosarja! 3.9. 100p Kaa Kausela(AS), 4.9. 40p Nau Björkö(LS).

Kalalokki 27.7. 209m 450p Ku-Uu(AS), 28.7. 278m36p Uu Vekara(AS), 4.8. 26m Utö(IR), 6.8. 12m Utö(IR), 18.8. 18m Aasla(LS).

Naurulokki 28.7. 10 Halikonl.(KV ym), 31.7. 8/2 W-laituri/Rau(JH).

Räyskä 4.8. 35m3p Utö(HeL), 8.8. 44m Utö(HeL).

Tiira-laji 4.8. 36m Utö(IR).

Ruokki Määrät pieniä, havainnot keskittyvät IX:n lop/X:n alku.

Uuttukyyhky 11.9.-18.9. 1158m/p ; 19.-25.9. 0 yks!?

Sepelkyyhky 26.9.-2.10. 439m ; 3.10.-9.10. 677m; 10.-16.10. 11m/p.

Sarvipöllö Isokari: 6.10. 2, 7.10. 3p, 8.10. 2p(OT,RT).

Tervapääsky 25.7. 870m vajaassa tunnissa Turun yli(HeL), 9.8. 140p Tu Rauvola(IR). Päämuutto kuitenkin elokuussa.

Kangaskiuru 18.9. 19(+5) Rusko(JH), 1.-2.10. 4m Isokari(TL,OO).

Kiuru Päämuutto selvästi lokakuun alussa, vaikka jo 25.9. 214m Li Vanhalinna(AS); 1.10. yht. 310 Mynälahti(RK).

Haarapääsky Huippu syyskuun alkupuolella: 3.9. 181m20p Li Vanhalinna(AS), 4.9. 500p Paimionl(HK), 4.9. 110m Ku Furuholm(JoS), 8.9. 300p Ry Aasla(LS), 11.9. 201m 150p Ku Laupunen(AS), 17.9. 250p Littoinen.

Räystäsp. Huippu elokuun lopulla: 18.8. 100p Ry Aasla(LS), 27.8. 20m Li Vanhalinna(AS), 28.-29.8. 30p Rauvola(IR), 30.8. 100p Aasla(LS).

Törmäpääsky Huippu ilmeisesti elo-syyskuun vaihteessa, huonosti havaintoja; suurin määrä 5 yks.

Varis Päärynnäkö lokakuun alkupuolella: 3.10. 320p 55m Sau Metsola(IR), 7.10. 119m Naa Luonnonmaa(JuS), 8.10. 1500m Isokari(OT), 100W Dr Röör(AV,SS), 200m Ku Furuholm(JoS), 9.10. 350 Isokari(OT).

Mustavaris 1.10. 15p Li Vanhalinna(AS), 2.10. 20p Vanhalinna(AS).

Naakka Lokakuussa pääjoukot: 8.10. 300m Isokari(OT), ja 100W Dr Röör(JL,AV,SS,PK), 9.10. 70m Isokari(OT), 22.10. 23m/60m Mynäl/Vehmaa(JH). Vielä 27.11. 400 yks Tu-Mi (RK).

Peukaloinen 1.-2.10. 6p/3p Utö(JH,HeL), sekä 9 Isokari(TL,OO).

Kulorastas Vähien havaintojen perusteella huippu lokakuun alkup.; 8.10. 4p Isokari(OT), 11.10. 8p Ry Aasla(LS).

Räkättir. Huippu lokakuun alkupuoliskolla: 1.-2.10. 300 Isokari(TL,OO), 2.10. 139m Li Vanhal.(AS), 8.10. 300m Tai kk.(JoS,JuS) ja 150m Dr Röör(AV), 8.10. 150 Isokari(OT,RT), 15.10. 180m Tu Palokallio(AS), 18.10. 250p Ry Aasla(LS). Talvehtijoita lienee jäänyt runsaasti, sillä marraskuun lopulla paljon havaintoja.

- Laulurastas Päämuutto syyskuun lopulla-lokakuun alussa:
12.9. 100p Ry Aasla(LS), 22.9. 188ä(yöm.) Turku(HeL),
30.9. 7+396(yöm.) Utö(JH), 1.-2.10. 700 Isokari(TL,OO),
8.10. 100 Isokari(OT ym) ja 128(yöm.) Tu Tähtit.(IR).
- Punakylkir. Massat lokakuun alkupuoliskolla:
22.9. 975 yöääntä Turussa(HeL).
1.-2.10. 800 Isokari(TL,OO), 8.10. 235(yöm.) Tähtit(IR)
ja 1200 Isokari(OT,RT), 9.10. 450 Isokari(OT), 15.10.
705+660sp. Tu Palokallio(AS).
- Mustarastas Massat myös lokakuun alkupuoliskolla:
1.-2.10. 800 Isokari(TL,OO), 1.10. 23m Li Vanhalinna(AS)
12.10. 30p Ry Aasla(LS), 15.10. 31m Tu Palokallio(AS).
- Rastas-laji 15.10. n. 2000 Lokalahti(HP).
- Kivitasku Enimmät havainnot syyskuun alkupuoliskolta, mm.
10.9. 3m Tapila(IR), 11.9. 2m3p Ku Laupunen(AS).
- Pensastasku Pääjoukot elo-syyskuun vaihteessa:
29.8. 15p Ry Aasla(LS), 12.9. 5p Isokari(HK).
- Leppälintu 11.9. 30 Isokari(HK), 14.9. 10 Isokari(HK).
- Sinirinta Vähät havainnot keskittyvät syyskuun puoliväliin.
- Punarinta Pääosa muutti syyskuun lopulla-lokakuun alkupuoliskolla
suurimmat määrät:
22.9. 140p Dr Vänö(OT,RT), 1.-2.10. 600 Isokari(TL,OO),
8.10. 50 Isokari(OT,RT), ja n100 Dr Kuggskär(AV ym).
1 yks. talvehti ain. marraskuun Ha Iilikenmäessä(AV).
- Kerttuset Niin heikosti havaintoja että johtopäätösten teko ylen
ja kertut vaikeata: olisiko syytä ilmoittaa Kaikki havainnot??
- Pajulintu 11.9. 50 Isokari(HK), 14.9. 15 Isokari(HK).
- Tiltaltti Havainnot keskittyvät lokakuun alkuun, viimeisiä?
- Harmaasieppo Isokarin havainnot(HK ym): 11.9. 25, 12.9. 5p, 13.9.
10p, 14.9. 5p, lienevät päämuuton ajalta.
- Hippiäinen Muuton huippu 1.-2.10. jolloin Isokarissa 7000(TL,OO).
- Rautiainen Päämuutto syyskuun jälkipuoliskolla-lokakuun alussa:
18.9. 68m Naa Luonnonmaa(JoS), 25.9. 104m Dr Lövä(HKym)
1.10. 600m Isokari(TL,OO), ja 20m Mynälähti(RK).
Huippu viikon-pari viimevuotista myöhemmin.
- Niitty- Pääjoukot 16.9.-7.10., suurimmat määrät:
kirvinen 16.9. 149p Ry Aasla(LS), 25.9. 126m Dr Lövä(HK ym),
1.10.: 235m Utö(JH3), 466m Naa Luonnonmaa(JoS)
261m Li Vanhalinna(AS), 94m Mynälähti(RK), 1.-2.10.
500m Isokari(TL,OO).
- Metsä- Pääjoukot syyskuun puolivälin tienoilla:
kirvinen 3.9. 67m Li Vanhalinna(AS), 18.9. 145m Naa Luonnonmaa
(JoS), 18.9. 49m Sau Metsola(HeL), 1.10. 31m Utö(JH).
- Lapin- Muuttoa kesti 6 viikkoa, pääosa syyskuun alkup.:
kirvinen 3.9. 40p Halikonl.(KV,JSu,JK), 4.9. 8p Kuusistonl.(EG),
9.9. n15p Tu Shell(JH), HK tapasi samaan aikaan 25p,
24.9. 10p Halikonlahti(KV).
- Västaräkki Pääjoukot syyskuun loppupuoliskolla:
16.9. 100p Ry Aasla(LS), 17.9. 200p Ry Aasla(LS), 18.9.
18m Naa Luonnonmaa(JoS), 22.9. 150m Tu W-laituri(JH).
- Keltavästar. Pääjoukot elokuun lopussa-syyskuun alussa:
29.8. 75m Tu Yo-kylä(JoS), 1.9. 30m Tu Yo-kylä(JoS),
5.9. 25p Ry Aasla(LS), 11.9. 30 Isokari(HK ym).

- Väiski sp. Tu W-laituri: 8.9. 197m, 9.9. 229, 22.9. 87m (JH).
- Tilhi Yksilömäärät/havaintojen määrä kymmenen pv:n jaksoissa:
1.-10.10. 11.-20.10 21.-31.10 1.-10.11 11.-20.11 21.-30.
21/3 16/3 79/7 202/11 133/8 37/3
Huom., kaikkia havaintoja ei pyydetty.
- Lapinharakka Lokakuu päämuuttoaikaa, esiintyi yksin kaksin paitsi:
1.10. 4p Isokari(TL,OO), 15.10. 3p Mynälähti(RK).
- Kottarainen Pääjoukot lokakuun alkupuolella, vaikka suurin yksit-
täinen havainto 25.8. 3500/1500/100 Pi-Pai, paik.(AS).
- Viherpeippo 18.9. 19m Naa Luonnonmaa(JoS), 15m Ku Anavainen(OT,RT),
30.10. 46p Ry Aasla(LS).
- Vihervarpu. Huippu lokakuun alussa:
1.10. 1350 SW 70 NE Utö(HeL,JH), 1.-2.10. 3000 Isokari
(TL,OO), 8.10. 200 ENE Dr Rööp(JL,AV,SS,PK). Vielä mar-
raskuussa kierteli useita pikku parvia maakuntaa.
- Hemppo Suurimmat päivittäiset määrät:
19.9. 21p Ry Aasla(LS), 25.9. 65m Li Vanhalinna(AS),
1.10. 13m Naa Luonnonmaa(JoS) ja 22m Vanhalinna(AS),
3.10. 34p Paimionl.(JoS). Ain. 2 talvehti Tu Jäkärilä(VM)
- Urpiainen Yks.määrät/havaintojen määrä kymmenen päivän jaksoissa:
1-10.10 11.-20.10 21.-31.10 1.-10.11 11.-20.11 21.-30.11
36/3 2338/10 20/1 150/2 121/3 210/6
Kaikkia havaintoja ei pyydetty. Suurin määrä:
15.10. 1000m/850m Mynälähti(RS/RK).
- Peippo Huippu selvästi lokakuun alussa:
1.10. muutti: n3500 Kis Kurkela(IT), 302 Li Vanhalinna
(AS), 769 Naa Luonnonmaa(JoS), 1660 Utö(JH), 7000 Iso-
kari(TL,OO). 25.9. n3000m Dr Lövä(HeL), 3.10. 895m
Sau Metsola(IR).
- Järripeippo Massat lokakuun alussa, suurimmat määrät:
1.10.: 5206m Naa Luonnonmaa(JoS), 4340m Li Vanhalinna
(AS), 1.-2.10. 4000m Isokari(TL,OO), 9.10. 1275m Rusko
(JH), 12.10. 2500m Rai(HP), ja 1500p Kuusiston kko(EG).
- Peippo-laji 25.9. 1153m Dr Lövä(HK ym), 1.10. yht. n27500/5 hav.,
2.10. 6300m Utö(HeL), 13.10. a4000m Tu Yo-kylä(JoS).
- Peltosirkku Pääjoukot elokuun lopulla, suurimmat määrät:
20.8. 10 Veh-Ku(JH), 27.8. 3m5p Li Vanhalinna(AS).
- Pajusirkku Suurimmat määrät:
23.9. 400p Tu Shell(HK+JH), 1.10. : 30p Isokari(TL,OO),
25m Utö(JH), 18m Naa Luonnonmaa(JoS).
- Keltasirkku Melko selvää muuttoa lokakuussa: 1.10. 21m Vanhalinna
(AS), 3.10. 20m Naa Luonn.(JuS), 16.10. 31m Naa Lm(JoS)
- Lapinsirkku Heikosti havaintoja, pääjoukot ehkä IX:n puolivälissä.
- Pulmunen Vähät havainnot keskittyvät lokakuun lopulle, suurin
parvi tavattiin 23.10. Ku Iso-Hauteri 14p(OT,RT).

VAELLUSLINNUT:

Koska koko vaelluslintukäsité tuntuu olevan kovasti epämääräinen aiheuttaen vaikeuksia sekä katsauksen laatijoille että syyskaavakkeiden palauttajille, on syytä puuttua tähän epäkohtaan. TLY:n lintulista, jossa kerrotaan millä kaavakkeella mitään palautetaan, tuntee vaelluslinnuiksi vain käpytikän, närhen ja kuusitiaisen sekä joukon pr-lajeja. TLY/LYL Muuttokysely tuntee kuitenkin myös käsitteen "muut mahdolliset vaeltajat", joita ei ole sen tarkemmin määriteltä. Jotta katsauksesta tulisi täydellisempi pyydetään syksyn osalta kaikki vaellushavainnot em. lajien ja pr-lajien lisäksi myös helmipöllöstä, tikoista, tiäisistä, puukiipijästä, punatulkusta ja käpylinnuista. Muuttokyselyn ohjeiden mukaiset kommentit ovat myös paikallaan.

Katsaus syksyn 1977 vaeltajiin kaavakkeiden perusteella. Kiitokset erikoisesti kaikille niille, jotka ovat tulkinneet vaelluslintukäsitteen laajemmin.

Käpytikka

Viime syksyn voimakkaasta vaelluksesta oli enää vain rippeet jäljellä. Havaintoja tuli yhteensä vain 44, joista osa on vielä koskenut samoja lintuja. Lisäksi nähtiin 4 tunnistamatonta tikkaa. Mistään varsinaisesta vaelluksesta ei siis voida puhua. Havainnot jakautuvat tasaisesti koko syksylle ja usein on ollut kyse paikallinluista. Esim. Aallassa oli paikallisena 1-2 tikkaa 17.8.-20.11. ja vain kerran näkyi vaeltava tikka (LS). Syksyn suurin päiväsumma oli 16.10. Suomusjärvi 6 (salolaiset). Lisäksi nähtiin seuraavat vaeltajat: 18.9. 5N Naa Luonnonmaa (JoS, JÜS) ja Palokallio 1 ESE (AS).

Pikkutikka

7.-8.10. Isokarissa 1 yks. ollen ainoa havainto.

Närhi

Ilmeisesti ei vaellusta. Ainoa havainto 3.9. 12E Luonnonmaa (JuS)

Talitiainen

Pientä vaellusta. Syyskuussa Isokarissa n. 10 ja eniten 6.10. noin 100. 8.-9.10. Dr Kuggskär n. 15 (JL ym). 2.10. 24 Utö (HeL).

Sinitiaainen

Havaintoja ainoastaan lokakuulta. Eniten 6.10. Isokari 8 (JHa ym) ja 8.10. 6 Kuggskär (JL ym). 1.10. oli Utössa asti 2 (HeL).

Kuusitiainen

Vähäistä vaeltelua syys-lokakuussa. Esim. 15.9. 10SW Aasla (LS), 25.9. 14NW Li Vanhalinna (AS) ja 1.-2.10. 50 Isokari (TL,00).

Pyrstötiaainen

Syksyn todellinen suurvaeltaja. Havaintoja tuli sekä ulkosaaristosta että mantereelta paljon. Ensimmäiset nähtiin 15.9. Perniössä 15 ja seuraavat 6.10. 7 W Yo-mäellä (EG). Tämän jälkeen tuli havaintoja yht. 1553 yksilöstä ja lisäksi 42 äänihavaintoa. Näistä 527 nähtiin ja 30 kuultiin Aallassa (LS). Ruissalosta kertyi 258 nähtyä ja 6 kertaa kuultiin useita yksilöitä (JH). Palokalliolla ja ympäristössä nähtiin tai kuultiin noin 140 (AS) ja Naantalissa 138 (VV) pyrstötiaista ja loput muualla. EM. neljä havainnoitsijaa havaitsivat siis yli 2/3 alueen pyrstötiaishavainnoista. Vaellussuunta oli annettu 50:stä parvesta ja ne jakaantuivat seuraavasti: 30 W-S, 9 E, 2 SE, 4 NW, 5 N. Tavallisesti parvet liikkuiivat matalalla puita pitkin, joten suunnan määrääminen lienee ollut usein vaikeaa.

Suurimmat parvet olivat 15.10. 40 Naantali (VV), 16.10. 30 Palokallio (AS), 20.10. Naantali (VV), 22.10. Ha Joensuu 61 (2a) (salolaiset), 30.10. 25 Naantali (JuS, TK) ja 2.11. 25 Kukonpää (VV).

Puukiipijä

Runsaasti liikkeellä. Syyskuussa muutamia yksilöitä Isokarissa ja Kuggskärillä. Todellinen ryntäys lienee ollut lokakuun alussa, jolloin 1.-2.10. oli Isokarissa noin 1500 yks (TL,00). Tämän jälkeen nähtiin saarella enää alle 50 yks/päivä. Muualla määrät jäivät muuttamiin yksilöihin, joita ei aina ilmeisesti katsottu vaeltajiksi.

Punatulkku

Syyskuussa pieniä alle viiden linnun parvia ja vasta lokakuussa 10-20 yksilön parvia. Lentosuunta Palokalliolla S-W ja Naantalin Luonnonmaalla NE.

Käpylinnut

Jo kesällä kiersi lintumiesten joukossa huhu, että käpylintuja olisi runsaasti liikkeellä. Havaintoja tuli kuitenkin vain neljällä kaavakkeella. Kaikki kolme lajia vaelsivat, vaikka useimmat parvet jäivät tunnistamatta. Ensimmäiset havainnot ovat toukokuulta, jolloin emot poikasineen lähtevät liikkeelle. Kesäkuussa nähtiin n. 40, heinäkuussa 137, elokuussa 34, syyskuussa 119, lokakuussa 94 ja marraskuussa 29. Suurimmat päivittäiset määrät: 28.7. 68 yks Uu Vekara (AS), 25.9. 60 (15a) Su-Kii-Omenajärvi (AV). Tunnistettuja oli 28.7. Vekarassa 1 juv. isokäpylintu ja 6 juv. pikkukäpylintua, 16.10. Luonnonmaalla 5 pikkukäpyä. Suurin osa 27.-31.7. Vekarassa havaituista linnuista, 131 yks., oli isokäpyjä. Vaellus oli siis suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Lisäksi se alkoi aikaisemmin kesällä, joskin havaintoja oli myös marraskuussa aiempaa enemmän.

Syksyn pr- ja rareiteettihavainnoista lisää O. Tenovuon katsauksessa. Pyrstötiaaisesta tulee myös lisää talvikatsauksessa 1977/78.

Loppukommenttina suurkiitokset kaikille syysmuuttokaavakkeen palauttaneille lintumiehille, sekä niille tuleville kaavakkeen palauttajille tänä syksynä (1978). On ollut puhetta, ja paljon, muuttokatsausten rationalisoinnista, ja jotta mahdollisimman hyvään tulokseen päästäisiin olisi jäsenen tuotava omia ehdotuksiaan esille; havaintotoimikunnan jäsenille eikä vain retkikavareille. Toivottavasti seuraava syysmuuttokatsaus jo on kasattu uusin ja paremmin keinoin.

TIAISSEKAPARVISTA

RAINO PÖNNI

Kirjoituksessa tarkastellaan tiaissekparvien koostumusta talvilaskentojen ja lajien tunnettujen biotooppivaatimusten pohjalta.

Johdanto

Jotta sekaparvi olisi mahdollinen, on lajien biotooppivaatimusten oltava hyvin samankaltaiset. Kaksi lajia ei kuitenkaan voi jatkuvasti elää täsmälleen samassa ravintolokerossa, koska kilpailu johtaisi ennemmin tai myöhemmin toisen lajin häviämiseen (ns. Gausen periaate). Tiaissekparvien lajien välillä on siis oltava työnjakoa. Kirjallisuustietojen perusteella tuo työnjako on havaittavissa maastossakin (Pohjolan linnut, Nilsson and Alerstam 1976):

Sinitiaainen on ruovikoiden ja lehtipuiden laji, joka joutuu kilpailemaan korkeintaan talitiaisen kanssa, muut lajit kun jäävät havumetsän sisään. Koska lajin olinmaasto näin ratkaisevasti poikkeaa muista, ei sinitiaainen tietenkään ole mikään yleinen laji sekaparvissa.

Puukiipijä on selvä spesialisti, erikoistunut runkoihin, joiden hyödyntämiseen juuri se pystyy parhaiten erikoisrakenteisen, kaarnanrakoihin pääsevän nokkansa ansiosta.

Hömötiainen tutkii myös usein runkoa, oksien tyviä ja paksuimpia oksia. Se viihtyy lehtipuissa mutta havumetsien lajeja paremmin eikä hyljeksi puskia ja varpujakaan.

Töyhtötiainen liikkuu paljon maassa ja puiden alimmilla oksilla kaikenlaisissa havumetsissä.

Kuusitiainen viihtyy kuusien latvuksissa ja oksien kärjissä syöden lähinnä siemeniä, hippiäinen samoissa paikoissa etsien kuitenkin ensisijaisesti hyönteisiä, niiden munia ja koteloita.

Talitiainen on kulttuuriseutujen jokapaikan laji ollen kuitenkin talvisin melkein ihmisen armoilla.

Nilsson ja Alerstam kiinnittivät huomiota siihen, että Oulangan korkeuden havumetsistä hippiäinen ja kuusitiainen puuttuivat, eikä niiden tilalla oksankärjissä ollut muitakaan lintuja. He arvelivat lumen ja jään tuolla jo estävän latvojen ja oksankärkien käytön talvisin.

Parven koossapysyminen edellyttää samanlaisten ympäristövaatimusten lisäksi samankaltaisia yhteyssignaaleja tai ainakin eri lajien tuntevan toistensa yhteys- ja kutsusignaalit. Näinhän tiaisten kesken todella onkin yhteydenpidon perustuessa ääniin.

Havainnot

Havainnot on koottu 1970-luvun alkupuolella kolmena talvena Kaarinan kunnan alueella yhteensä 16 kertaa lasketulta reitiltä, joka halkoi hyvin rikkonaista maastoa (homogeenisessa maastossahan eivät kaikki tiaislajit olisi tulleet mukaan). Siten satunnaisilla vuotuis- ja vuodenaikaisvaihteluilla ei voi olla suurta osuutta tuloksiin, mutta alueen maastopiirteet saattavat tuoda joitain omituisuuksia voimistuneina esiin. Reitit laski kirjoittaja ja J.Kirjonen.

Parvihavainnot eroteltiin lajipuhtaisiin (yhdessä lajin parvet) ja sekaparviin. Sekaparvista karsittiin pois ne, jotka perustuvat pelkkiin äänimäärityksiin. Jäljelle jäi 112 havaintoa, joissa oli lajeja ja yksilöitä taulukon 1 kertomalla tavalla.

Taulukko 1. yksilöitä keskimäärin parvien määrä

talitiainen	7,6	92
sinitiaainen	2,3	43
töyhtötiainen	2,4	57
hömötiainen	3,0	73
kuusitiainen	2,0	47
hippiäinen	3,4	75
puukiipijä	1,3	18
yhteensä	13,6	112

Yksittäisiä yksilöitä tai yhden lajin parvia löytyi, kun mukaan otettiin myös äänihavainnot, seuraavasti:

Taulukko 2. yksilöitä keskimäärin havaintoja

talitiainen	5,1	181
sinitiaainen	2,2	31
töyhtötiainen	1,0	19
hömötiainen	1,5	22
kuusitiainen	1,4	12
hippiäinen	2,6	49
puukiipijä	1,0	2

Puukiipijähavaintoja on niin vähän, että se suljetaan pois jatkotarkastelusta.

Taulukosta 3 näkyy, miten eri tiaislajit plus hippiäinen jouduivat samaan parveen jonkin toisen lajin kanssa:

Taulukko 3.	sini	töyhtö	hömö	kuusi	hippiäinen
tali	41	45	62	36	57
sini		18	24	19	21
töyhtö			46	31	49
hömö				32	51
kuusi					37

Sekaparven muodostuminen

Johdannossa esitettiin parvien koossapysymisen riippuvan mm. lajien biotooppivaatimuksista ja yhteyksienistä. Parvien muodostumisen oletetaan tässä aluksi kuitenkin riippuvan vain sattumasta ja biotoopista. Jos oletus on oikea, saadaan taulukon 1 parvimäärästä ns. kertolaskusäännön avulla tulokset, jotka eroavat taulukon 3 luvuista vain johdannossa esiteltyjen biotooppivaatimusten mukaisesti. Ellei näin käy, täytyy tarkastella myös yhteyksieniä ja muita ilmiön todennäköisesti vaikuttavia asioita. Laskujen tulokset on koottu taulukkoon 4:

Taulukko 4. sini töyhtö hömö kuusi hippiäinen

tali	35	47	60	39	62
sini		22	28	18	29
töyhtö			37	24	38
hömö				31	49
kuusi					31

Koska taulukkojen 3 ja 4 vertailu on hankalaa, on vielä taulukkoon 5 laskettu prosentuaaliset erot todennäköisten ja todellisten välillä. Miinus tarkoittaa, että ko. parvia löytyi maastossa vähemmän kuin todennäköisyyksien mukaan piti.

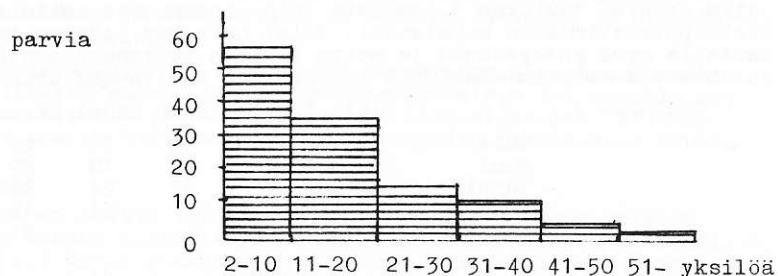
Taulukko 5.	sini	töyhtö	hömö	kuusi	hippiäinen
tali	+17	- 4	+ 3	- 8	- 8
sini		-18		+ 5	-28
töyhtö			+24	+29	+29
hömö				+ 3	+ 4
kuusi					+19

Tuloksista 14 kpl vastaa biotooppivaatimusten antamaa kuvaa. Vain lajipari sini-kuusitiainen osoittaa räikeästi väärää etumerkkiä. Arvattavasti syynä ovat mm. kuusiaidoin ympäröidyt puutarhat, lintulaudat ja muita lajipareja niukempi aineisto. Tässä myös tulee esiin kysymys parven rajaamisesta maastossa, se kun on joskus varsin subjektiivista toimintaa, vaikkakin useimmiten sentään täysin selvärajaista ja siis mielekästä.

Tulosta 14 vastaan 1 on pidettävä biotooppi/sattuma-oletusta tukevana eikä aihetta muiden tekijöiden tarkasteluun löydy. Sensijaan käytetty pitkälle yksinkertaistettu menetelmä saattaa joistain tuntua arveluttavalta. Tarkempi yksilömääriin nojaava tarkastelu (jota ei tässä esitetä) ei kuitenkaan tuonut esiin mitään virheitä, joita lähinnä suuret parvet voisivat aiheuttaa.

Taulukossa 5 näyttää töyhtötiainen olevan jotenkin erikoisajassa, taulukossa 2 ei töyhtötiaiselle ole löydetty lainkaan lajipuhtaita parvia ja viimeksi kirjallisuus (PLVK) toteaa, ettei töyhtötiainen lainkaan muodosta omia parviaan. Kuitenkin laji on sekaparvissa varsin yleinen ja samassa parvessa voi olla viisikin yksilöä. Tiaisparven on siis oltava muodostunut ennenkuin töyhtötiaisesta tulee parven osa. Muut lajit sitävastoin pystyvät itsenäisesti muodostamaan parvensa. Tämä töyhtötiaisen poikkeuksellinen ominaisuus juontune lajin erityisen voimakkaasta paikkauskollisuudesta ja talvellakin ilmevästä reviiirin puolustamisesta. Tässä yhteydessä saataisi sukupuolten ja ikäluokkien välillä olla eroja käyttäytymisessä (tuollaiset erot olisivat biologisesti mielekkäitä), mutta selaisista ei ole tietoa.

Satunnaistapahtumaksi sekaparven muodostumisen voi päätellä myös oheisen kuvion parvikokajakautumasta: samankaltaiset kuvaajat saadaan myös otettaessa mikä tahansa laji yksinään tarkasteltavaksi.

Sekaparven koossapysymisestä

Edellä esitellyt töyhtötiaisen ominaisuudet herättävät kysymyksen, onko muillakin tiiaisilla havaittavissa eroja suhtautumisessa eri lajeihin. Suoran vastauksen antaminen edellä esitettyjen kenttähavaintojen perusteella ei ole mahdollista, mutta jos lajin omien parvien ja toisaalta sekaparvien keskiyksilömäärissä ei ole eroa, suhtautuu ko. laji ilmeisestikin välinpitämättömästi muihin lajeihin. Päinvastaisessa tapauksessa tilanne ei ole läheskään näin suoraviivainen.

Suhteelliset erot taulukoiden 1 ja 2 keskiarvojen välillä prosenteissa ilmaistuina ovat

töyhtötiainen	140	kuusitiainen	43
hömötiainen	100	hippiäinen	31
talitiainen	49	siniäinen	5

Odotetusti siniäinen osoittautuu itsenäisimmäksi, biotooppi-vaatimukset yksinkertaisesti pakottavat siihen. Samoin ennakkotietojen mukaisesti töyhtötiainen saa korkeimman arvon. Muiden lajien aseman tulkitseminen on hankalaa. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että lajit ovat järjestyneet luetteloon luontaisen liikkuvuutensa mukaisesti: Hietakangas (1976) on todennut Turun Hirvensalossa juuri siniäisen herkimmin vaihtavan biotooppia ja Laaksonen ym. mainitsevat Ruissalosta indeksit, joiden mukaan siniäinen vaeltaa lyhyitä matkoja n. kaksi kertaa niin usein kuin talitiainen. Kuusitiainen ja hippiäinen ovat osittaismuuttajia ja siten ainakin toisinaan varmasti hyvinkin liikkuvia. Töyhtötiainen on aito paikkalintu, hömötiainen melkein yhtä aito. Ja talitiainen todella jää tuohon väliin.

Näyttää siis siltä, että laji pysyy sekaparvessa sitä paremmin mitä vähemmän sen luonteeseen kuuluu liikkuminen. Tämähän on tarkastelun ulkopuolelle jääneen pyrstötiaisen käyttäytymisestä tuttu asia, mutta ilmeisesti vähäisetkin erot voivat vaikeuttaa sekaparven koossapysymistä.

Mielenkiintoinen saatu suhdelukutaulukko on sikäli, että siinä esiintyvien lajien järjestys osattiin ennustaa jo pelkkien johdantoluvun tietojen perusteella. Eli ilmeisesti ennusteiden pohjana olleet päätelmät olivat likimain oikein: Kuusitiainen ja hippiäinen voisivat vastata jäätymisongelmaan paitsi muuttamalla aluetta myös muuttamalla ravintolokeroa. Tosin ne (varsinkin hippiäinen) jo pienen kokonsa vuoksi ovat huonosti talvehtimiseen soveltuvia, mutta tässä oletetaan lajien kestäväen kylmää riittävästi ja löytävän tyydyttävästi ravintoa myös vieraista ravintolokeroista, joita lähinnä olisivat hömö- ja töyhtötiaisen omat alueet. Syntyisi kilpailua isompien, fysiologisesti kylmänkestävämpien ja talveen mm. varastojenkeruulla varautuvien vastahakoisesti muuttavien lajien kanssa. (Tosin myös kuusitiainen kerää varastoja.) Tiiviisti sekaparven mukana roikkuminen koituisi kuusitiaiselle ja hippiäiselle herkästi kohtalokkaaksi. Juurakoissa pyöriville töyhtö- ja hömötiäisille saattaa puolestaan olla lisähyötyä latvuksien näköalapaikoilla varoittelevista linnuista.

Hietakangas: Tiaisten, hippiäisen ja puukiipijän kannanvaihteiluista talvella. OF 1976.

Laaksonen, Lehikoinen & Myrsky: Rengastustoiminta Ruissalossa talvella 1970-71 ja piirteitä tali- ja siniäisen talviekologiasta. TLY:n TA n:o 2.

Nilsson and Alerstam: Resource division among birds in North Finnish coniferous forest in autumn. OF 1976.

ITÄ-SUOMEN RARI

HARRY LEHTO

Eräänä huhtikuun iltapäivänä alkoi kuulua viidakkorumpujen etäistä kaikua. Iltaan mennessä rummut olivat jo täydessä ontossa äänessä. Rummut kuuluttivat, että jossain 450 km:n säteellä on kova harvinaisuus. Näistä ontoista äänistä sai lisäksi selville, että

- 1) reitti Turku-rari-Virolahti-Turku on noin 1050 km.
- 2) muutama pinnamies oli saanut ns. eliksen.
- 3) 1050 km:n matkalla oli ollut 3 botaurusta, joista Virolahdella 2 (joten 1 taisi olla etsityssä paikassa).
- 4) Alue, jossa kova rariteetti oleili oli vartioitu ja hankalapääsyinen (!)
- 5) Lintu löydettiin oppaiden avulla ja yksin mentäessä havaitsemistodennäköisyys on n.20% :n luokkaa.
- 6) Harvinaisuudeltaan se oli juuri havaitun ruostepääskyn (Hir dau) luokkaa.
- 7) Jos tiedettäisiin pinna tai paikka olisi toinenkin automaattisesti selvä.

Tässä olivat kaikki tiedot ja vain nämä tiedot irtosivat ontoista äänistä, joten harvinaisuutta tai paikkaa ei tiedetty! Seuraavaksi projektiksi tuli em. tietojen perusteella linnun ja/tai paikan arvioiminen. Paikaksi sopi mainiosti Parikkalan Siikalahahti. Lajiksi arvelimme jotain haikaraa, ehkäpä musta-ibis voisi olla sopiva! Amerikankaulushaikara tai punakaulahanhi se ei voinut olla (kohta 6). Se ei voinut olla Itäsiiperian punapyrstöpeukaloinen (Tro rubricaudus occidentalis) kuten ei flamingokaan (kohta 5). Tämän jälkeen alkoi päähän ottava hiljaisuus Itä-Suomen rintamalla, tosin termitit tekivät koko ajan työtään pinnan paljastamiseksi.

TLY:n futismatsin jälkeen olimme kuulevinamme, että jossain Itä-Suomen suolla oli ollut paha vaalea kotka; tämän paikkaa ei suostuttu paljastamaan. Olikohan se se? Ei kai, taisi Siikalahahti pudota pelistä, mutta ei kait pinnamies mene tollase lentelevän epämääräisen kotkan perään. Lopultakin samana iltana päättermiitti oli puhkaissut reiän salamyhkäisyyden verhoon ja paljastanut häikäisevän arvoituksen! Punakaulahanhi Siikalahdella, samalla a.o. havainto ilmestyi yliopiston pinnalisticalle. Nyt alkoivat viidakkorummut uudelleen kumista, tosin ontto ääni oli poissa!

Autoa kysellessä tuli harmillisia vastauksia: "liian pitkä matka", "liian uusi auto" jne. Eräälle "varma autokyyti"-kaverille ei rummutettu seuraavan päivän tentin takia. Viimeiseksi vaihtoehdoksi jäi monesti hyväksi koettu liftaaminen (keskivauhti n.30 km/h). Sainpa kauhukseni kuulla, ettei lintua oltu havaittu "tänään" vaikka Siikalahahti oli kierretty ainakin kolmesti. Päätin kuitenkin etten kerro tästä mitään Pikku-Hessulle ja että me lähemme suunnitelmien mukaan huomenna. Kaikeksi onneksi Pikku-Hessu oli ollut varastopäällikkönä Kaukoranti OY:ssä ja sai järjestettyä kyydin seuraavaksi aamuksi Helsinkiin asti (runsas 1/3 koko matkasta).

Seuraava aamu koitti ja opiskelut saivat jäädä sikseen. Olimme Kaukorahdin terminaalin edessä klo 10.10. Lähtö tapahtui n. 350 litran tankkauksen jälkeen. Menimme ensiksi rekan kyydissä Kaarinaan, jossa lastattiin autoon 30 tn Juissi farmari tuoremehua. Kaarinan laiturista irtosimme klo 11.45. Matka Helsinkiin sujui varsin leppoisasti, joskin kuski ja sorbusta nauttiva apumies leimasivat meidät täydellisesti. Olimme lopultakin n. klo 15.00 Helsingin seudun SOK:n suurvarastolla. Rekat eivät tuntuneet loppuvan kesken tästä paikasta. Kesti kolmisen tuntia ennenkuin kohdallemme sattui Itä-Suomeen (Imatralle) lähtevä rekka. Pikku-Hessu vanhasta kokemuksesta auttoi rekkakuskia lastaamalla autoon ruohonleikkukoneita ja hedelmiä. Iltapäivällä ohjelman loppuessa starttasimme Kolista, Espoosta. Kävimme eräässä huononpuoleisessa "kahvilassa" Runsaan puolen tunnin ajon jälkeen tiputimme rekkakuskin vantaalaisen apurin pois autosta. Matkalla Lappeenrantaa kohti poikkeimme pariin otteeseen baarissa juomassa kahvit, välillä juttelimme mm. taivaan mittakaavoista, linnuista yms. puluista. Lappeenrannassa tyhjensimme lähes kokonaan rekan hedelmälästin saaden parit omut ja appelsiinit. Imatralle olimme silloin kun radiosta alkoi kuulua Maamme-laulua (klo 00.00), joka tuuditti Pikku-Hessun aikamoiseen unenpoikaseen. Kuski valitti pitkää työpäiväänsä (19 h). Hessu heräsi n. 20 sek unen jälkeen ja pokka piti kun hän kysäisi: "Voisikö heittää meidät Siikalahdelle, jos me maksetaan pensat?" Tämä ystävällinen rekkakuski ei kieltäytynyt ja lähdettiin n.75 km:n matkalle. Maksettiin n.15 mk:n bensat (henkilöauton). Hessu nukkuu n. 65 km:ä. Näimme Siikalahden ekan kerran klo 1.25. Autosta nousimme pienen männikön kohdalla aivan Siikalahden rannalla. Kuulimme heti kaulushaikaran (1 ex). Kiitetyämme kuskia lähdimme kohti männikköä, pystytimme n.-10°C:n pakkasessa (paikall.asukk.tieto) kohmeisin käsin kupoliteltan 15 m:n päähän tiestä. Uni maistui oikein hyvin, kuulemma myös Pikku-Hessun kiinalaisessa makkarankuorimakuupussissa.

27.4. Hessu oli jo ylhäällä ennen klo 7.00. Itse nousin n.klo 7.30 kylmään kalseaan maailmaan Botauruksen säestyksellä. Oleilimme paikoillamme n. puoli tuntia. Lopulta päätimme lähteä kävelemään Siikalahden itärantaa pitkin. Näimme alkajaisiksi ampuhaukka ♀:n ja pari lapinsirkkua. Kävelimme pellonreunaa ja hieonnonnäköisen Acro/Mpar/Eaur/Erus põheikön läpi. Tapasimme erään paikallisen nuorehkon ornarin (ei pinnaria). Tervehdimme, kysyimme havaintoja ja saimme tietoomme että onpahan merikotka, metsähanhia ja joutsenia. Juttelimme ruskiksista ja lopuksi kysäisimme punakaulahanhesta. Tyrmäävä tieto: "Eilen se oli täällä, mut tänään ei oo näkyny."

Se siitä hiljaisesta keskustelusta. Tulipa Hessulle pessimistinen ilme! Kävelimme n.70 metriä ja näimme vettä. Huomasimme rämmityämme ensin "lötkössä" (ainoa suomalainen kohta) ojanpenkan 3:n dekametrin päässä. Ojanpenkalla nostin heti kiikarit silmille ja mikäs siinä. Tietenkin punakaulahanhi! On muuten kaunis lintu! Näemmä termiittien työ tuotti tuloksia. Jäimme siihen ihaillemaan lintua. Koko a n. Cor nix tai Ana pla ja oli ihan itensä näköinen. Tarkkailimme hanhea 25 x Kowalla n. 100 m:n päästä. Punaruskea kaula näkyi hyvin tältä etäisyydeltä. Katseltuamme lintua 37 minuuttia Hessu havaitsi ilmassa hanhipotin, joka oli tulossa suoraan meitä kohti. Havaitsimme parvessa tosi pienen hanhen! Parven löhdettyä eteemme siirtyi huomiomme hetkeksi aikaa pois punakaulahanhesta uuteen hanhiporukkaan. Määrittys oli triviaali 12 met-sahanhea + 1 tundrahamhi.

Meitä ihmetytti tundranhanhen pieni koko (hieman platya suurempi), tuntomerkeistä mainittakoon nokan ja pään muodot ja suhteet, silmärenkaan puuttuminen. Jälkeenpäin on kuulunut että tämä sama hanhi oli määritetty kiljuhanheksi (hämäsiköhän koko?)! Kesti n. 15 min ennen kuin punakaula liittyi metsä- ja tundranhipparveen. Näiden parin harvinaisehkon hanhen lisäksi ihailimme merikotkaa (1 juv) ja kaulushaikaraa (AA). Lopulta n. 1 h 45 min ojanpenkalla oleilun jälkeen (90% ajasta rarin ihailua) lähdimme kohti Turkuu.

Pikkutiellä saimme heti kyydin isommalle 6-tielle, jolla olimme n. klo 12.00. Aloimme tietenkin heti liftata ja n. neljän tunnin kuluttua olimme 20 km:n päässä, sata kilometriä normaalivauhdista jäljessä. Olimme suunnilleen keskellä korpea. Hetken so. puolen tunnin kuluttua saimme kyydin yhden leveän Valiantin kyydissä. Tätä menoa jatkoimme Kouvolaan asti. Kouvolassa em. autoilija jätti meidät liftaamaan keskustaan. Toisella puolen tietä oli Karjakunnan nakkioskio ja Hessu oli, kuten arvata saattaa, hulluna siihen. Sovimme, että jos ei tunnin sisällä saada kyytiä, niin käymme nakkarilla. Oli kulunut kolme varttia kun eräs harmaapukuinen kaveri tuli eteemme liftaamaan. Luulimme, että tämän törkeän tempun ansiosta pelimme on pelattu, ainakin joksikin ajaksi. Vielä oli jäljellä 2 minuuttia nakkariodotuksesta, kun yksi "raggari"autoilija pysähtyi soltun kohdalle: kas kummaa, sotilas ei noussut kyytiin. Auto pysähtyi seuraavaksi meidän kohdalle. "Päasette Korialle" (6 km) kuului autosta ja siinä samassa olimme autossa Hessun manaillessa kahta minuuttia. Korialle päästyämme kävelimme n. 2 km paikkaan, joka oli n. 280 km päässä Turusta, klo oli n. 18.30. Hessu päätti jäädä Helsinkiin ja jollei pian saataisi kyytiä hän menisi sinne bussilla. Minä taas päätin etten tuhlaa rahaa bussiin. Ensimmäinen ajoneuvo, joka pysähtyi kohdallemme oli juuri lannanajossa ollut perävaunullinen traktori. Kiitimme tarjouksesta ja kuskin ehdotuksesta jätimme kyydin. Hetken kuluttua havaitimme linja-auton. Tilausajo. Liftasimme ja saimme kyydin, Helsinkiin ja ilmaiseksi, bussilla. Molempien päätös piti! Jän pois Porvoon ja Helsingin välillä olevalla kehä III:n risteyksessä. Vaihtelevin pikkukyydein saavuun Turun tielle puoli tuntia vaille puolta yötä. Menin liftaamaan ja sain liftin. Auton sisältönä oli takana 1 sammunut heppu ja edessä 2 kannikalaa. Kaverit yrittivät selittää jotain magnetismin vaikutuksesta auton käynnistämiseen! Nämä ystävälliset mutta ymmärtämättömät kaverit jättivät minut Lohjanharjulle, josta löytyivät pimeä mäki ja mutka eli lähes kaikki liftauspaikan huonot puolet! Parin tunnin odottelun jälkeen sain rekalta kyydin Salon ohikulkutien alkuun, jossa olin klo 03.15. Aurinko alkoi kirkastaa maisemia. Linnut heräsivät, tallareilla, punarinoilla ja fasaaneilla oli varsin kovaäänistä möykkää. Kävelin ohikulkutietä sen Turun puoleiseen päähän asti. Tunnin odotuksen jälkeen sain kyydin Turkuun. Tuli ramaiseva olo ja torkahdin väkisin pariin otteeseen kuorma-auton kyydissä. Kaveri jätti minut Jäähallin viereen. Lähdin käppällemään kohti Itäistäkatua noustakseni keltaiseen vaaraan.

Jälkeenpäin so. vuorokauden kuluttua innostuin uudelleen ja lähdin vaihteen vuoksi katsomaan minkänäköinen se olisi lennossa. Näkyihän se olevan vieläkin tundranhanhi- ja metsähanhiparvessa. Eka keikka kesti n. 45 tuntia ja kilometrejä tuli n. 900 liftilla. Toinen keikka kesti vain 23 h 30 min kilometrien ollessa 1089 (via Virolahti ja kattohaikara). Yleensä ottaen lifti puri suhtkoht hyvin (paitsi Lohjanharjun jälkeen), joten hyvät autotomat ja kärsivälliset ornarit/bongarit, suosittelten lämpimästi liftaamista.

VÄLIPALA

Kerronpa tähän täytteeksi pari kuulemaani lintujuttua:

Erään kertoi tietenkin kalastaja: Sydäntalvella Saaristomeren jäälakeudella pilkkiessään hän huomasi taivaalla kaksi suurta valkoista lintua, jotka piankin älysi joutseniksi. Ihmeekseen mies näki joutsenten laskeutuvan jäälle melko lähelle. Toinen alkoi kävellä kohti ja saapui aivan viereen. Kyhymynenä. Tietenkin syötävää kerjäämässä. Mutta eväät oli jo kaikki syöty. Kyhmyjoutsen ei tätä kuitenkaan uskonut vaan alkoi nokallaan repiä kalastajan jalkojen juuressa ollutta reppua auki!

Tuolla Salon seudulla taas on Kuusjoella kuulemma tänä vuonna oleillut ukkometso, joka ei siedä polkupyöräilijöitä kotimetsikkönsä laitaa kulkevalla tiellä. Kuulemma ei varsinkaan tummiin pukeutunutta pyöräilevää postinkantajaa, jonka niskaan urogallus jo on onnistunut hyökkäämään. - Ollapa Hitchcockin jännäriissä "Linnut" metsoja lokkien ja varisten tilalla!

Kolmanneksi otan ornitologien tunnistamista kuvaavan jutun: Kaksi tykistön upseerikokelasta, toinen Turusta toinen Hesasta, häärivät saman tykin kimpussa. Sattuivat molemmat olemaan aktiivisia lintuharrastajia. Toinen äkkäsi yläpuolella Buteon. Todella nopeasti molemmat saivat vastoin ohjeita koteloisiaan olleet kiikarinsa esiin ja silmille. Harjoitusta valvonut luutnantti saapui paikalle ja sanoi: "Onnittelten kokelaita nopeimman näkemäni kiikarin esilleoton johdosta." RP

TLY:N HALLITUKSET

TLY on jo sen verran vanha ja suuri, että nuorimmat eivät enää tunne ja tiedä yhdistyksen alkuvaiheita ja näiden vaiheiden vetäjiä. Siksi aikoinaan TLY:n hallituksen tarpeisiin tehty toimihenkilöluettelo on tässä yleisön pyynnöstä julkaistu. Ilistassa ovat TLY:n hallituksen jäsenet ja Jurmon asemanhoitaja koko yhdistyksemme toiminnan ajalta yhdistyksen ja hallituksen pöytäkirjamerkintöjen mukaisesti. Joitain virheitä siis on mukaan saattanut pujahtaa ja väliaikaisesti tehtäviä hoitaneet ovat jääneet kokonaan pois (esim. Eira-Maija Rantala Jurmon asemanhoitajana ehkä kaikkein vaikeimpana ajankohtana.) Mitään merkintöjä ei aina ole tehty Laitilan lintuaseman hoitajasta, vielä vähemmän Ukulin toimittajista. Toisaalta kaikki oheisessa listassa esiintyvät henkilöt eivät välttämättä ole tehneet työtä jotain tavallista jäsentä enempiä, mutta nämä ovat sittenkin poikkeuksia. Huomattakoon vielä, että Lasse Velmäla ja Esa Lehikoinen ovat nykyään yhdistyksemme kunniajäseniä.

vuosi:	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78
Lasse Velmala	P	P											
Esko Tarponen	V	V	P	P	P	P							
Seppo Kotiranta							P						
Ilkka Oksala					V	V	H	P	P				
Veijo Vänskä						V	S	V	P		P		
Antti Karlin												P	P
Hannu Hilke	S	S	S	H	H								
Jouko Tikkanen				S									
Esa Lehtikoinen			V		S	S	H		H				
Seppo Pekkala							S	H					
Olli Arjamaa						H	S						
Ari Vienenon									S				
Heikki Karhu										S			
Raino Pönni											S	H	
Kirsti Vuorisalo											S	S	S
Jouko Hakala	R	R	R	V									
Timo Nurmi			H	R	R	R							
Ossi Pihajoki							R	R	R				
Esko Gustafsson										R			
Rauli Lumio											R		
Arto Kalliola												R	
Hannu Laine	H	H	H	H	H								
Esko Joutsamo	H	H	H	H									
Osmo Kivivuori	H	H											
Ismo Lahtonen	V												
Martti Soikkeli		V											
Lauri Mehtonen				V	H								
Hannu Myrsky		J	V	J	J	J	H						
Leo Karlson					H	H	J	J					
Kaj Malmsten								J	J		J		
Harry Lehto												J	
Jouko Högmänder						H							
Hannu Rautanen						V		V	H				
Jouko Vuokko							V						
Jorma Tenovuo								H	H				
Juha Varrela								H	H				
Jarmo Laine								V	V				
Jussi Lindström										H			
Tero Ivaska										H			
Ari Linna										H	H		
Juha Vuorinen										H	H		
Jouni Saario										V			
Rita Walldén										H			
Veijo Peltola										H			
Tapani Numminen										H			
Juhani Toukola										V			
Juha Vilkki										H	H		
Ilmari Pulli										H	H		
Matti Eloranta										H	H		
Otso Salmi										H	V		
Olli Tenovuo											H	V	
Juhana Piha												V	

P puheenjohtaja
S sihteeri
R rahastonhoitaja

H hallituksen jäsen
V hallituksen varajäsen
J Jurmon asemanhoitaja

EPÄKOHTIA

Raino Pönni puuttui Ukulin numerossa 13 kahteen kipeään ongelmaan, joista jo pitkään olen aikonut kirjoittaa. Tunnetusti pelkkä epäkohdan tiedostaminen ei asioita paranna. Tarvitaan rakentavia ehdotuksia.

Pönni kirjoitti alkoholin käytöstä linturetkellä: "Jos henkilö on joskus jossain esiintynyt "havainnoimassa" alkoholin vaikutuksen alaisena, on kyseessä mielestäni perustellusti äärimmäisen epäluotettava havainnoitsija. Joskaan tätä eivät äänekkäimmät muiden moittijat ehkä myönnä. Kuitenkin tämä tarjoaisi konkreettisen keinon erottaa havainnointiin vakavasti suhtautuvat niistä, joilla ei ole aikeitakaan tehdä kovan tason havainnointityötä." Eikö alkoholin vaikutuksen alaisuus pitäisi kuitenkin tehdä operationaaliseksi käsitteeksi?

Ehdotankin, että määritellään lajikohtaiset promilleraajat. Onhan selvää, että moni lintu on tunnistettavissa varsin juopuneenakin, mutta on myös hankalia lajeja, joiden tunnistamisessa pienikin alkoholimäärä voi olla kohtalokas. TLY voisi ottaa nämä promilleraajat käyttöön seuraavasti: Yhdistys hankkii suuren määrän promillemittareita ja myy ne jäsenilleen omakustannushintaan. Linturetkellä jäsenet liikkuisivat aina mittarit mukanaan vähintään kahden hengen ryhmissä. Havainnon tapahduttua selvimmäksi itsensä tunteva puhaltaisi mittariin ja joku epäselvempi katsoisi lukeman ja kirjoittaisi muistiin. Havainnon yhteydessä mainittaisiin aina myös promillemäärä, esimerkiksi Cygnus columbianus 27.10.1976 1 ad Turku, Ruissalo (NN,MM) 3,2 Tässä NN ja MM ovat havainneet pikkujoutsenen ja selvemällä oli veressä 3,2 promillea alkoholia.

Lisäksi yhdistys nimeäisi erityisen promillerajavastaavan, jonka ensimmäisenä tehtävänä olisi määritellä promilleylärajat kaikille Suomessa tavatuille lintulajeille. Jottei kuitenkaan kenellekään aiheutuisi kohtuutonta haittaa uudistuksesta, pitäisi entiset pinnat edelleen hyväksyä promilleista riippumatta. Sitä mukaa kuin Suomelle uusia lajeja tavataan, vastaava määritteli viipymättä promilleraajoja. Jos taas yhdistyksemme jäsen aikoo nähdä maalle uuden lajin, hän voisi pyytää promillerajavastaavalta enakkotiedon, esimerkiksi: "Aion nähdä Jurmossa punasilmävireon. Paljonko saapi olla?" Mikäli TLY:n jäsenen havainto ylittää sallitun promilleraajan, hän luonnollisesti pidättäytyisi tarjoamasta havaintoan Rariteettikomitealle.

Toinen huolenaihe oli, että Ukuli oli aivan ilmeisesti joutunut virolahtelaisen maanviljelijän käsiin: "Ihmettelen tosin, mitä kautta Koskinen tämän Ukulin numeron luettavakseen saisi, samoin mistä lie saanut Ukulin n:o 12." Erityisen vaaralliseksi asian tekee vielä se, että kyseinen maanviljelijä ei ole edes paikallisen lintutieteellisen yhdistyksen jäsen.

Jotenkin pitäisi estää Ukulin joutuminen asiattomiin käsiin. Kenen maat me tallomme ja kenen pihapiirit valloitamme, jos maanomistajatkin lukevat Ukulia? Eikö ole odotettavissa mitä kie-roimpia ornitologintorjuntatemppuja? Olisi varmasti paikallaan järjestää ideakilpailu "Miten Ukulin sisältö pysyy salaisena" TLY:n jäsenille. Palkinnoksi sopisi edestakainen matka Virolahdelle toukokuussa 1979. Oma ehdotukseni on, että lehden kanteen lisätään teksti "Eristysnauhojen poistaminen tai katkominen kielletty yhdistyksen jäsenyydestä erottamisen uhalla."

Seppo Kujanpää

KOMMENTTEJA KUJANPÄÄN TEKSTIIN

"On vaikeata olla kirjoittamatta satiiria", totesi jo Juvenalis kauan sitten. Oikeassa näky olevan. Tehokas ivakirjoittelu saattaa hyvinkin johtaa epäkohtien korjautumiseen, mutta ainakin minulle jää hämäräksi mihin Kujanpää irvailuillaan pyrkii. Siksi kirjoitusta ei edes ollut tarkoitus julkaista. Ilmoitus tästä Kujanpäälle tuotti heti väitteen, että yritän voimakeinoin vaimentaa keskustelun minulle kiusalliseksi käyneestä asiasta? Ainoa varma keino moisen väitteen kumoamiseksi (ja välttämättä joutumasta huhumyllyn hampaisiin), on julkaista ko. kirjoitus.

Kirjoitushan toimii satiirin keinoin, siten promilleisuus tuottaa retkijuoppoudelle myönteisiä asenteita. Liekö tarkoituskun? Tuohon kysymykseen punasilmävireosta voin muuten jo antaa vastauksenkin: Toimintaohjeiden mukaan Jurmossa retkeilevä ei saa olla tippaakaan humalassa, mutta tätähän ei tietenkään tarvitse tietää ellei ole koskaan Jurmossa retkeillyt. Täysin hämäräksi minulle myös jää, mihin Kujanpää pyrkii pikkujoutsenhavaintoon liitetyllä minuun kohdistuvalla peitekieliselällä panettelullaan: Laji ja päivämäärä toimivat avaimena, jolla NN ja MM voidaan Ukulin 13 avulla nimetä. Kujanpään mukaan puhdas sattuma, vai?

"Olla huolissaan" ei suinkaan ole mikään synonyymi ilmaisulle "ihmetellä", hyvä S.Kujanpää! Huolehditte nyt jo liikaa.

Kokonaisuutena juttu tietenkin voi olla yritys parantaa minut (ja muut) pikkumaisuudesta, jonka oireita Kujanpää ilmeisesti on jostain löytänyt. Pikkumaisuus on kuitenkin kovin suhteellista ja riippuu etenkin siitä kummalla puolella seisoo: esim. onko ilkeitä huhuja levittävä vai niistä kärsivä. En tietenkään syytä Kujanpäästä mistään tällaisesta, otinpa vain tutun esimerkin.

Raino Pönni

VIELÄ RETKEILYSTÄ VIROLAHDELLA

Ukuli n:o 13:ssa olleeseen Kymenlaakson LY:n ja mv. Alpo Koskin vetoomukseen Hurrpun retkeilyn rajoittamisesta oli Raino Pönni esittänyt melkoisen vastineen. Pönnin kirjoituksesta saa sen vaikutelman, että "lintutieteelle on kaikki sallittua ja Hurrpussakin on jokamiehenoikeus maastossa liikkumiseen". Kaikenlaisen turhan painolastin, kuten hienotunteisuuden, ja toisten, varsinkin yksityisten kesämökkiläisten lomanviettorauhan kunnioittamisen ja maanomistajan edun hän jättää huomioimatta asettaen vain lintutieteen ja -tieteilijät etusijalle. Virolahdella käymättömänä hän ei tunne Hurrpun erikoislaatuista asemaa rajavyöhykkeineen ja -vartiostoineen.

PS. R.Pönni arvioi huhtikuuisessa vastineessaan, että J.Kirjosen artikkelin houkuttelemassa saattaa kaksi turkulaista lintumiestä vuosittain käydä Hurrpussa, ja lisää, että vain harva pystyy matkan järjestämään. Kuitenkin toukokuun -78 aikana n.30 turkulaista havainnoitsijaa kansoitti Hurrpua.

Jukka Kivelä & Seppo Ketolainen

(Kirjeen muut, asian kannalta epäolennaiset osat on yhteisymmärryksessä tekijöiden kanssa jätetty pois oman vastaukseni lyhentämiseksi edes likimain siedettävän pituiseksi. - RP)

... JATKUU

Ei pitäisi tyytyä ylimalkaisiin vaikutelmiin, kun tekstin täsmällinenkin sisältö on tiedossa. Kirjoitukseeni nimittäin EI sisälly ainuttakaan esitettyjä vaikutelmia tukevaa ajatusta, väitettä tai mielipidettä. Vain hienotunteisuus kieltämättä on rapissut pois rajun lyhentämisen vuoksi. Koska sanoma ei tunnu alkuunkaan menneen perille, lienee syytä ottaa koko homma uusiksi, tällä kertaa tilaa säästämättä:

Lähtökohtana on Ukuli n:o 11 ja utelutulokset, joissa joku toivoi retkikertomuksia ja lintupaikkojen esittelyä. Kirjoneen tarjosi idean ja myöhemmin pyynnöstäni toteuttikin Virolahti-juttunsa. Muuten oli kaikki hyvin, mutta koska tekijänä oli Kirjone, oli juttu setvittävä perusteellisesti, sillä sitä takuulla moittittaisiin mistä ikinä voitaisiin. Niin kuin moittittiinkin. Setvimiseen kului muutama ilta jutun lyhydestä huolimatta. Silti en löytänyt siitä muuta pelottavaa kuin tuon virkkeen "Olisi vain toivottavaa, että yhä useampi...". Vaarallinen se oli siksi, että virke voitiin lähinnä turhan "yhä"-sanana voiksi käsittää väärin. Mutta väärinkäsitettyäkin lause olisi sinänsä merkityksetön: ei kukaan retkeile jonkun Kirjosen toiveiden mukaan. Tämän kaikki asiasta huomauttaneet turkulaiset uskoivatkin viimeistään kysyessäni heiltä, että lähdetkö itse 500 km:n retkelle siksi että joku Kirjone sitä sattuu toivomaan? - En ole vielä myöntävää vastausta tähän kysymykseen saanut. Pahaksi onneksi joku turkulainen kuitenkin meni "esittelemään" juttua myös Kymenlaakson LY:n edustajille. Nämä eivät mitään selityksiä suostuneet kuuntelemaan, homman nimi oli "sanamuotoa muuttamatta" ja heti!

Muita asiassa jo etukäteen puituja puolia olivat mm.:

Kirjoitus ei saa aiheuttaa kohteen luonnolle turhaa rasitusta. Mikäpä olisi lintujen pesimäaikaan vaarattomampaa kuin arktisen muuton seuraaminen? - Tähän haluaisin todella kuulla vastauksen! Ei ainakaan joku järjestelmällinen pesien etsintä. Heti toisena huolena oli J.Kirjosen käyttäytyminen, se kun on joskus vähän kyseenalaista eikä JK tätä koskaan ole itse kieltänytään. Mutta tässä suhteessa murheeni olivat turhia: koko seurueen käyttäytyminen oli rikkeetöntä, ornitologiselta puoleltaan jopa mallikas-ta. Esim. seitsemän hanhen parvesta ei ole saatu irti kahdeksaa lajia kuten pahat kielet väittivät. Kirjoitus ei myöskään saisi aiheuttaa retkeilijämäärien kohtuutonta kasvua olipa kohde mikä tahansa. Virolahti on mielenkiintoinen vain arktikan muuttoaikaan toukokuussa, jolloin vain joillakin yliopisto-opiskelijoilla tms. on mahdollisuuksia pitempään lomaan. Kun matka vielä on melko pitkä, oli retkeilyn huomattava lisääntyminen erittäin epätodennäköistä.

Sitäpaitsi alueella vuokrattiin lomamökkejä, joten alue varmaankin sopisi matkailuun erinomaisesti. Toukokuussa vuokraustoiminta tuskin vielä on huipussaan, joten tulee samalla hieman ilmaista mainostakin.

Toukokuussa ei myöskään yleensä kesämökkiläisillä ole vielä lomaa ja siten heidän häiritsemisensä tuntui kovin epätodennäköiseltä.

Vaan pieleen menivät päätelmät. Ensimmäiseksi alueella toimiva matkailualan yrittäjä seikkaperäisesti selvittää, miksi alue ei alkuunkaan sovellu matkailuun. Ja varmemmaksi vakuudeksi hän vielä kieltää matkailun alueilleen. Tämä oli jo niin paksum, että oli oikein tarkistettava alkuperä, ettei kyseessä vain ollut mikään paikallisten ornitologien ajatteleman tempu. Kirje oli kuitenkin aito. (Enää en ihmettele, jos ulkomaalaiset joskus arvostelevat suomalaisten liiketoimintaa.)

Kun kerran maanomistaja kieltää retkeilyn alueilleen, on mielestäni homma sillä selvä. Alueella ei enää retkeillä. Siksi en ole yrittänytään diplomaattisesti vesittää kieltoa ja tätäkös on ihmetelty. Tuossa Kivelän ja Ketolaisen tekstissä on kuvaava lausahdus sanoman huonosta perillemenosta: "... retkeilkäämme niin Hurrussa kuin muuallakin asiallisten lintumiesten tavoin..." Niin että kukahan tässä jättää maanomistajan toiveet huomiotta? Kivelä & Ketolainen tosin puhuvat vetoamuksesta, mutta tunnolliselle retkeilijälle vetoamus tietenkin on sama asia kuin ehdoton retkeilykielto. Muulla tavoin ei tuloksiin päästä. Siten kiellon julkaisemisen jälkeen Virolahdella pitäisi näkyä enää enintään vastuuntunnottomia retkeilijöitä. (Heistähän paikalliset asukkaat varmasti saavat sitten hyvän kuvan meistä muistakin.)

Retkikertomusten suhteen retkeilyn vähäinen lisääntyminen on toki lähtökohtana ja Ukulissa 13 täsmänsin arviota, onnettomuukseni kun en siedä ympäröyöreitä esityksiä. Arvio nimittäin meni pieleen, kuten Kivelä & Ketolainen voitonriemuisesti esittävät. Muilla siis on aikaa ja rahaa paljon enemmän kuin osasin arvatakaan. Heillä siis on myös paremmat edellytykset jatkossa esim. toimittaa tätä Ukulia, nyt toimittajana selvästikin on aivan väärä mies. Niinpä jotkut jo ovatkin ehtineet vaatia toimittajan erottamista. Retkeilijämäärä ei kuitenkaan osoittautunut kovin ratkaisevaksi, sillä tärkeintähän tietysti on miten tuo määrä käyttäytyy. Kun Kirjononkin intoutui lintupaljoudessa hyvään käyttäytymiseen, uskoin muiden pystyvän vähintään samaan. Vaan toisin kävi: Juuri Kirjosta äänekäimmin moittineet törkyilivät itsensä TLYN hallituksen puheenaiheeksi saakka. No eihän pieni metelöinti vielä mikään rikos ole, ainakaan lain mukaan, mutta meidän muiden on toimissamme suhteet säilyttääksemme otettava nämä ääritapauksetkin huomioon ja se on joskus kohtuutonta. Esim. tässä looginen johtopäätös on, ettei retkikertomuksia enää julkaista. Toisin olisi, jos Kujanpään mainitsema salaamisenetelmien keksimiskilpailu tuottaisi tuloksia: noita tuloksia voitaisiin sitten soveltaa mm. niin, ettei Kujanpää pääsisi Ukulin sisällöstä selville, koska hän aikoo joidenkin kanssa talloilla maita ja valloittaa pihapiirejä. Asiattomiahan eivät suinkaan ole jotkut ulkopuoliset, vaan yhdistyksemme omat törkyilevät jäsenet.

Tosin retkikertomuksista luovuttiin varmuuden vuoksi jo keväällä heti Kymenlaakson LY:n kirjeiden (ne on laadittu selvästikin yhteistuumin, joten käsittelen niitä kokonaisuutena) saavuttua. En kerta kaikkiaan uskaltanut ottaa enää vastattavakseni niin kauheaa asiaa kuin retkikertomus Kymenlaakson LY:n haukkujen jälkeen. Ei siksi että olisin retkikertomuksia kauheina pitänyt, vaan siksi että muut näyttivät pitävän enkä todellakaan välittänyt julkaista vastineita ja retkikieltoja jokaisen jutun jälkeen.

Retkikertomukset menetettiin, vain rajatapauksia voitaisiin ehkä julkaista (rajatapaukseksi katsoin "Itä-Suomen Rarin"). Nämä näkyvät olivat jo varsin selvät, kun kirjoittelin sivua 68 Ukuliin 13. Yhden hyvän artikkelityypin menettäminen tuotti tekstiin äreän ja äkäisen sävyn. Tuon sävyn Te muut ilmeisesti olette kukin tulkinneet omien intressienne mukaisesti väärin ottamatta huomioon kirjoituksen asiasisältöä, kuten Kivelä & Ketolainen havainnollistavat. Ainakaan kukaan muu ei murehdi Ukulin toimittamista, sen taas keran autuaasti unohdin. Minun on ilmeisesti pyydettävä lukijoilta anteeksi sitä, että minun arvomaailmassani sattui retkikertomukset näyttämään arvokkaammilta kuin yksi stajipaikka toisella puolen Suomea.

RP

Ilmoita värirengastetut merikotkat

Vuonna 1976 aloitettiin yhteispohjoismainen merikotkan poikasten värirengastus. Tarkoituksena on saada tietoja kotkien liikkeistä Luoteis-Euroopassa sekä Itämeren piirissä, niiden sukukypsyysistä jne. Toistaiseksi pesäpoikasten värirengastus on aloitettu Norjassa, Ruotsissa, Suomessa, Puolassa ja Saksan liittotasavallassa, mutta tarkoituksena on laajentaa se lähivuosina kaikkiallin Itämeren rannikkovaltioihin.

Havaintoja värirengastetuista merikotkista on mahdollista tehdä erityisesti talvuruokinnan yhteydessä piilokojusta tai muutenkin kaukoputkella tai kiikarilla. Värirengastuksessa ei ole pyritty yksilökohtaiseen tunnistamiseen, vaan pääasiana on selvittää kotkien lähtöalue ja vuosiluokka. Tätä varten käytetään kahta eloksoitua alumiinirengasta. Vihreä rengas vasemmassa nilkassa ilmaisee linnun syntyneen vuonna 1976, 1977 vuosiväriä oli oranssi. Lähtöalueen ilmaiseva värirengas on oikeassa nilkassa:

Punainen:	Suomen rannikkoalueet
Vihreä:	Suomen ja Ruotsin Lappi
Musta:	Ruotsin Itämerenrannikko
Sininen:	Norja
Oranssi:	Saksan liittotasavalta
Väritön:	Puola

Koska rengastusaineisto on pieni, jokainen havainto on tärkeä. Siispä kaikki kotkien talvuruokinnan parissa puuhallevat sekä muut lintuharrastajat: ilmoittakaa havainnot värirengastetuista merikotkista (väriyhdistelmä, aika ja paikka) osoitteella

Rengastustoimisto
P. Rautatiekatu 13
00100 Helsinki 10

Suomen merikotkatyöryhmä